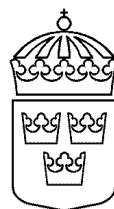

Riksdagens protokoll

2003/04:94

Tisdagen den 13 april

Protokoll
2003/04:94

Kl. 14.00 – 16.22
18.00 – 20.55

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 30 och 31 mars samt för den 1 och 2 april.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Tommy Waidelich* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Talmannen meddelade att *Ulf Holm* (mp) av sagt sig uppdraget som extra suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till finansutskottet

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Bo Bernhardsson som ledamot i finansutskottet efter Tommy Waidelich.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i finansutskottet

Bo Bernhardsson (s)

4 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Talmannen meddelade att debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande skulle äga rum *torsdagen den 15 april kl. 10.00*. Debattregler hade delats ut till kammarens ledamöter.

5 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 15 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Pär Nuder, näringsminister Leif Pagrotsky, statsrådet Gunnar Lund, statsrådet Berit Andnor och statsrådet Morgan Johansson.

6 § Meddelande om skriftliga frågor under påskuppehållet

Talmannen meddelade att skriftliga frågor som lämnats in till och med torsdagen den 8 april kl. 10.00 skulle besvaras *senast kl. 12.00 torsdagen den 15 april*. Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:384

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:384 av Per Bill (m) om kommunalt bredband

Interpellationen kommer att besvaras den 23 april 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 2 april 2004

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2003/04:415

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:415 Åsa Domeij (mp) om den småskaliga livsmedelsförädlingen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 30 april 2004.

Skälet till dröjsmålet är utrikes tjänsteresa.

Stockholm den 6 april 2004

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Cecilia Wikström har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att rikta uppmärksamhet mot den syriska regeringens agerande mot kurderna och för att kräva att de gripna kurderna frigges och att militären drar sig tillbaka från kurdiskt område.

Jag har tidigare besvarat ett antal riksdagsfrågor om utvecklingen i Syrien den senaste tiden, men låt mig också i kammaren redogöra för regeringens ståndpunkt i denna fråga.

Kurdernas situation i Syrien är otillfredsställande och på flera punkter i strid med det internationella regelverket om respekten för de mänskliga rättigheterna.

Den situation Cecilia Wikström hänvisar till i Syrien blev omedelbart föremål för handling från den svenska regeringens sida. Ambassaden i Damaskus har stått i kontakt med företrädare för den syriska regeringen för att försöka få klarhet i händelserna. I det uttalande som jag gjorde den 18 mars värdade jag till alla inblandade att visa återhållsamhet och till den syriska regeringen att slå vakt om säkerheten och de mänskliga rättigheterna för alla befolkningsgrupper i landet, inklusive kurderna.

Även EU har varit aktivt. EU-trojkan i Damaskus har uppvaktat den syriska regeringen för att uttrycka oro för det oproportionerliga våldet, som har lett till flera dödsfall, och för att uppmana den syriska regeringen att lämna mer information om vad som har hänt.

Också framöver kommer Sverige i sina kontakter med syriska företrädare att ta upp de kränkningar av de mänskliga rättigheterna som förekommer. Sverige och EU kommer att fortsatt undersöka omständigheterna kring den senaste tidens oroligheter i Syrien samt verka för att de som har arresterats för sina åsikter släpps så snart som möjligt. Vi kommer även att påtala nödvändigheten av att stärka kurdernas – och inte minst de statslösa kurdernas – rättigheter. Det internationella samfundet kan inte generellt ha synpunkter på Syriens militära närvaro inom det egna territoriet. Däremot kan krav ställas på att militär och ordningsmakt agerar i enlighet med folkrätten inklusive de mänskliga rättigheterna.

Anf. 2 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Låt mig inledningsvis få framföra ett tack till utrikesministern för svaret på min interpellation. Jag är övertygad om att utrikesministern, precis som jag, lider av att höra de tråkiga nyheterna från Syrien och känner sorg och oro över de händelser som där har förevarit och som har drabbat det kurdiska folket så svårt.

I dag är det dramatiska förloppet över. Ute på gatorna råder lugn, enligt uppgift. Människor dödas inte längre på det sätt som var fallet då jag ställde min interpellation. Nu har det övergått till en mer sofistikerad och förslagen förföljelse av kurderna. Nattetid arresteras fortfarande, enligt uppgift, människor på oklara grunder. Utegångsförbud råder från mörkrets inbrott fram till följande morgon.

Den senaste veckan, herr talman, har ett tiotal universitetsstudenter avstängts från sina utbildningar i bland annat Aleppo och Damaskus.

I Amuda, en stad nära Qamishli, där oroligheterna startade, har 44 personer gripits den senaste veckan. De flesta av dessa personer är famil-

Svar på
interpellationer

jeförsörjare. Ingen av dem har fått veta vad de anklagas för. De har förts bort, ofta nattetid.

Känner utrikesministern till detta? Och känner utrikesministern till att 5 av dessa 44 personer i Amuda är barn under 18 år? Den yngste av dem är 14 år.

Detta måste, herr talman, betraktas som ett mycket djupt och allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna, och det strider på ett fundamentalt sätt mot FN:s barnkonvention.

Fortfarande kan världssamfundet inte känna till hur omfattande dödandet har varit, då staten har vägrat att lämna ut döda kroppar, allt för att vi ska leva i okunnighet om det ohyggliga som förevarit. Men det är ställt bortom varje tvivel att 31 personer har begravts. Troligtvis uppgår de döda till bortemot 100 personer.

Anhöriga uppger att man inte får några besked om huruvida de personer som sårades i samband med oroligheterna i Qamishli är skadade, dödade eller fängslade. Arresteringarna har fortsatt. Man grips nattetid utan att anhöriga får veta vilken myndighet som för bort en eller vart. Häromdagen var det enligt uppgift två mammor som fördes bort i samband med att de besökte ett föräldramöte i skolan.

Det är allas vårt ansvar att uppmärksamma dessa uppenbara brott mot folkrätten och att ingripa när mänskliga rättigheter hotas eller kränks, så som nu är fallet mot kurderna i Syrien.

Exemplen kan göras många. Bland annat var det en ung man som gjorde värnplikten för Syrien som talade kurdiska med en vän. Detta uppmärksammades, och han arresterades och dog till följd av den tortyr han utsattes för.

Alla dessa exempel, herr talman, som jag här redogör för är hämtade ur källor som Kurdsat, Kurdistan TV och kurdiska hemsidor. Jag tillmäter dem stort sanningsvärde.

Sverige har haft och har fortfarande en stark ställning inom världssamfundet. Nu vore det helt på sin plats att vi i Sverige gör mer för att de gripna kurderna omedelbart frigges, att universitetsstudenterna genast tillåts återta sina platser på utbildningsorterna och att vi protesterar mot de undantagsregler som råder i hela det kurdiska området i Syrien.

Sist men inte minst skulle jag vilja fråga utrikesministern om det inte vore högst befogat och på sin plats att Sverige nu tills vidare stoppar utvisningarna av de kurder som finns här i Sverige till Syrien. Det känns orimligt, tycker jag, att vi utvisar dem till den situation som råder i Syrien för närvarande.

Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att situationen i Syrien är mycket allvarlig i flera avseenden. Alla de olika detaljer av förföljelse och grymheter som förekommer har vi i och för sig inte fått bekräftade, men mycket av det är känt. Vår ambassad i Damaskus har till exempel bekräftat att det är mellan 30 och 40 personer som har dödats.

Situationen är allvarlig. Det har den i och för sig varit under mycket lång tid. Det har inte skett några avgörande förbättringar när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna sedan den nye presidenten tillträdde år 2000, och Syrien har ett politiskt system som systematiskt inskränker de flesta kategorier av fri- och rättigheter.

Det här är mycket allvarligt. Det finns all anledning för det internationella samfundet och Sverige att uppmärksamma det och fortsätta att kräva att få information, så att vi successivt får veta vad som händer. Därutöver kan man protestera i alla de sammanhang som vi har möjlighet att göra det i. Vi måste hävda de mänskliga rättigheterna i Syrien, inte minst för kurderna.

Anf. 4 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tycker att det känns fint och viktigt att vi här i kammaren gör detta så entydigt och klart, så att de kurder som finns i Sverige kan höra att debatten förs här i kammaren och att utrikesministern säger detta. Det känns väldigt gott för mig att höra. Det är helt på sin plats att Sverige fortsätter, på det sätt som utrikesministern beskriver, att kräva detta, att de som är gripna frigges. Jag vill också uppmana till fortsatt dialog.

Jag känner till att vi från Sveriges sida har fört samtal med Syrien, men det vore kanske också på sin plats med en dialog med kurdernas representanter här i Sverige. Det handlar också om att uppmana Syrien att föra det samtalet med den delegation av kurder som sedan ett par veckors tid finns i Damaskus i avvaktan på samtal med den syriska regeringen. Sägias bör också att denna delegation under två veckors tid har krävt att få träffa den syriska regeringen. Hitintills har man alltså slagit dövörat till. Lite grann kan man säga: Som man ropar får man svar. Det är klart att den syriska regeringen ger sin bild av verkligheten. Det är inte säkert att den överensstämmer med den bild som kurderna skulle ge. Jag tycker att det är högst befogat att utrikesministern för det samtalet med kurderna här hemma och också uppmanar till att de samtalen förs i Syrien.

Anf. 5 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Fru utrikesminister! Jag tror att frågan om kurdernas mänskliga rättigheter och kurdernas situation är väldigt angelägen. Det är inte bara kurdernas situation i Syrien utan även kurdernas situation i Turkiet, Iran och i det krigsdrabbade Irak som vi behöver diskutera.

Frågeställningen, som jag tycker borde vara grunden, är: Hur säkrar vi kurdernas rättigheter i framtiden? Det handlar också, enligt mitt tycke i alla fall, om kurdernas nationella rättigheter.

Jag anser att det som är ett problem i Qamishli men även i Diyarbakir och på många andra ställen där kurderna bor är att kurdiska städer inte har kurdiska borgmästare. Jag tror att det bästa för att garantera kurdernas rättigheter skulle vara om kurderna hade ett eget styre över sig själva och också ett eget land. Men det är kurderna som måste få avgöra sin framtid. Det är det som jag tycker är viktigast.

Jag hävdar att det vore väldigt bra om Sverige och den svenska regeringen i FN kunde driva att kurderna ska ha rätt till en egen folkomröstning om sin egen framtid. Vad vill man ha? Vill man ha självstyre? Räcker det? Eller vill man ha ett eget land? Och FN ska då se till att kurderna får det de själva bestämmer i en sådan folkomröstning.

Men vi kan titta på kurdernas akuta situation i dag, innan man håller en sådan folkomröstning och skapar en permanent långsiktig och hållbar framtid för kurderna. Jag tycker att Sverige borde närvara mycket mer i Syrien, i Turkiet, i Iran och i Irak. Till exempel i Irak borde Sverige ha

en representant i den kurdiska delen, en representant som kurder kan vända sig till för att söka visum till Sverige, för att bygga upp handelsrelationer och så vidare.

I Syrien – det gäller även i Turkiet och i Iran – tycker jag att Sverige skulle kunna samordna sig med andra EU-länder eller med FN, så att man har representanter som kurder som drabbas av övergrepp kan vända sig till och informera, så att det finns observatörer i fråga om mänskliga rättigheter utstationerade.

Ett problem i dag är att man, när det kommer information om övergrepp på kurder, inte alltid tar det på allvar. Det är bland annat därför som kurdiska flyktingar från Turkiet, Syrien eller Iran som söker asyl i Sverige inte får uppehållstillstånd. Man bedömer situationen som säker. I mitt tycke är inte situationen säker för kurderna vare sig i Syrien, Turkiet, Iran eller Irak. Irakiska flyktingar borde ha rätt till permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Jag skulle vilja veta hur utrikesministern bedömer situationen i de här fyra länderna. Det är ändå de bedömningar som görs av regeringen som ligger till grund för de beslut som man tar på Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Är situationen för kurderna i Iran, Irak, Syrien och Turkiet säker, eller är den osäker?

Anf. 6 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! När det handlar om dialog gäller det naturligtvis att inte bara ha dialog med den som har makten i ett land. Det är viktigt att också få information från och få till stånd ett samtal med dem som är närmast berörda, i det här fallet kurderna. När det gäller situationen i Syrien är det vår ambassad som har möjligheter att föra en sådan dialog, och det gör man. Det är ett sätt att samla information.

Här i Sverige har vi givetvis också kontakt med kurderna. Kurdernas riksförbund har varit uppe på UD och haft långa samtal med tjänstemännen där för att på det viset säkerställa att vi får tillgång till den information som de har. Det är naturligtvis också ett sätt för oss att tala om på vilket sätt vi agerar i olika forum.

Den mera vida fråga som Yvonne Ruwaida tar upp har vi diskuterat ett antal gånger här i kammaren tidigare. Jag vill bara passa på att säga att kurderna är en minoritet i de länder där de lever, och de har rätt att åtnjuta minoritetsrättigheter. Sverige kommer att fortsätta ansträngningarna, både bilateralt och i alla internationella forum, när det gäller att arbeta för att respekten för de mänskliga rättigheterna ska öka i de länder där kurderna finns.

Sedan gäller det en ökad självständighet. Det är givetvis möjligt att öka den självständigheten inom ramen för de statsmakter som finns. Kurderna i Syrien och i andra länder har som folk rätt till ett visst självstyre inom den befintliga statens territorium i form av en viss lokal autonomi, men det här avgörs naturligtvis av olika faktorer i de olika länderna, bland annat olika historiska fakta. Men kurderna kan alltid kräva att den centralmakt som finns uppfyller FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, enligt vilka följer att personer som tillhör en minoritet i ett land har rätt att utöva sin kultur, sin religion och tala sitt eget språk.

Anf. 7 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill bara avslutningsvis fråga utrikesministern: Vilka åtgärder tänker ni vidta för att se till att just barnkonventionen också lyfts fram? Här är det flera unga människor, 14–15-åringar, som har arresterats, och föräldrar och anhöriga vet inte var de finns någonstans. Det tycker jag är en viktig fråga som jag skulle vilja få ett konkret svar på.

Jag vill också fråga: Tänker utrikesministern vidta specifika åtgärder för att utöva påtryckning så att de universitetsstudenter som har avstängts från sina utbildningar får tillbaka sina platser?

Det är två för mig avgörande frågor tillsammans med helheten. Det handlar om att vi lyfter fram att de mänskliga rättigheterna kränks och att folkrätten faktiskt är satt ur spel för kurderna i Syrien på ett sätt som vi inte på något vis kan acceptera. De här frågorna skulle jag vilja få svar på.

Anf. 8 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag vill hävda att kurderna inte bara har rätt till ett eget språk. De ska ha rätt till mer än minoritetsskydd eller eventuellt lokalt självstyre. Jag hävdar att kurderna borde ha rätt till eget självbestämmande över sin framtid och att det enda det internationella samfundet borde stödja är kurdernas rätt att bestämma sin egen framtid i en folkomröstning och sedan ge den hjälp som behövs för att genomföra det beslut som kurderna själva fattar om sin egen framtid. Jag hävdar att kurderna har rätt till ett eget land, ett eget pass, en egen regering, egna gränser och en egen militär. Jag tror att det är det enda sättet att hållbart i framtiden säkerställa kurdernas rättigheter.

Jag vill återupprepa den fråga som jag ställde innan men som jag inte fick något svar på. Är situationen för kurderna i Syrien eller i Irak säker? Är det så säkert i de här länderna så att kurdiska flyktingar ska skickas tillbaka? Det är en fråga som jag väldigt gärna skulle vilja ha svar på. Jag tycker själv att händelserna i Syrien, Turkiet, Iran och framför allt i Irak på senare tid visar att situationen inte blir säkrare, tvärtom. Den blir alltmer osäker. Det är väldigt många flyktingar med kurdisk bakgrund som väntar i Sverige på beslut eller som har fått beslut och väntar på en avvisning som inte borde verkställas. De borde i stället få besked om permanent uppehållstillstånd. Är de här länderna säkra, fru utrikesminister?

Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Syrien har anslutit sig till barnkonventionen. Därigenom är Syrien skyldigt att följa barnkonventionen. Brott mot barnkonventionen ingår naturligtvis som en del av bevakningen av hur Syrien uppfyller respekten för de mänskliga rättigheterna. Det är en fråga som kan tas upp inom ramen för EU i en démarche. Till exempel ordförandeskapet kan ta upp det. Det görs som en del av bevakningen av hur Syrien följer de mänskliga rättigheterna.

När det gäller asylsökandes frågor hänvisar jag Yvonne Ruwaida till rätt minister.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2003/04:383 om krav på Israel att stoppa statlig terrorism

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Yvonne Ruwaida har frågat hur jag avser att agera för att påverka Israel att sluta med det som Yvonne Ruwaida, med anledning av den utomrättsliga avrättningen av Hamasledaren schejk Ahmed Yassin, kallar israeliska terroristaktiviteter.

Den utomrättsliga avrättningen av Yassin utgjorde tyvärr inte en isolerad händelse. Under de senaste åren har Israel genomfört ett flertal liknande aktioner mot palestinier. Utomrättsliga avrättningar kan aldrig accepteras. De bryter mot en mängd grundläggande principer i ett fungerande rättssamhälle. Vid upprepade tillfällen har såväl Sverige som EU protesterat mot de israeliska metoderna.

Israels hänvisning till att den andlige ledaren för terroristorganisationen Hamas, Yassin, utgjorde ett legitimt mål gör ingen skillnad i den svenska regeringens principiella bedömning av utomrättsliga avrättningars folkrättsstridighet.

Efter attacken mot Yassin fördömde EU:s utrikesministrar den utomrättsliga avrättningen av Yassin och betonade att den stod i strid med folkrätten och rättssäkerheten. I den politiska dialog som EU för med Israel kommer jag att verka för att EU fortsätter att påpeka det oacceptabla och folkrättsstridiga i Israels användande av utomrättsliga avrättningar.

Så till Yvonne Ruwadidas uppmaning att Sverige bör stoppa vapenhandeln med Israel. Någon export av krigsmateriel till Israel förekommer inte. Vår import av krigsmateriel styrs av det svenska försvarets uppgifter, behovet av utrustning och tilldelade ekonomiska medel. Det gäller därför att tillgodose de svenska nationella intressena på ett optimalt sätt genom att anskaffa materiel av hög kvalitet eller genom tillgång till den tekniska kompetens som Försvarsmakten behöver.

Anf. 11 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Fru utrikesminister! Vi verkar inte ha någon åsiktsskillnad när det gäller att betrakta utomrättsliga avrättningar som folkrättsvidriga och helt felaktiga. Det är väldigt bra att utrikesministern tänker hävda den åsikten internationellt och se till att även EU hävdar den åsikten internationellt. Vi har diskuterat den här frågan tidigare med utrikesministern.

Problemet med utrikesministerns svar, som jag ser det, gäller vilka åtgärder man genomför för att förhindra den typ av statsterrorism som utomrättsliga avrättningar innebär. Det här är inte första gången som staten Israel trycker på en knapp för att mörda palestinska ledare. Det är inte första gången, och det är förmodligen inte heller sista gången. Det är mord genomfört på ett brutalt och rått sätt. Den typen av mord är oacceptabelt.

Hur ska omvärlden förhindra att man kränker FN:s stadgar på detta sätt, att man helt enkelt mördar på detta sätt? Man måste använda sig av metoder. Här borde naturligtvis ett stopp av svensk vapenhandel med Israel vara på sin plats.

Det är så i dag att israelisk militär använder sig av Volvos vagnar när de utövar sin statsterrorism. Det är så i dag att svenska myndigheter sam-

arbetar med den israeliska militären när det gäller produkter som Sverige köper in till sitt eget försvar. Vi samarbetar militärt med ett land som kränker de mänskliga rättigheterna, kränker FN-stadgan, ockuperar Gaza och Västbanken och brutalt och rått mördar palestinska ledare. Det här är inte acceptabelt.

Jag kan berätta om några former av det samarbete som har genomförts. Till exempel genomfördes sommaren 2002 tester av ett obemannat flygplan i Kirunaområdet för den svenska Försvarsmaktens räkning. Flygplanet är utvecklat av företaget Israel Aircraft Industries. Vi har import av ammunition till den svenska Försvarsmakten och Leopardstridsvagnar från Israel Military Industries. På sin egen hemsida skriver Israel Military Industries själva: Vi stöder Israels armé eftersom vi exporterar 60 % av våra vapen till utlandet. Det är det som gör att vi i Israel har råd att producera de här vapnen. Det är vår vapenexport.

Sedan kan inte vi hävda att vi ställer oss neutrala när vi stöder den israeliska militären genom att köpa deras produkter. Det är vad vi gör. Genom vårt köp stöder vi den israeliska ockupationsmakten. Vi stöder dem när de genomför utomrättsliga avrättningar av palestinska ledare. Vi borde sluta med svensk vapenhandel med Israel och det omedelbart. Det är det minsta man kan begära av den svenska regeringen.

Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag delar helt Yvonne Ruwaidas uppfattning att utomrättsliga avrättningar är helt oacceptabelt. Detta är något som vi mycket tydligt framför till Israel. Det ingår som en viktig del i den relation som Sverige och EU har i förhållande till Israel.

Vad gäller inskränkningar i handeln i förhållande till Israel innebär det sanktioner av ett slag som måste vara den sista utväg som vi tar till när den politiska dialogen upphör. Vi vill fortfarande eftersträva att åstadkomma fred och överenskommelse i konflikten mellan Israel och Palestina så vi uppnår det som är satt som mål, nämligen två självständiga stater som lever i fred med varandra.

Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag är helt överens med utrikesministern när det gäller avståndstagandet från utomrättsliga avrättningar. Men jag tycker att utrikesministern är ologisk. Vilken principiell skillnad är det mellan vapenexport och vapenimport? När det gäller svensk vapenexport säger vi att det inte ska ske med Israel. Det är vad vi principiellt säger. Varför? Därför att Israel bryter mot FN-stadgan, ockuperar Gaza och Västbanken, annekterar östra Jerusalem och på många andra sätt kränker de mänskliga rättigheterna. Därför exporterar vi inte vapen. Men då vi importerar vapen – det handlar om *vapen*, inte om handel med andra varor – borde ju samma regler gälla. Eller kan utrikesministern för mig peka på vilken principiell skillnad det är mellan vapenimport och vapenexport? Det israeliska företaget Israel Military Industries skriver själva på sin hemsida – gå in och klicka själv – att tack vare att vi kan exportera 60 % av våra varor stöder vi det israeliska försvaret och Israel. Det är tack vare vår export vi kan stödja Israel, vårt eget land, med billiga produkter.

Det här handlar om vapenimport till Sverige, statliga myndigheter som samarbetar militärt med israeliska bolag som handlar med vapen.

Det är någonting helt annat. Det handlar om att israeliska militärer redan befinner sig på svensk mark. Vi säger att vi vill ta avstånd.

I det här fallet tycker jag att vapenimporten till Sverige från Israel måste upphöra till dess att Israel respekterar FN:s konventioner och slutar med ockupationen av Gaza och Västbanken och annekteringen av östra Jerusalem, till dess att vi har den tvåstatslösning som alla i hela världen efterlängtar.

Här borde inte bara Sverige agera, utan Sverige borde agera så att alla länder i EU agerade på samma sätt i den här frågan. Här skulle Sverige faktiskt kunna använda detta verktyg på ett väldigt bra sätt.

Det är ingen total bojkott jag pratar om. Jag pratar inte om en bojkott mot hela Israel och mot all handel. Jag pratar om den militära handeln.

Jag tycker att det vore väldigt bra om man från regeringens sida skulle kunna överväga en förändring av den linje man har i dag i den här frågan.

Anf. 14 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att också jag instämmer i att de utomrättsliga avrättningarna är helt oacceptabla. Dock har jag en annan ingång i den här frågan än Yvonne Ruwaida.

Allting måste sättas in i sitt sammanhang. Yassin var ledare för en av världens största terroristorganisationer, Hamas. Detta är viktigt att konstatera. Yvonne Ruwaida har i sin interpellation inte ens nämnt de oerhörda brott som Yassin har begått.

På Hamas hemsidor kan man se grov hatpropaganda mot judar. Man kan se uppmaningar till massmord mot det judiska folket. Hamas har utfört attacker i Israel som har tagit livet av tusentals människor.

När Hamas andlige ledare – *andlige* ledare, säger man – schejk Ahmed Yassin dödades av israelisk militär sammankallades FN:s säkerhetsråd för att diskutera vilka åtgärder man skulle vidta. Detsamma har inte gjorts en enda gång då Hamas, eller för den delen någon annan terroristorganisation, har utfört attacker mot den israeliska civilbefolkningen.

Jag undrar vilken kritik utrikesministern är beredd att framföra mot att man har kritiserat dödandet av schejk Ahmed Yassin men inte vidtagit några som helst åtgärder då civila israeler dödats av nämnde schejk och hans organisation.

Anf. 15 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Sverige och EU har haft anledning att protestera även mot attacker som har drabbat civilbefolkningen inom det palestinska området. I det avseendet gör vi ingen skillnad när vi kritiserar att våldet drabbar civila. Det är oacceptabelt! Vi har många gånger haft anledning att protestera mot de metoder som Israel har använt i sin terroristbekämpning. Vi ifrågasätter inte Israels rätt att försvara sig, men vi kritiserar ofta det sätt på vilket det sker.

När det gäller vapenhandeln är det naturligtvis möjligt att som Yvonne Ruwaida diskutera huruvida den svenska lagstiftningen på området är logisk eller inte. Om vi skulle göra inskränkningar i importen av vapen eller annan materiel från Israel är det dock fråga om sanktioner, och vi är inte där att vi anser att det är sanktioner som ska leda till fred i konflikten mellan Israel och Palestina.

Anf. 16 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Fru utrikesminister! Jag tror att sanktioner kan vara väldigt effektiva. De var det i fallet Sydafrika. Jag tror att sanktioner kan vara effektiva gentemot staten Israel också.

Men det jag diskuterar här tycker jag handlar om någonting annat. Det handlar inte om sanktioner. Vi har en lagstiftning kring krigsmaterialexport därför att vi inte vill gynna vissa stater. Vi vill inte sälja vapen till vissa stater. Det går på vissa premisser. Israel vill vi inte sälja till. Det säger vi ändå. Är det då en sanktion?

När det gäller importen har vi dock inte samma synsätt, och det kritiserar jag. Jag hävdar att vi stöder den israeliska krigsindustrin, den israeliska krigsmakten och de övergrepp som sker med israeliska vapen genom att köpa av den israeliska krigsindustrin, genom att samarbeta med den israeliska krigsindustrin.

Just på det här området tycker jag att man från svensk sida och från EU:s sida skulle kunna ha en annan inställning. Jag tror att det skulle vara väldigt effektivt gentemot omvärlden att visa: Titta här! Vi respekterar inte Israels militära övergrepp, och därför handlar vi inte med vapen med Israel. Jag tror att det kunde vara en väldigt bra signal. Kanske kunde det också vara ett av de steg som skulle kunna leda till en mer hållbar utveckling i Mellanöstern, någonting som vi alla längtar efter och kommer att ha glädje av i framtiden om vi lyckas vända utvecklingen åt rätt håll.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2003/04:371 om utredning om idrottens skattesituation

Anf. 17 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

(TALMANNEN: Vad sade jag? Utredning om idrottens *skattesituation*, ska det vara. Jag sade skadesituation. Förlåt mig!)

Herr talman! Förvisso förekommer det skador i idrotten också, men nu är det skatter som är ämnet.

Anne-Marie Ekström har frågat mig om jag avser att inom en snar framtid tillsätta en utredning för att utreda idrottens skatter. Hon har också frågat om jag avser att se till att en sådan utredning blir parlamentarisk samt att den utvidgas till att omfatta alla allmännyttiga föreningar.

När det gäller den första frågan är svaret ja. Det kommer att tillsättas en utredning om idrottens skattesituation. Jag har fått information från Riksidrottsförbundet om vilka frågor det är som förbundet anser vara viktigast att utreda. Arbetet med att utforma direktiven till utredningen har påbörjats inom Finansdepartementet.

När det gäller den andra frågan kan jag hålla med Anne-Marie Ekström om att det är bra om de politiska partierna får insyn i arbetet. Min avsikt är därför att det ska vara en utredning med parlamentariska inslag.

Beträffande den sista frågan anser jag att utredningen i första hand ska ägna sig åt de frågor som berör just idrotten. Syftet har inte varit att

de ideella föreningarnas skattesituation i allmänhet ska utredas. En sådan utredning skulle kräva tid och resurser av ett helt annat slag än en utredning som är begränsad till idrottens situation. Enligt min mening skulle det dessutom finnas risk för att idrottens speciella problem hamnar i skuggan av allmänna skattefrågor och inte blir ordentligt belysta. En annan sak är att vissa frågor kan behöva utredas som inte bara berör idrotten utan ideella föreningar i allmänhet. I sådana fall bör utredningen naturligtvis vara oförhindrad att utreda och lämna förslag om frågor som påverkar alla ideella föreningars skattesituation.

Anf. 18 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det finns en del positivt i finansministerns svar, lite både-och skulle man kunna säga, men jag är ändå inte nöjd med det. Det är glädjande att direktiven till en utredning om idrottens skattesituation nu äntligen är på gång. En sådan utredning har ju diskuterats länge. Idrottsrörelsen själv har efterlyst en sådan, och den har också gjort en egen utredning om skattesituationen inom idrottsrörelsen. Men jag är inte nöjd med att inte också övriga allmännyttiga ideella föreningar inryms i utredningen.

Herr talman! Självklart har idrotten särskilda problem när det gäller skattesituationen – och även med skador för elitidrotten och breddidrotten. Jag har en viss förståelse för att det kan bli en omfattande utredning om man även inrymmer övriga ideella föreningar. Men man kanske ska ta det extra arbete det innebär i alla fall. Även andra ideella föreningar har länge efterlyst en översyn. Många problem är gemensamma. Vid en hearing som Svenska Scoutförbundet anordnade i riksdagen för en tid sedan diskuterades många av de problem som ideella föreningar har i sin verksamhet. Det förekommer många gånger gränsdragningsproblem i fråga om de ska betala skatt eller inte och i övrigt när det gäller regler. En jurist som specialiserat sig på skattejuridik för föreningar berättade att hon många gånger på grund av krångliga regler hade haft problem med att reda ut vad som gäller.

Herr talman! Den som ägnar sig åt ideell verksamhet gör en viktig samhällsinsats, antingen det är inom idrottsrörelsen, scouting eller någon annan verksamhet som bedrivs för att bland annat ge en meningsfull fritid och fostran åt barn och ungdomar – ungdomar som annars skulle ha riskerat att hamna i dåliga miljöer. Tyvärr är det i dag allt färre personer som ägnar sin egen fritid åt ideellt arbete. De som trots allt gör det måste också få känna att det de gör är betydelsefullt. Ska då en vuxen ledare som äter gratis på scoutläger betala förmånsskatt för en grillad korv? Den administration som detta innebär för den ideella föreningen kostar mycket mer än det smakar. Det här är bara ett exempel. Det finns många fler.

Herr talman! Jag är nyfiken på vad finansministern menar med parlamentariska inslag. Hur kommer de inslagen att utformas? Är det fråga om rena informationsmöten? Varför vill inte finansministern att hela utredningen ska vara parlamentariskt sammansatt? För mig, och flera med mig, känns det angeläget att samtliga politiska partier är med från början. Vikten av ideell verksamhet, antingen det sker inom idrottsrörelsen eller inom någon annan föreningsverksamhet, är odiskutabel. Därför måste en utredning om de ideella verksamheternas skatter ha med

så många som möjligt för att det ska bli en bred förankring. Tänker finansministern medverka till detta?

Prot. 2003/04:94
13 april

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellationerna 2003/04:360, 365, 361, 362, 368, 363, 364, 366 och 367 om biltullar i Stockholm

Anf. 19 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Marietta de Pourbaix-Lundin har frågat socialminister Lars Engqvist vilka åtgärder han avser att vidta för att säkerställa att tillstånden för rörelsehindrade inte missbrukas vid ett eventuellt införande av trängselskatter och för att rörelsehindrade som använder mer än en bil inte tvingas betala trängselskatt. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på den interpellationen.

Vidare har Ewa Björling, Björn Hamilton, Nils Oskar Nilsson, Henrik S Järrel, Marietta de Pourbaix-Lundin, Henrik Westman och Hillevi Engström ställt ett stort antal frågor om trängselskatten.

Den 1 april 2004 beslutade regeringen om en remiss till Lagrådet om en lag om trängselskatt. Lagen ska gälla generellt i landet, men kommer nu endast att tillämpas vid passage av vissa angivna betalstationer i Stockholms innerstad.

I Stockholmstrafiken finns i dag betydande köproblem. Bristen på framkomlighet innebär ineffektivitet och stora kostnader för såväl enskilda personer som för näringslivet och för samhället i stort. Till det ska läggas de stora kostnader både i pengar och ohälsa som trafikens miljöpåverkan innebär. Förseningar som orsakas av bilköerna i Stockholmsregionen kostar samhället mellan 3 och 8 miljarder kronor varje år enligt Stockholms Handelskammare. En ineffektiv och kraftigt miljöstörande trafiksituation är ohållbar på längre sikt och ger sämre förutsättningar för en dynamisk ekonomisk utveckling i hela regionen.

Stockholm växer, och vi är många som vill att vår huvudstad ska kunna fortsätta att växa – inte minst ekonomiskt. Men det får inte ske till priset av en sämre miljö eller stora trafikproblem.

Ska staden kunna växa och utvecklas till en modernare och renare storstad måste vi förhindra en trafiksituation som minskar effektiviteten, hämmar näringslivet eller ger allvarliga miljöproblem. Som en del i en trovärdig tillväxtpolitik krävs därför en långsiktig, prövande och prestigelös hållning i trafik- och miljöfrågorna. Det förutsätter samarbete mellan staden, regionen och staten.

De allra flesta som i dag är engagerade i att skapa en långsiktigt hållbar trafik- och miljöutveckling är överens om att det krävs ett batteri av åtgärder för att hantera dagens och framtidens utmaningar. Det handlar inte om ett val mellan vägar och kollektivtrafik. Det handlar om både-och.

En sammanhållen och ansvarsfull politik måste innehålla satsningar över hela linjen, från investeringar i ett väl utbyggt vägnät till modern och konkurrenskraftig kollektivtrafik, och den kan även innehålla avgiftssystem som styr trafiken för ökad framkomlighet och mindre miljö-

påverkan. Det är bakgrunden till att Stockholms stad kommer att genomföra ett försök med ett miljö- och framkomlighetsfrämjande betalsystem.

Regeringens avsikt är att överlämna en proposition om trängselskatt till riksdagen under våren.

Anf. 20 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Det som sker här i dag är unikt. Det unika är inte att sju moderater har lagt fram nio interpellationer med 23 konkreta frågor om trängselskatten till finansministern. Det unika är att finansministern, herr talman, inte har svarat på en enda av våra frågor. Inte en enda fråga har fått ett svar i det vi nu har hört. Dessutom har finansministern valt att slå ihop alla interpellationsdebatterna, vilket gör det fysiskt omöjligt för honom framöver – om han väljer att ta debatten – att svara på en enda av våra konkreta frågor.

Herr talman! Bosse Ringholm, finansminister i Sverige, visar ett totalt förakt för oss som riksdagsledamöter, ett totalt förakt för riksdagen, ett totalt förakt för riksdagens kontrollmakt som består i att man kan ställa frågor till statsråd. Bosse Ringholm visar ett totalt förakt för demokratin och för alla dem som bor i Stockholmsområdet. Svek och förakt har i och för sig kantat frågan om trängselskatt. Annika Billström, borgarråd i Stockholm, sade före valet 2002: Vi kommer inte att införa trängselavgifter i Stockholm under mandatperioden. Det är ett vallöfte.

Valresultatet hann knappt bli klart förrän vi fick veta att det skulle införas en trängselskatt i Stockholm, en extra skatt, en extra påлага på dem som bor i Stockholm. Det är en extra skatt som kan uppgå till över 2 000 kr i månaden för en familj – ja, kanske mer om båda använder bilen.

I höstas ordnades en folkomröstning i tolv moderatstyrda kommuner. Valresultatet var entydigt: 81,4 % sade nej till trängselskatter.

Herr talman! Jag kunde ha kallat finansministerns svar en dåres försvarstal! Jag vet inte vem som hade blivit mest förolämpad; August Strindberg eller finansministern. Därför väljer jag att inte kalla det här svaret för en dåres försvarstal. Men jag har förstått att finansministern har börjat inse att trängselskatt inte är någon vinnarfråga, speciellt inte om man är arbetarkommunens ordförande i Stockholm, som Bosse Ringholm är.

Jag vädjar till talmannen att han ska se till att vi under den fortsatta debatten faktiskt får svar på de 23 konkreta frågor vi har ställt om trängselskatter. Det vi hittills har fått höra har inte innehållit ett enda svar. Vi har inte frågat efter det finansministern har sagt.

Herr talman! Om nu finansministern har valt att inte svara på våra frågor, tycker jag att han åtminstone kunde vara sanningsenlig i sitt svar. Han kunde sanningsenligt svara varför trängselavgifter, trängselskatter, biltullar – kalla det vad du vill – ska införas. Det handlar om makten. Det handlar om att Socialdemokraterna vill behålla regeringsmakten. Det är därför trängselskatten ska införas. Det finns inget annat skäl. Det hade varit klädsamt om det hade stått i svaret. Det är bara att konstatera att bilisterna i Stockholm än en gång har offrats på maktens altare.

Anf. 21 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Finansministern har inte heller svarat på mina frågor. Jag ska därför upprepa dem. Min interpellation går ut på trängselskatternas konsekvenser för kranskommunerna. Då har jag frågat:

Har statsrådet gjort den bedömningen att det är rimligt att boende på Essingeöarna tvingas att betala trängselskatt för att ta sig ut på det allmänna vägnätet? Har statsrådet gjort den bedömningen att det system som föreslås ger angränsande kommuner en rimlig möjlighet att påverka beslutet om införande av trängselskatter? Har statsrådet gjort den bedömningen att trängselskatter bör införas i en kommun om angränsande kommuner uttryckligen motsätter sig detta? Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att säkerställa att arbets- och bostadsmarknaden i Stockholmsregionen inte påverkas negativt av den lagstiftning som riksdagen förväntas anta?

Herr talman! Då vill jag säga följande. Varför ska vi som bor i Stockholmsområdet hela tiden belastas med nya skatter och avgifter? Vi har redan Sveriges högsta boendekostnader på grund av förmögenhets- och fastighetsskatterna. Vi betalar Robin Hood-skatt eller utjämningsavgifter till stora delar av övriga Sverige både på landstingsskatten och på kommunalskatten. Och nu vill regeringen införa en speciell skatt för Stockholmsbilisterna.

Herr talman! Tar det aldrig slut?

Finansministern har i sitt svar inte tagit upp mina frågor. Stockholm består av 26 olika kommuner med en gemensam arbetsmarknad. Många i kranskommunerna måste antingen passera igenom eller ha Stockholms stad som målpunkt för sina arbetsresor. När man ska handla, hämta eller lämna barn kommer man att vara tvungen att passera framtida tullgränser. Antingen betalar man eller också gör man stora omvägar. Hur påverkar detta vår miljö?

Tullgränserna kan bli en ny Stockholmsmur runt vår huvudstad. Detta underlättar säkert inte den rörliga arbets- och bostadsmarknaden inom Stockholmsområdet samtidigt som det hämmar den tillväxt som både Stockholm och landet behöver.

I de lokala folkomröstningar som genomfördes i september 2003 sade ca 80 % av de röstberättigade i tolv kranskommuner nej till nya avgifter i trafiken. Annars brukar regeringen hävda att det är viktigt att följa folkomröstningsresultat, men det struntar man i här. Folket tyckte inte som regeringen. Annika Billström, finansborgarråd i Stockholm, ansåg att folkomröstningen var ett jippo, trots att hon ett år tidigare vid flera tillfällen lovat att inte införa biltullar.

De som nu beslutar om biltullar har över huvud taget inte tillfrågat dem som berörs. En mycket stor andel av väljarna i såväl Stockholms stad som Stockholms län röstade på partier som lovade att inte införa biltullar – däribland även socialdemokrater.

Som bekant sveks detta löfte omedelbart efter valet. För att få regeringsmakten körde man över stockholmarna. Hur kan man så kategoriskt nonchalera en folkvilja? Betyder vi i huvudstaden och dess kranskommuner inget för regeringen?

Herr talman! Sedan går jag över till min andra interpellation. Den handlar om avdragsrätten för trängselskatter.

Den nya trängselskatten är en särskild skatt, till skillnad från allmänna skatter, och kan därför enligt inkomstskattelagen dras av som kostnad eftersom det är en utgift för att förvärva och bibehålla inkomsten. Ändå föreslår regeringen att trängselskatten ej ska få dras av, vare sig i näringsverksamhet eller från inkomst av tjänst. Man vill göra ett tillägg till inkomstskattelagen, och detta innebär att en helt ny princip introduceras i svensk skattelagstiftning. Min fråga gäller: Hur motiverar finansministern detta?

Flera av remissorganen har varit kritiska till förslaget, och jag skulle gärna vilja höra vad finansministern har för motiv till att införa denna nya regel i skattelagstiftningen.

Anf. 22 NILS OSKAR NILSSON (m):

Herr talman! Jag har ägnat min interpellation åt en fråga som gäller trängselskatter på Essingeleden.

Essingeleden är en statlig väg som utgör huvudförbindelse mellan länets norra och södra delar. Att införa trängselskatter på leden innebär att man monterar upp barriärer och klyver regioner på mitten.

Jag har frågat finansministern konkret: Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att säkerställa att Stockholms kommunfullmäktiges beslut om att inte införa tullar på Essingeleden efterlevs? Min andra fråga är: Har statsrådet gjort den bedömningen att trängselskatter på Essingeleden skulle utgöra ett problem för länets arbetsmarknad?

Jag kan konstatera att finansministern i sitt skrivna svar inte heller har besvarat mina konkreta frågor. Så jag nöjer mig med att fråga finansministern om jag kommer att få ett svar här i dag. I så fall ser jag fram emot det.

Anf. 23 HENRIK WESTMAN (m):

Herr talman! Jag tackar inte för svaret eftersom jag inte har fått något svar. Man kan diskutera meningsfullheten med att ha sådan här verksamhet i kammaren över huvud taget. Om det inte går att föra en debatt och om man inte ens bryr sig om att försöka att svara på de frågor som ställs blir det rätt meningslöst för oss att framställa interpellationer eller att komma hit. Jag ska därför fatta mig ganska kort.

Trängselavgiften införs trots vallöfte. Man bryr sig tydligen inte om oppositionens frågor. Observera att jag inte har frågat varför man ska införa trängselavgifter, utan jag har ställt särskilda, konkreta frågor som rör svårigheter som vi är bekymrade över och som vi antar att regeringen har svar på. Det är det som vi har ställt frågor om. Vi behöver inte få reda på att man vill införa trängselavgifter, det vet vi om och vi har olika uppfattningar.

Som sagt, i finansministerns så kallade svar upprepas anledningen till att man vill införa trängselavgifter. Men finansministern tar inte upp den fråga som jag har ställt.

Det framgår av lagförslaget att bilägare som inte betalar trängsel-skatten ska betala 500 kr i tilläggsavgift. Formellt ska då tilläggsavgiften fungera som ett skattetillägg där man förväntas att betala inom fem dagar. Ett skattetillägg innebär dessvärre att man förväntas att betala utan uppmaning och att inga inbetalningskort skickas ut till den skattskyldige.

Genom att man använder konstruktionen skattetillägg vid utebliven biltulls betalning kan det komma att stå i strid med både allmän rätts-trygghet och bokföringslagen. Att skattetillägget ska vara betalt inom fem dagar innebär också en mycket kort tidsfrist. Det är därför som jag har ställt frågan: Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att tillse att allmän rättstrygghet bibehålls, om skattetillägg införs som bötesmetod vid utebliven biltulls betalning?

Anf. 24 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag skulle vilja ha ett besked från finansministern om att detta bara är ett dåligt aprilskämt. Lagrådsremissen lämnades ju in den 1 april, så den kanske helt enkelt är ett dåligt sätt att skämta med oss stockholmare, något som vi inte uppskattar särskilt mycket kan jag informera om.

Denna lagrådsremiss består av ca 140 sidor, och den är väldigt omfattande och invecklad. Ett 40-tal remissinstanser har lämnat yttranden. Biltullar, trängselskatter, trängselavgifter eller vad man nu vill kalla det är en mycket het politisk fråga och en fråga som berör allmänheten på många sätt. Som mina meddebattörer har sagt är det många som känner sig besvikna över och svikna av de löften som Socialdemokraterna gav före valet. Annika Billström lovade och försäkrade att det inte skulle bli några biltullar. Men det löftet visade sig förstås inte vara sant.

Annika Billström har även sagt att de pengar som kommer in ska komma stockholmarna till godo fullt ut. Men det står skrivet i stjärnorna om det blir så.

Det finns en mängd frågetecken och oklarheter kring dessa förslag. Förhoppningsvis kommer detta – som jag tycker – ganska illa underbyggda och dåliga förslag inte att bli verklighet.

Det som upprör folk mest är att det innebär en ytterligare pålaga som drabbar de allra sämst ställda allra mest. De som har gott om pengar berörs inte särskilt mycket. De har ju råd att betala. Det är som brukligt, att de som verkligen behöver använda sin bil för att komma till sitt arbete, för att hämta barn på dagis eller för att skjutsa till fotbollsträningar kommer att drabbas värst.

När man läser förslaget förvånas man över att regeringen vill undanta de utlandsregistrerade fordonen, både bilar och lastbilar. De ska inte behöva omfattas av någon biltullsavgift eller bilskatt alls. Orsaken till det är bland annat, om jag förstår det rätt, att det är svårt att kontrollera om de ska betala in skatt och hur man ska göra med avgifterna, sanktionsbeloppen, i efterhand. Jag tycker att det är ett orimligt förslag också i den delen, för konsekvensen kommer att bli att vi kommer att se fler utlandsregistrerade bilar i Stockholms kommun, i Stockholms län och i Sverige.

Jag tänker också på dem som kör i yrkesmässig trafik. Det här förslaget innebär en ytterligare konkurrensnackdel för de svenska åkerierna. Redan i dag är konkurrensen i åkerinäringen väldigt snedvriden och orättvis. Det finns en beräkning som visar att svenska åkerier har 20 % högre kostnadsläge än konkurrenterna i omvärlden. Det är nämligen så att utlandsregistrerade bilar, lastbilar och långtradare, inte behöver hålla de vil- och körtider som gäller för svenska chaufförer i Sverige under förutsättning att resan påbörjas eller avslutas utanför Sverige.

Utöver dessa orättvisor är det märkligt att regeringen inte tar hänsyn till att svenska åkare är världsledande när det gäller säkerhet och miljötankande. Svenska åkare kör på den renaste dieselolja som finns, och många väljer att miljösäkra sin verksamhet enligt särskild ISO-standard.

Min fråga till Bosse Ringholm, som jag hoppas att jag får svar på, är helt enkelt: Varför ska den svenska åkerinäringen diskrimineras och påföras ytterligare pålagor i form av biltullsavgifter och trängselskatter när konkurrenterna från andra länder befrias? Min följdfråga är: Vilka åtgärder avser finansministern att vidta för att lagen om trängselskatter inte ska strida mot EU:s konkurrensregler?

Anf. 25 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Finansministern skriver i sitt interpellationssvar, och nu läser jag inantill: ”Som en del i en trovärdig tillväxtpolitik krävs därför en långsiktig, prövande och prestigelös hållning i trafik- och miljöfrågorna. Det förutsätter samarbete mellan staden, regionen och staten.”

För alla som har följt Bosse Ringholms och den socialdemokratiska regeringens hantering av frågan om biltullar eller trängselskatter eller vad man väljer att kalla det måste detta framstå som en ren provokation, inte mot oss här i riksdagen i första hand. Vi är vana vid Bosse Ringholms provokationer. Men det är en provokation mot väljarna i Stockholm som gick till val efter ett vallöfte från Annika Billström, gruppleddare för den arbetarekommun där Bosse Ringholm är ordförande, om att biltullar inte skulle införas. Det är en provokation mot väljarna i de tolv kommuner i Stockholms län som i folkomröstningar har sagt ett rungande nej till att trängselavgifter ska införas i Stockholmstrafiken. Och det är en provokation mot Bosse Ringholms partikamrater runt om i Stockholmsregionen, inte minst de partikamrater som i olika sammanhang under de senaste åren tillsammans med sina kolleger på den borgerliga sidan har bidragit till att börja ett långsiktigt samarbete för att lösa upp de trafikpolitiska knutarna i Stockholmsregionen. Allt det samarbete som har varit på väg, all den långsiktighet, det prövande och den prestigelöshet som har funnits i planeringen och diskussionerna kring de utmaningar som Stockholmsregionen står inför har regeringen sopat åt sidan genom att köra över Stockholmsregionens invånare och införa biltullar mot stockholmarnas vilja.

Interpellanterna säger att finansministern inte svarar på någon av deras frågor, och det är visserligen sant. Det har ställts ett antal frågor om trängselskatter eller biltullar under den här mandatperioden. Jag har själv ställt ett antal den senaste tiden som inte heller har fått något svar. Och det kunde man väl leva med om man inte såg så tydligt vilken förvirrad hantering hela den här frågan har blivit utsatt för. Det här är ingen normal hantering av en viktig trafikpolitisk fråga. Det här är ett maktspel. Det här är någonting som regeringen levererar, som regeringen stressar fram för att tillmötesgå en av sina koalitionspartner som kräver det som betalning för att hålla kvar Göran Persson vid makten, för det här handlar om makt. Det handlar om ett lagförslag som jag egentligen inte tror att regeringen tror på, och tror man på det är det desto värre. Men det här är ett lagförslag som man kommer att driva igenom och genomföra på ett illa planerat sätt. Det skapar oklarhet och oreda i Stockholmsregionens trafiksystem och har inte någon koppling till någon långsiktig planering

för hur man ska lösa Stockholmsregionens infrastrukturproblem i framtiden, och de problemen är brännande.

Min fråga till finansministern blir: På vilket sätt ämnar finansministern agera för att återställa möjligheterna till en långsiktig planering och ett långsiktigt samarbete i tillväxtpolitiken för Stockholmsregionen och de däri ingående trafik- och miljöfrågorna?

Prot. 2003/04:94
13 april

Svar på
interpellationer

Anf. 26 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Det är några av påståendena i debatten här som jag tycker förtjänar att bli bemötta. Flera har varit inne på att det här är ytterligare en pålaga för Stockholmsbilisterna. Det låter ungefär som att det vore gratis att sitta i trafikköer, men alla vi som nyttjar bil vet att det är dyrt att sitta i kö. Vi betalar med vår egen tid, som värderas olika, vi betalar med dubbel bränsleförbrukning och dubbelt motorslitage. För många uppgår de kostnaderna till långt högre belopp än de som trängselavgifterna motsvaras av.

Hillevi Engström anförde i debatten att åkerinäringen drabbas väldigt hårt, men det är ju faktiskt raka motsatsen. Åkerinäringen drabbas väldigt hårt av att politiker i Stockholms stadshus tidigare inte förmått att åtgärda en allt svårare trafiksituation i Stockholm. Köerna som vi har i dag kostar näringslivet i Stockholmsregionen mellan 5 och 6 miljarder årligen. Man behöver ett större antal lastbilar och ett större antal chaufförer än vad som egentligen borde vara nödvändigt därför att man står stilla i kö.

Det är tvärtom så att med trängselavgifter blir åkerinäringen en av de stora vinnarna. Hela Stockholms näringsliv vinner på trängselavgifterna, men också vi bilister blir naturligtvis vinnare liksom kollektivtrafikanterna, som får ett tillskott till nya investeringar med hjälp av trängselavgifterna. Det är svårt att hitta några andra trafikpolitiska förslag som skapar så många vinnare som trängselavgifterna faktiskt gör.

Martin Andreasson refererar till folkomröstningar som skulle ha hållits och som skulle bevisa att vi stockholmare och boende i Stockholms län skulle vara motståndare till trängselavgifterna. Jag tror att Martin Andreasson grovt har missuppfattat vad folkomröstningar egentligen är. Det handlar ju om att folkomrösta om beslut som kommunens egna politiker kan fatta. Det rörde det sig inte om i det här fallet, utan det var opinionsmätningar. Men de här opinionsmätningarna, eller folkomröstningarna som Martin Andreasson föredrar att kalla dem, har ju prickats av IRI, som analyserar och utvärderar sådana här omröstningar i Sverige, för den undermåliga information som kommuninvånarna gavs innan omröstningarna hölls. Det är väldigt beklagligt. De visar i själva verket ingenting, därför att medborgarna inte hade möjlighet att sätta sig in i frågan ordentligt på grund av den utomordentligt bristfälliga information som kommunerna gav.

Det finns ett undantag dock, Haninge kommun, som lite mer seriöst gjorde en opinionsmätning där man hade tillägsfrågor. En var: Om trängselavgifterna skulle investeras i bättre kollektivtrafik skulle du då ändra uppfattning? Resultatet av den frågan visade att en majoritet av kommuninvånarna i Haninge stödde trängselavgifterna. Hade kommunerna verkligen velat veta vad deras invånare tyckte om trängselavgifterna hade de haft möjligheten att ställa sådana här följdfrågor och ge ett underlag.

Men jag tycker att man med all önskvärd tydlighet visar att man inte hade något intresse av att verkligen få fram kommuninvånarnas egentliga uppfattning, utan det här är en trist politisk kampanj som har bedrivits av partier som själva inte har förmått att lösa trafikproblemen och som inte har kommit fram med några trafikpolitiska alternativ i debatten. Det innebär att ingenting i så fall skulle göras och att vi stockholmare fortsättningsvis också skulle stå i kö till en kostnad av 5–6 miljarder om året, och det är ingen bra lösning.

Nu har vi ett prov här, och vi får utvärdera det före nästa val. Jag är övertygad om att, precis som i London, näringsliv, kollektivtrafikanter och bilister kommer att vara nöjda med detta eftersom det löser en mycket stor del av köproblemet, men naturligtvis inte hela.

Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag har två frågor till finansministern med anledning av dessa interpellationer. Kommer regeringen att utfärda ekonomiska garantier för att alla kostnader i samband med detta försök bärs av staten? Och hur långt försök avser regeringen att genomföra i Stockholm – till valdagen eller till och med efter valdagen? Frågorna behöver klarläggas, och jag hoppas att finansministern ger ett svar här i dag med tanke på att de frågor som ställs i interpellationerna inte har fått ett svar. Dessa två frågor är väldigt viktiga för hela Stockholms län och även för den socialistiska majoriteten, vill jag påstå.

SL behöver tolv månaders förberedelsestid från det att man har fått garantierna, säger man. Tolv månader behöver man alltså på sig. Regeringen vill ha ett försök på 12–18 månader. Det krävs därför att man agerar ganska snabbt.

Trängselskatten vore kanske genomförbar också i kollektivtrafiken. Vi hörde Lars Ångström tidigare påtala att trängselskatten är viktig för trafikförsörjningen. Jag skulle vilja påtala för Lars Ångström att med tanke på hur läget ser ut för planeringen inom kollektivtrafiken lär det behövas trängselskatt även där om ingenting görs.

Finansministerns kollega finansborgarrådet Annika Billström har hotat med att försöket inte blir av om inte staten står för alla kostnader samt att alla pengar från försöket ska gå till Stockholm. Därför är frågan väldigt viktig. Hur blir det med den frågan? Den har en stor betydelse för hela Stockholms län.

Trots att det i finansministerns svar står att Stockholm växer och att vi är många som vill att vår huvudstad ska kunna fortsätta att växa inte minst ekonomiskt vill jag påminna om att tillväxtmotorn hackar. Vi har stora problem i huvudstadsregionen, och inte bara på grund av den här lagstiftningen. Regeringen ser också inom annan lagstiftning till att slå undan benen för förutsättningarna för tillväxt i Stockholmsregionen. Det gäller inom bostadssektorn, satsningar på infrastruktur och så denna trängselskatt, vilket gör att tålamodet hos stockholmarna tryter. Dessa två frågor är oerhört viktiga, för den borgerliga oppositionen här i riksdagen, men också för alla politiker i Stockholms län. För hur kommer finansieringen att se ut? Där tycker jag att finansministern är svaret skyldig. Jag upprepar frågorna: Kommer regeringen att utfärda ekonomiska garantier för alla kostnader, det vill säga kommer staten att ta alla kostnader? Och

hur långt försök avser regeringen att genomföra i Stockholm, till valda-
gen eller även därefter?

Prot. 2003/04:94
13 april

Anf. 28 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Interpellationen är förvisso ställd till Bosse Ringholm, men eftersom trängselskatter är en bärande del i det rödgröna regerings-samarbetet vill jag yttra mig något i förhållande till de texter som finns och de frågor som har ställts.

I trafikutskottet utgår vi i första hand från det som behövs för att nå de transportpolitiska målen. Då är trängselskatter eller något annat som reglerar vägtrafiktillväxten i storstäderna ett oundgängligt medel. Detta har givetvis en relation till miljömålet. Det är väl det mest uppenbara. Men det har också en väldigt tydlig relation till jämställdhetsmålet, det nyaste av våra transportpolitiska mål. Av dem som är hänvisade till kollektiva transportmedel är kvinnorna i klar majoritet. Många av de ensamstående mammorna har tillgång bara till kollektivtrafik för sin transport-försörjning. Och trängselskatter är ett sätt att alstra medel för att kunna utöka utbudet av kollektivtrafik.

När det gäller bilnehav finns det ingen annan variabel som är mer kopplad till bilkörande än inkomsten. Den är tydligare än vilka avstånd man har och var man bor. Detta är, sett ur ett klassperspektiv, ett alldeles utmärkt sätt att komma närmare en transportförsörjning som når flertalet av våra invånare i landet.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är trängselskatter också ett sätt att få tra-fiken att flyta smidigare och fungera bättre.

Jag skulle också vilja ta upp något som ska debatteras här i kammaren senare i dag, nämligen miljö kvalitetsnormer. Det är ett EU-direktiv, och jag antar att ingen som sitter här i kammaren tycker att vi ska obstruera mot detta EU-direktiv.

Vi hade en hearing i trafikutskottet. Då frågade vi både de som kom från Göteborgs länsstyrelse och de som kom från Stockholms länsstyrelse: Är det möjligt att göra ett åtgärdsprogram för att nå dessa EU-normer utan trängselskatter? Och svaret blev entydigt nej från såväl Göteborg som Stockholm. Det behövs någonting som dämpar tillväxten av vägtrafiken, både när det gäller normer för kväveoxider och partiklar.

I trafikutskottet behandlade vi frågan om trängselskatter för ungefär ett halvår sedan. Då var det bara Moderaterna som ställde sig utanför oss andra när det gäller att se positivt på själva försöket med trängselavgifter. Det är inte så att alla partier i trafikutskottet tycker att detta är ett utmärkt förslag, men det återstår bara att konstatera det faktum att det inte finns något annat operativt förslag som löser de transportproblem som vi har i Stockholm. Sett ur ett mer ideologiskt perspektiv är det faktiskt någon sorts marknadslösning som det handlar om. Såvitt jag vet är det ingen som vill ta bort parkeringsavgifterna. Parkeringsavgifter är ett sätt att reglera utbud och efterfrågan när det finns brist i ett sammanhang. Att reglera precis samma utrymme, även om det handlar om vägen i stället för parkeringsplatsen, borde inte vara särskilt svårt att smälta för den som är mer ideologiskt orienterad åt det marknadsekonomiska hållet.

Jag konstaterar bara att det som Moderaterna gör är att klaga på ett förslag till lösning. Men de presterar inga andra förslag till lösning.

Svar på
interpellationer

Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! I de interpellationer som har ställts radas detaljfråga efter detaljfråga i en proposition som ännu inte är framlagd i riksdagen upp. Det enklaste för mig hade varit att svara på det sedvanliga sättet att det pågår ett beredningsarbete i Regeringskansliet och att svaren på frågorna sedan får anstå.

Nu har jag varit generös nog att i mitt interpellationssvar ändå återge bakgrunden, motiven och problemen som finns i Stockholmsregionen när det gäller trafiken för att skapa en ram kring den diskussion som vi gärna kan ha om trängselskatter eller miljöstyrande avgifter för framtiden. Men jag har också redovisat att regeringen har lämnat en så kallad lagrådsremiss, och det materialet behandlas för närvarande i Lagrådet, och regeringen avser att senare återkomma med en proposition. Och propositionen kommer att ge svar på alla dessa delfrågor som har ställts, och det finns utmärkta möjligheter att vid propositionens behandling i kammaren framöver också diskutera alla dessa delfrågor. Men jag har ingen anledning att föregå propositionen genom att ge mig in i en detaljdiskussion om alla dessa delar som det ställs frågor om i de olika interpellationerna eftersom det pågår ett beredningsarbete. Men jag tycker att jag ändå har varit tillmötesgående genom att redovisa den bakgrund som finns när det gäller trafiken i Stockholmsområdet.

Den som inte vill inse att det finns ett problem i Stockholmsområdet kan i likhet med Stockholms Handelskammare konstatera att det kostar ett antal miljarder kronor för näringslivet varje år med den kösituation som finns i dagsläget. Jag kan inte annat än vara förundrad över att moderata ledamöter som i övrigt säger sig värna näringslivets intressen verkar fullkomligt ointresserade av att göra någonting åt näringslivets stora kostnadsproblem. Att moderata riksdagsledamöter inte värnar miljön är väl ingen nyhet, men att moderata riksdagsledamöter inte bryr sig om näringslivets ekonomiska förutsättningar är möjligen en liten nyhet. Därför tycker jag att det är tråkigt att vi inte ens kan ha en diskussion om de problem som de flesta ändå erkänner finns i Stockholmstrafiken, både som ett miljömässigt problem och som ett trängselproblem och därmed ett problem för våra medborgare att skapa en stad med bättre tillväxtförutsättningar.

Jag hoppas naturligtvis att vi kan skapa en bättre miljösituation i Stockholm och bättre tillväxtförutsättningar, och jag diskuterar gärna alla dessa detaljfrågor när regeringen väl är färdig med sin beredning av ärendet. Det finns inga möjligheter och ingen anledning att gå in på alla dessa detaljfrågor nu, men utrymme finns gärna för en principiell diskussion om behovet av någon form av miljöstyrande avgifter.

Jag har tidigare i denna talarstol kunnat konstatera att det inte bara är Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet som tycker att frågan om avgifter i Stockholmsregionen kan prövas. Även Folkpartiet har vid ett stort antal tillfällen uttalat sig för och i olika sammanhang framfört tanken på att vi ska ha någon form av miljöstyrande avgifter. Jag är ganska säker på att många under resans gång kommer att ansluta sig till själva idén. Men det är väl bara att konstatera att något intresse för miljön inte finns hos de moderata interpellanterna. Nu har de också demonstrerat ett totalt ointresse för näringslivets ekonomiska villkor i Stockholmsregionen när det gäller trafikproblemen och köproblemen.

Anf. 30 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Ja, så var finansministern uppe här och talade om varför han inte svarar på våra frågor. Vi skulle anse att han var generös som över huvud taget på något sätt nedlätit sig att komma hit och svara. Det är faktiskt den känsla man får.

Vi har ställt mycket konkreta frågor därför att vi är klart bekymrade över det som kommer att införas i Stockholm, det vill säga trängselskatten. Det är ju därför som vi har ställt våra frågor. Jag tycker fortfarande att finansministern kunde ha besvarat en del av frågorna. Det finns faktiskt svar på en del av dem, för om man läser den lagrådsremiss som gått ut finner man att det finns svar på en del av frågorna. De svaren kunde finansministern ha delgivit oss.

Finansministern säger att vi moderater inte bryr oss om näringslivet över huvud taget, att vi inte har förstått vad det här handlar om. Ja, bekymret i Stockholm är väl att det har byggts alldeles för lite vägar. Det är väl väldigt länge sedan en större väginvestering gjordes i Stockholm. Vi får se om det nu kommer ett antal miljarder kronor till Stockholmsområdet så att det blir lite fler vägar. Befolkningen har ökat, och i och med det har också antalet bilar ökat. Men väginvesteringarna har inte ökat i Stockholm. Det vet finansministern *mycket* väl.

När jag läser finansministerns svar och när jag lyssnar till honom blir jag inte klar över om det är av omtanke om miljön som man inför det här systemet eller om det handlar om trängseln. Lyssnar man på finansministerns samarbetspartner från Miljöpartiet som är uppe här och talar blir man minst sagt förvirrad. Jag bor i Haninge. Den opinionsundersökning som vi haft i Haninge tolkas, kan jag säga, ungefär som en viss potentat läser Bibeln.

Om man nu tycker att folkomröstningar är så fantastiskt bra och att man ska ha sådana måste jag fråga Lars Ångström, för först måste man ju införa något. Varför har vi inte infört euron och har omröstning om den efter ett par år när folk fått känna vad det verkligen handlar om – just för att kolla? Men det är inte Miljöpartiet som jag egentligen ska debattera med, utan det gäller fortfarande finansministern.

De frågor som jag har ställt i mina interpellationer finns kvar. Senast i dag fick jag mejl från handikapporganisationernas samarbetsorgan. Där är man väldigt bekymrad när det gäller de funktionshindrade, om jag får ta den konkreta frågan. Såvitt jag förstår har man nu sagt att färdtjänstfordon möjligtvis ska slippa. Detsamma gäller de som har handikappstillstånd. Men det gäller för *den bilen*. Dessutom slipper man inte per automatik, utan man måste ansöka om att få slippa. Fortfarande är man väldigt oroad eftersom människor kanske åker i en annan bil.

Detta är alltså en väldigt konkret fråga som oroar funktionshindrade här i Stockholm. Det finns ganska många som är helt beroende av bil. De förväntar sig att jag ska få ett svar av finansministern här i dag. Vi får se om jag får det.

Sedan har vi detta med om alla pengar kommer tillbaka till Stockholm. Det är väldigt intressant för oss som bor i Stockholmsområdet eftersom det är vi som ska betala det här. Men det tycker jag att finansministern kan kosta på sig att betala.

Såvitt jag förstår är hela försöket, experimentet, på hög nivå egentligen Ebberöds bank om man börjar räkna på det. Vad man får in och det

man ska lägga ut på olika sätt går väl inte riktigt ihop, utan det kostar väl mer än det smakar. Men det är kanske något som man tycker att man har råd med, bara man får behålla regeringsmakten.

Anf. 31 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Jag ska ta ett exempel som belyser hur orimlig den eventuella nya lagen kommer att bli. Jag tar exemplet från min hemkommun Danderyd.

Trängseln i Stockholm existerar inte i innerstan som man nu försöker hindra bilarna att komma till. Har vi någon trängsel så är det på infartslederna under rusningstid. En infartsled går rakt igenom Danderyds kommun, nämligen E 18. Man skulle kunna tänka sig att Danderyds kommun när lagen är genomförd skriver till regeringen och säger: Vi vill införa trängselskatt för genomfart i Danderyd.

Det skulle naturligtvis inbringa en hel del pengar till kommunkassan. Jag är säker på att kommunalrådet i Danderyd skulle tycka att det här var rätt så bra eftersom vi har svårt att få ekonomin att gå ihop i min kommun. Men jag tror inte att norrtäljebor och invånare i Österåker och Täby skulle vara speciellt glada över att finansiera Danderyds kommuns verksamhet på det här sättet. Vi skulle helt klart kunna sänka skatten rejält om vi fick de intäkter som en sådan här trängselskatt skulle innebära. Också från statsmakterna har det ju utlovats att de här skattepengarna ska gå tillbaka till den kommun som har initierat det hela.

Jag tänker inte föreslå att Danderyds kommun ska hemställa om att få göra så som jag har nämnt om i mitt exempel utan vill bara belysa hur orimligt det hela är och hur en kommun kan uppträda gentemot sina grannar. Danderyd skulle ju kunna pungslå täbybor, österåkersbor, åkersbergabor och norrtäljebor som ska in till sina arbeten genom att införa en sådan här avgift. Då skulle man också på något sätt frånta Stockholm en intäkt eftersom den här tullstationen förmodligen skulle placeras utanför Stockholms stads gränser så att säga. Jag vet inte om man har tänkt på detta. Det skulle vara bra att få en kommentar från finansministern beträffande nämnda exempel.

Sedan vill jag ytterligare kommentera det här med avdragsrätten. Flera remissorgan har ändå varit väldigt kritiska till finansministerns förslag. Bland annat har Länsrätten i Stockholms län sagt att förslaget inte har tillräckliga motiv för att göra avsteg från huvudregeln om att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomsten alltid ska dras av.

Det är helt enkelt någonting nytt som införs i svensk skattelagstiftning att man inte ska få dra av en kostnad som är kopplad till ens förvärvsinkomst.

Vidare vill jag påstå att i och med att det är på det här sättet kommer kunder att drabbas av ökade transportkostnader. Det här är ju något som transportnäringen kommer att lägga över på kunderna. Sedan har vi också de utlandsregistrerade fordonen, som inte kommer att omfattas av skattskyldigheten. Hur kommer då konkurrensneutraliteten att upprätthållas på transportmarknaden i Stockholm?

Dessutom riskerar en hel del arbetstagare säkert att få stå för en hel del av kostnaderna för sina egna tjänsteresor.

En hel del frågor kvarstår alltså utöver det som vi tidigare har frågat om. Det vore intressant att få finansministerns syn på de sakerna.

Anf. 32 NILS OSKAR NILSSON (m):

Herr talman! I lagförslaget om trängselskatter framgår, såvitt jag kan se, möjligheten att införa skatt även på Essingeleden i Stockholm. Detta har en klar bäring på arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholmsregionen.

Vi har ett stort antal personer – tusentals personer – som dagligen pendlar mellan den sydvästra sektorn och Stockholms stad och övriga länet. Vad vi behöver för tillväxten, och då inte bara inom sydvästsektorn utan i hela Stockholm, är ett ökat antal arbetsplatser och en ökad arbetspendling, inte fler barriärer, mellan norra och södra delarna. Vi behöver inte två arbetsmarknader i Stockholm, som till exempel två Göteborgsregioner, utan vi måste se hela regionen som *en* arbetsmarknad.

Det är fråga om att ytterligare lägga pålagor på de människor i de sydvästra delarna av länet som redan har en låg sysselsättningsgrad och dessutom en låg skattekraft. Vi har inte råd med att ytterligare bygga barriärer mellan norr och söder, utan vi måste tvärtom underlätta för arbetspendling och nya arbetsplatser i hela regionen. Det är mot den bakgrunden som jag har frågat om finansministern gjort bedömningen att trängselskatten på Essingeleden skulle utgöra ett problem för länets arbetsmarknad.

Anf. 33 HENRIK WESTMAN (m):

Herr talman! Frågan är hur meningsfullt det är att föra en sådan här debatt när regeringen redan bestämt sig att så här ska det vara, oavsett vad det blir för resultat. Jag hade inbillat mig att när man skickat i väg en lagremiss och propositionen är nästan klar skulle man kunna svara på frågor. Men jag får väl hoppas att få ett slags framtida svar och föra en debatt när frågan kommer tillbaka. Men detta är, herr talman, på gränsen till demokratur. Vi får höra att så här är det, och sedan kan vi inte få några svar på frågorna.

Det har talats om att vi inte skulle ha intresse för miljön. Det är faktiskt att dra det hårt. Det är nu konstruerat på det sättet att det bildas köer. När man står i dessa köer förloras naturligtvis en massa tid för näringslivet. Vanliga människor förlorar en massa tid, och det är inte särskilt bra för miljön heller.

Anledningen till att det är köer är att det är en så dålig infrastruktur. Det är faktiskt en sämre trafikstandard vid Roslagstull än vad vi har i våra industriområden i Arninge i min hemkommun Täby. I Roslagstull kan *en* gångtrafikanter stoppa infarten till hela huvudstaden. Vi har gångar under våra rondeller. Det är klart att det blir köer om man har en sådan konstruktion som gör att man förhindrar trafiken. Det är det som systemet går ut på. Man förhindrar helt enkelt trafiken.

Jämför man satsningarna på infrastruktur i Stockholmsområdet med dem i övriga landet och jämför mängden trafik och invånare ser vi att vi under alla år definitivt inte har fått tillbaka våra pengar som vi satsat i form av bensinskatt och annat och som vi borde kunna få tillbaka. Det är alltså en långvarig misskötsel med infrastruktursatsningarna som är anledningen till att vår miljö blir sämre. Då tar man till trängselskatter i stället. Hade vi, som många andra huvudstäder, haft kringfartsleder i stället hade problemet varit mycket mindre.

Men som sagt får vi hoppas på att det blir mera infrastruktursatsningar i det här området. Vi får hoppas på att vi så småningom kan få en meningsfull debatt om de olika problem som finns. Vi hade som sagt inte ställt en fråga om det ska bli trängselskatter och motiven för dem – där har vi förstått att det har vi ingenting att säga till om – utan vi vill ha svar på några konkreta frågor. Det har vi inte fått, men jag hoppas att vi kommer att få det nästa gång. Får vi inte det då heller, är signalen den att vi som är från Stockholms län ska bygga upp från Stockholm oberoende samhällen. Att stödja näringslivet här ska vi akta oss för.

Anf. 34 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att bemöta några av de påståenden som kom från Socialdemokraternas samarbetspartier om skälen till trängselskatten. Det pratas om att det är en jämställdhetsfråga och klassfråga. Jag tycker att det vore intressant att höra om finansministern har några synpunkter på det.

Karin Svensson Smith från Vänsterpartiet menar att ensamstående kvinnor tvingas att alltid åka kommunalt. Vår ambition att just ensamstående kvinnor med barn ska, genom att de jobbar och tjänar pengar, ha råd att ha en bil. Det är verkligen de som behöver ha en bil med sin stressade tillvaro med hämtningar och lämningar, transporter till jobbet och annat. Man blir lite skrämmd när det kommer fram sådana här nya argument som att det handlar om klasskamp, om klassfrågor och ideologiska frågor. Där skulle jag vilja få höra vad finansministern har för uppfattning. Stämmer det att det är jämställdhetsmål som ska uppnås när det gäller trängselskatterna och att det är en klassfråga?

Det är förvånande att vi inte får några fler svar. Regeringen måste ändå ha funderat, tänkt till och analyserat de frågor som vi har ställt. Det är inga nya saker som kommer fram.

Till Lars Ångström vill jag säga angående åkerinäringen att min fråga gällde konkurrensförhållandena. Svenska åkare ska betala trängselskatt men inte utländska när konkurrensförhållandena redan är så pass dåliga för svenska åkerier. Jag nämnde att de har 20 % högre kostnadsäge.

Avslutningsvis tänker jag upprepa mina frågor till Bosse Ringholm. Är det rimligt, rättvist och lagligt att diskriminera svenska åkerier och förare genom att de tvingas att betala trängselskatt när de utländska konkurrenterna inte gör det? Är det att ge svensk åkerinäring rimliga och rättvisa konkurrensvillkor?

Anf. 35 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att begära ordet i denna fråga därför att det finns en lång rad problem som tas upp i fråga om trängselskatter. Ingen kan förneka att det finns en lång rad problem som måste lösas i samband härmed. Jag vågar påstå att när propositionen kommer så kommer en del av frågorna att vara lösta. Det är möjligt att det återstår några.

Det intressanta med debatten – det är en sådan kanonad av interpellationer samtidigt – är vad det är som Moderata samlingspartiet har för alternativ. Det tycker jag är det intressanta i det här sammanhanget. Vad är det för förslag som de har lagt själva? Vi har hört här om kringfartsleder och att den dåliga infrastrukturen, som man inte har satsat på, skulle vara skälet till att det ser ut som det gör i Stockholm. Det är väl en del-

förklaring till det hela. Men faktum är att den utredning som vi för övrigt hade en ganska stor uppslutning kring och där Moderaterna var med, nämligen Stockholmsberedningen, visar att även om man skulle bygga ut allt som föreslogs, inklusive Förbifart Stockholm, skulle kösituationen bli ganska alarmerande, för att inte säga lika akut som i dag, bara om 20 år. Enbart att bygga någon kringfartsled hjälper inte i det här sammanhanget.

Jag skulle vilja kommentera detta att bygga barriärer och talet om norr och söder. Det är sant och en beklaglig utveckling i Stockholmsregionen. Att vi har varit okloka i Stockholmsregionen och planerat så att vi har lagt arbetsplatserna i norr och bostäderna i söder kan inte vara skäl till att säga att vi ska ha den trängselsituation som vi har och att man inte ska göra någonting åt det. Det är en dålig planering, och det har inte staten stått för. Det har regionen i allra högsta grad stått för. Då kan man inte säga att det finns statliga skäl till att införa någon form av förbättringar i Stockholmsregionen i något som vi själva har stått för.

Näringslivets situation har tagits upp. Återigen: Det finns inga förklaringar från Moderata samlingspartiet där man säger vad man ska göra för att få en förbättring för näringslivets del när det gäller kösituationen. Sådana svar får vi inte från Moderata samlingspartiet. Vi får inga svar. Frågan är rent konkret: Vad är det ni vill göra för att förbättra kösituationen i Stockholm? Uppenbarligen räcker det inte med att bygga ringleder. Det räcker kanske några år, men det kommer inte att räcka i en förlängning. Men vad vill ni göra? Det är det som är det intressanta i den här debatten.

Anf. 36 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Vi har ju ett val till Europaparlamentet där inte minst Vänstern och Miljöpartiet med värme talar om att det är viktigt att föra ned besluten från de högre beslutsnivåerna ned till invånarna. Samtidigt driver samma partier på för att man ska införa biltullar i Stockholmsregionen mot invånarnas vilja och utan möjlighet för regionen och de lokala beslutande organen att fälla avgörandet. Det är i stället vi här på Helgeandsholmen som kommer att fatta beslutet. Det är Peter Eriksson från Kalix och Maria Wetterstrand från Eskilstuna som kommer att vara med och bestämma om det ska vara biltullar i Stockholmsregionen.

Folkpartiets linje är mycket tydlig. Vi tycker först och främst att det är fel att det är riksdagen som har det slutliga avgörandet i den här typen av frågor. Frågan ska föras ned på den regionala och lokala nivån. På den regionala och lokala nivån är Folkpartiets besked i sakfrågan också tydligt, nämligen att biltullar är fel. Men frågan ska avgöras på regional och lokal nivå.

Det är gripande när Lars Ångström och Bosse Ringholm talar om näringslivets trängselproblem som skäl för att införa trängselskatter när till och med den egna statliga utredningen, som Stockholmsberedningen genomförde, konstaterar att den kostnadsökning som biltullarna innebär är större än den vinst man gör på den marginellt minskade trängseln. I klartext förlorar man alltså ännu mer på att införa biltullar. Man konstaterar för övrigt också att det är låginkomsttagarna som drabbas mest, sett till enskilda individer.

Herr talman! Jag har fortfarande inte fått svar på frågan. Vad avser finansministern att göra för att återställa möjligheterna till ett mer långsiktigt samarbete om Stockholmsregionens stora utmaningar på infrastruktrområdet? Finansministern och regeringen krossade de möjligheterna till långsiktigt samarbete när man körde över Stockholmsregionen och bestämde sig för att utan dess medverkan införa biltullar.

Anf. 37 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Marietta de Pourbaix-Lundin hävdar att jag inte har läst Haninges undersökning. Jag har läst den väldigt noggrant, och jag föreslår att Marietta de Pourbaix-Lundin gör samma sak. Där framgår nämligen med all önskvärd tydlighet att när invånarna hade möjlighet att ta ställning till ett förslag där man talade lite mer om vad det hela innebar så var majoriteten för. Det stod visserligen inte i kommunens pressmeddelande, så det är inte så många som känner till det. Men undersökningen finns på hemsidan, och om den inte ligger kvar där så finns den på Miljöpartiets hemsida.

Henrik Westman och även andra här har anfört något om alternativet och sagt att skälet till att vi har den situation som vi har här är att det inte har byggts tillräckligt med ringleder. De talar då mot bättre vetande. Det har gjorts internationella studier, bland annat i USA. Där kartlade man i en vetenskaplig studie av 68 stora tätortsområden med mer än 700 000 invånare de 23 kommuner som hade satsat mest på vägutbyggnad. Man jämförde dem med de 23 kommuner som hade satsat minst på vägutbyggnad. Man studerade detta under hela 90-talet – en tioårsperiod – och konstaterade att i de kommuner där man byggt ut kringleder och vägsystem hade kötiden ökat mer än i dem som inte hade byggt ut eller till och med minskat vägytan per capita.

Samma sak kom Stockholms stadshus utredning fram till. Regionplan- och trafikkontoret beräknar att antalet bilister här i Stockholm som kommer att fastna i köer under rusningstrafik ökar med 30 % fram till 2015. När man har byggt ut hela ringleden och förbifarten kommer 40 % fler att stå i kö. Det är alltså inget alternativ. Man talar mot bättre vetande, och man har inga alternativ till det som en i stort sett enig forskarkår och trafikpolitiska sakkunniga är överens om: Trängselavgifter löser en stor del av problemet.

Varför är Moderaterna emot det? Jag tror att det är så enkelt att om försöket genomförs och invånarna tycker att det är bra så blir det lite pinsamt för Moderaterna. De har ju lovat att i valrörelsen agera emot att detta ska få fortsätta mot väljarnas vilja. Det är därför de inte vill ha försöket.

Anf. 38 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag ska bara göra en kort notering utifrån det som Lars Ångström sade: Då är väl lösningen att vi river alla vägar i Stockholms län – så slipper vi köerna!

Det finns en fråga som finansministern faktiskt skulle kunna ge svar på och som han rimligen också har svaret på, trots att det pågår en beredning av propositionen. Det är frågan om de ekonomiska förutsättningarna. Vårpropositionen läggs ju fram här i veckan. Om det är någonting som finansministern måste ha fullständig koll på så är det vad det här

kommer att kosta. Kommer staten att bära alla kostnader för införandet? Den frågan bör rimligen finansministern kunna ge svar på.

Jag kan konstatera att när Folkpartiet har tittat på vad försöket kommer att kosta så har vi landat på en slutsumma på någonstans kring 2,2 miljarder kronor, varav 1,6 miljarder kommer att belasta landstinget och staden, det vill säga Stockholm. Detta motsvarar 3 700 ålderdomshemsplatser – årsplatser – eller att driva en medicinavdelning på ett av länets sjukhus i 30 år. Det är vad det kommer att kosta! Därför tycker jag att det är angeläget i dag att finansministern svarar på den fråga som han skulle kunna ge svar på: Kommer staten att bära kostnaderna?

Det är en fråga som jag också tycker att det skulle vara intressant att få svar på från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, med tanke på att ni sitter och är medansvariga och styr staden och landstinget. Hur ser ni på finansieringen? Ska staten bära kostnaden? Det svaret har ni ju allihop i dag.

Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Det har hävdats här i dag att det är fler vägar och mer satsning på infrastrukturen som är lösningen på Stockholms trafikproblem; det är i alla fall det enda jag har hört från dem som har varit uppe i talarstolen.

Men jag tycker att det är lite väl magstarkt att anklaga regeringen för att inte satsa på infrastruktur, när den alldeles nyligen har fattat beslut om väg-, järnvägs- och länsplaner på totalt 381,5 miljarder kronor under tolv år. Jag tror inte att det går att hitta något annat land som satsar tillnärmelsevis så stor andel av sin budget på infrastruktur.

Det som man möjligtvis kan vara missnöjd med från moderat håll är fördelningen mellan väg och järnväg. Jag ska säga något om detta. Förutom det som Lars Ångström och andra har framfört här har SIKÅ, Statens institut för kommunikationsanalys, visat att man inte skulle lösa trängselproblemen ens om man använder det totala nationella väganslaget till nya vägar i Stockholm. Man gör inte det, för erfarenhetsmässigt visar alla undersökningar att mer vägar alstrar mer trafik. Man löser inte problemen – man flyttar dem i tid och rum.

Huvuddelen av satsningen i Stockholm i den här stora planen handlar om att bygga ut Mälardalstunneln med anslutningar. Det är ett rationellt och miljömässigt och trafiksäkerhetsmässigt mycket bra sätt att förflytta sig när mycket folk bor på en liten yta.

När det gäller jämställdhetsfrågorna finns det anledning att säga något. Jämställdhetsmålet är ganska okänt. Man skulle ju kunna tro att det ligger någon sorts jämn fördelning bakom den ökande nybilsförsäljningen. Men så är alls inte fallet. Antalet billösa hushåll ökar, och de billösa hushållen består företrädesvis av kvinnor. Av ensamstående mammor med barn saknar en tredjedel bil. För dem är inte bilen ett alternativ när kollektivtrafiken fungerar. De är helt beroende av att det finns kollektiva transporter för att komma fram.

Det är ingen tillfällighet att trafikutskottet är enigt, frånsett Moderaterna, om att se positivt på trängselavgiftsförsöket i Stockholm. Hela trafikutskottet, utom Moderaterna, ställde sig bakom det förra betänkandet när vi behandlade detta.

Anf. 40 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Debatten visar att förståelsen för trängselproblemen i Stockholm från de moderata interpellanterna är mycket begränsad. Som jag tidigare har konstaterat finns det ringa intresse när det gäller miljöproblemen. Men att det är lika begränsat intresse för näringslivets framkomlighetsproblem och näringslivets stora ekonomiska åtaganden, som handelskammaren i dagsläget har bedömt till 5–8 miljarder kronor, är än en gång kanske något förvånande.

Det finns naturligtvis all anledning att återkomma till alla de detaljer som finns i den kommande propositionen och debattera dem detalj för detalj. Men jag tycker att det finns skäl att erinra om att om man vill ha en stad – Stockholms stad – som ska kunna ha livskraft och tillväxtmöjligheter i framtiden så ska det vara en stad med både hälsa och skönhet. Man måste alltså kunna se till att de miljöproblem som finns redan i dag kan undanröjas för framtiden och inte förvärras. Men det ska också vara en stad som kan vara jämställd i bemärkelsen att alla människor i staden får möjlighet att via kollektivtrafiken och på annat sätt ta sig till och från sina arbeten.

Stockholm är en stad som har en väldigt hög andel kollektivtrafikresenärer. Detta har bidragit till att många människor, inte minst kvinnor, har haft större möjligheter att också skaffa arbete och åka till och från arbetet med kollektivtrafiken.

Jag tror att vi kommer att ha en hög andel kollektivtrafikresenärer även i fortsättningen. Det handlar inte om att välja det ena eller andra. Det handlar om att ge möjlighet till en bra kollektivtrafik i framtiden som till exempel kan komma att finansieras till en del av de intäkter som avgifter kan ge på längre sikt.

Det handlar också om att bygga ut infrastrukturen. Det har konstaterats att vi gör en jättestor satsning i hela landet. Vi gör en storsatsning i Stockholmsområdet. Det byggs för närvarande stora projekt. Ett ska färdigställas i höst, nämligen Södra länken. Det kommer att få oerhört stor betydelse. Det finns många andra projekt som också är i stöpsleven och som kommer att utföras under åren framöver.

Om man vill bygga en stad med bättre villkor för näringslivet, bättre villkor för invånarna, bättre möjligheter att kombinera bostad och arbete och över huvud taget skapa en mer flexibel och framkomligare miljö i Stockholms stad måste man använda sig av de olika instrument som finns. Detta med miljöstyrande avgifter är en av många möjligheter.

Den som säger nej till det och som inte ens vill pröva den möjligheten får stå där tomhänt och konstatera att köerna växer och att näringslivets problem är desamma. Det ansvaret får väl de moderata interpellanterna ta.

Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Flera, bland annat finansministern, har sagt här att näringslivet säger ja till trängselskatten. Det gör de väl inte? Jag vet inte hur man får leka med ord. Jag står här med det som handelskammaren har sagt och som finansministern pratade om. När jag läser detta kan jag inte se att de säger ja. Kritiken mot detta är faktiskt massiv.

Sedan säger ni att trängselskatten ska lösa alla problem. Men om det nu blir som en del säger, att folk kanske kommer att betala för detta, hur

mycket ska man då höja den här skatten för att ingen ska åka? Er lösning på det hela är den här trängselskatten. Hur mycket ska den höjas? Jag tycker att ni ska svara på den frågan. Finansministern har fortfarande inte svarat på någon av våra frågor. Jag tycker att det är beklämmande, men jag kan förstå att finansministern känner det ungefär som en annan finansminister gjorde när han satt och plitade här. Trängselskatten är ett ... skit, men nu har vi baxat det ända hit.

Med sådana vänner som Miljöpartiet och Vänstern behöver Socialdemokraterna egentligen inga fiender. De hjälper er faktiskt ganska bra på vägen.

Anf. 42 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Det har frågats här varför vi moderater är emot trängselskatter, och så säger man att vi inte har några alternativ.

Vi är emot trängselskatter därför att våra uppdragsgivare är emot trängselskatter. Det finns ett kraftfullt motstånd i hela Stockholmsregionen mot de här trängselskatterna. Trots det ska man införa dem.

Man talar om jämställdhet i sammanhanget. Vem är det som kommer att dra nytta av de här trängselskatterna? Det är de som har pengar och har råd att betala dessa 60 kr för att komma in i och ut ur Stockholm varje dag. De kommer att åka gräddfil in till staden. De andra kommer att sitta i köer på kollektivtrafiken. Det är så detta kommer att slå. Jag förstår inte varför Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, som annars brukar ta sådana här frågor på allvar, fullständigt nonchalerar det.

Jag tycker att regeringen är fena på att så split i Stockholmsregionen. Göran Persson talade häromdagen med kommunalråden i Stockholmsområdet. Han uppmanade dem att samla sig i regionen och göra gemensamma insatser för tillväxt. Han tyckte att de inte klarade av det och att vi i Stockholmsregionen var splittrade. Men vad gör regeringen? Jo, man lägger hela tiden fram förslag som stockholmarna egentligen inte vill ha. Det har funnits flera sådana förslag. Man splittrar upp Stockholmsregionen så att man kan styra med maktmedel och genom söndring. Jag tycker att det är ganska upprörande. Det är inte alltid att Socialdemokraternas uppfattning delas av stockholmarna, och det tycker jag att man ska respektera.

Anf. 43 NILS OSKAR NILSSON (m):

Herr talman! I det här sammanhanget vill jag påpeka att de pendlare som finns i de sydvästra regionerna inte har råd med ytterligare pålagor. Dessa människor har redan i dag en väldigt hög skattebörda. Man har höga kommunalskatter i Södertälje, Botkyrka och Huddinge. Antalet människor som över huvud taget har jobb är lågt. De är beroende av kollektivtrafiken och vägtrafiken.

Det går alltså inte att hänvisa dessa människor till kollektivtrafiken så länge vi inte har en utbyggd spårkapacitet i getingmidjan. Det finns alltså inte några alternativ. De som i dag är hänvisade till bilen tvingas även i fortsättningen att ta bilen till och från sitt jobb, och de har helt enkelt inte den betalningskraften. Därför anser jag definitivt att de här trängselskatterna är av ondo för tillväxten och för människor i den här regionen.

Anf. 44 HENRIK WESTMAN (m):

Herr talman! Vi står här och frågar därför att vi har uppfattat att vår befolkningen inte tycker att detta är någonting bra. Men det är uppenbart att vi tolkar dessa signaler väldigt olika. Miljöpartiet säger att vi inte ska bry oss om dessa opinionsundersökningar, som man kallar det för. Vi kallar dem folkomröstningar och tycker att vi har fått detta ganska klart för oss. Finansministern säger att näringslivet vill ha de här trängselavgifterna. Vi har läst de papper som kommer från handelskammaren och annat. De tyder på att det är precis tvärtom. Vi har väldigt olika sätt att läsa detta.

Börje Vestlund säger att kringfartsleder inte är någon lösning på 20 år. Däremot står han tydligt bakom de här trängselavgifterna. Då frågar man sig om trängselavgifterna ska höjas successivt hela tiden för att hålla nere trafiken. Vartefter som befolkningen ökar med 20 000 om åren ska alltså trängselavgifterna öka våldsamt hela tiden för att hålla nere detta så att det ska passa till den infrastruktur som vi har. Eller hur är tanken?

Miljöpartiets logik går ut på att ju lättare det blir att ta sig fram med bil, desto mer köer blir det. Ja, förutsatt att det blir mer folk och fler bilar naturligtvis, men annars är logiken minst sagt något haltande.

Vänsterpartiet säger att vi ska vara väldigt tacksamma över att det satsas så våldsamt mycket på infrastruktur. Ja, det är väldigt mycket som man har att ta åter från tidigare. Det är märkligt att de största delarna av dessa satsningar sker där det finns väldigt lite folk, och framför allt där det finns väldigt, väldigt lite folk.

Anf. 45 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! I det här sista anförandet tänker jag ta upp den allra viktigaste frågan när det gäller trängselskatt. Som jag ser det är den allra viktigaste frågan att det här var ett vallöfte från Socialdemokraterna inför valet 2002. Man skulle inte införa några trängselskatter eller biltullar. Socialdemokraterna lovade väljarna att inte införa detta. Jag tycker att det är väldigt märkligt att man nu har vänt kappan efter vinden och säger att detta helt plötsligt är så väldigt bra. Vad är det som har fått Socialdemokraterna att ändra uppfattning? Hade Annika Billström i Stockholms stadshus så totalt fel inför valet 2002? Hur kan hon ha fortsatt förtroende inom socialdemokratin när hon uppenbarligen hade helt fel uppfattning inför valet? Det var ju faktiskt det som många väljare tog fasta på när de röstade på Socialdemokraterna i vår region här i Stockholm. Jag skulle vilja få svar på detta.

Anf. 46 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Det är väl inte så att vi socialdemokrater och inte ens den nuvarande majoriteten säger att trängselskatter löser hela den problematik som finns med trafikapparaten i Stockholm. Den som påstår det har väl inte deltagit speciellt mycket i debatten. Jag behöver inte hänvisa till de 781 miljarderna och de här historiska satsningarna vad gäller Henrik Westmans påstående om att det satsas mest i de områden där det inte bor särskilt många människor. Säger man så tycker jag att man ska gå hem och läsa propositionen, för det framgår i varje fall inte av propositionen. Det framgår i så fall någon annanstans, möjligen i moderat kampskrift – inte i propositionen i alla fall.

Jag skulle vilja peka på att det händer många positiva saker. Norra länken ligger faktiskt ganska bra i pipelinen nu och kan sättas i gång ganska omgående. E 18 är ett annat exempel. Mälarbanan ligger i den kommande propositionen, liksom det som är kvar av Norrortsleden och likadant vad gäller Söderortsleden. Så visst händer det en väldig massa saker på det området! Till detta ska naturligtvis läggas de delar som har med ytterligare utbyggnad av den spårbundna trafiken att göra, som också på sitt sätt ligger i infrastrukturpropositionen.

Men när man försöker säga att man *endera* har trängselavgifter *eller* så bygger man ut infrastrukturen håller inte resonemanget, go' vänner. Jag ska villigt säga att jag också var av den uppfattningen en gång i tiden, men jag har också lyssnat på sakkunniga på området som har sagt att det inte håller. Man måste ha både–och – man måste både ha avgifter och bygga ut väg och järnväg. Har man inte det undergräver man möjligheten för Stockholmsregionen, liksom även andra trafikintensiva regioner, att kunna överleva. Då kommer man att proppa igen trafiken, och då kommer man att få stora trängselproblem i framtiden.

Det är det som är huvudpoängen i den socialdemokratiska politiken: Man måste ha både–och: trängselavgifter, men också framför allt en utbyggnad av kollektivtrafiken och vägarna.

Anf. 47 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Karin Svensson Smith har två gånger här i talarstolen uppgett att det enbart var ett parti som här i riksdagens trafikutskott har tagit avstånd från försöket med trängselavgifter.

Som var och en kan se i betänkandet 2002/03:TU3, reservation 4, är det två partier, Moderaterna och Folkpartiet liberalerna, som i riksdagen har motsatt sig detta försök.

Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Mitt minne svek mig. Det var bara Centern och Kristdemokraterna som anslöt sig till majoriteten, det vill säga Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern.

Men efter detta har frågan mig veterligen diskuterats på Folkpartiets kongress. Där har det, som jag har blivit underrättad, fattats beslut om att man nu är positiv till detta sätt att med marknadsekonomiska metoder lösa problemen.

Jag hade fel – jag medger det. I trafikutskottet var det Kristdemokraterna och Centern som anslöt sig till majoriteten.

Anf. 49 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag vill gärna tacka interpellanterna och övriga debattörer för den här möjligheten att ventilerat trängselavgifterna.

För alla som inser att det finns ett trafikproblem i dag i Stockholmsregionen – ett köproblem som är stort ur miljösynpunkt, för näringslivet och ur samhällsekonomisk synvinkel – är det angeläget att fundera på hur vi kan lösa det. Det finns inte en lösning, utan det är många saker som behöver göras. Kollektivtrafiken behöver byggas ut, vi behöver förstärka på vägsidan i enlighet med den proposition som regeringen nyligen har lämnat med stora infrastrukturinvesteringar de kommande åren, och vi

behöver också pröva en marknadsekonomisk lösning som heter trängselskatt.

Den här debatten har gett interpellanterna möjlighet att förklara varför man inte tror på marknadsekonomiska lösningar. Men vad jag förstår har ingen av de moderata interpellanterna på något vis velat förklara varför man i det här fallet tycker att marknadsekonomi är en dålig metod. Jag inser att Folkpartiet på sitt landsmöte i ett annat sammanhang har tagit till sig idén om trängselskatten och idén om bilavgifter som en marknadsekonomisk metod, men den har inte nått Moderata samlingspartiet ännu. Visserligen känner jag en och annan moderat som gillar trängselskatter av det skälet att man gillar marknadsekonomi, men marknadsekonomi kanske sprider sig också i de moderata lägren här framöver. Det ska bli spännande att se när handelskammaren och alla andra inser att marknadsekonomi kanske är möjlig som ett styrinstrument för att förbättra för både näringslivet och miljön, och det är väl något att se fram emot.

I övrigt kan vi gärna återkomma och diskutera alla detaljer, men jag tycker att ingen idé ska lämnas oprövad, inte ens de marknadsekonomiska idéerna, om man kan styra och förbättra för vår miljö och för trafiksituationen i Stockholmsområdet. Det har människorna, näringslivet och miljön allt att tjäna på, så där kan marknadsekonomi vara bra. Kanske kommer även moderata interpellanter till sist till den slutsatsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellationerna 2003/04:347 och 352 om häktet i Östersund

Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Ola Sundell har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att Östersund ska få tillbaka sitt häkte.

Camilla Sköld Jansson har frågat mig om jag verkat för att ett helhetsperspektiv finns med i den fortsatta politiska processen avseende – som jag uppfattat det – kriminalvårdens platsutbyggnad samt på vilket sätt det är säkerställt.

Eftersom båda frågorna handlar om en nyetablering av ett häkte i Östersund besvarar jag dem i ett sammanhang.

Inledningsvis vill jag framhålla att jag helt delar Ola Sundells och Camilla Sköld Janssons uppfattning att det är viktigt att statens resurser används på ett effektivt sätt. Myndigheterna har också ett ansvar för att samordna sina åtgärder på ett sådant sätt att samhällets totala resurser utnyttjas så effektivt som möjligt. Detta framgår bland annat av verksförordningen.

Inom kriminalvården pågår för närvarande arbetet med att ta fram en plan för den framtida utbyggnaden av häktes- och anstaltsbeståndet. Regeringen har gett Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att skapa fler häktes- och anstaltsplatser på så sätt att anstaltsstrukturen i framtiden består av färre och större enheter. Det är Kriminalvårdsstyrelsens ansvar att besluta om var dessa enheter ska lokaliseras.

Beslut som fattas om kriminalvårdens lokalisering påverkar i hög grad övriga myndigheter i rättskedjan och det ställer självklart höga krav på samarbete. Av kriminalvårdens instruktion framgår att häktesorganisationen ska vara utformad så att den främjar ett effektivt samarbete med övriga myndigheter inom rättsväsendet. En lokalisering av häktena som underlättar detta samarbete ska eftersträvas. Innan beslut om större förändringar i häktesorganisationen fattas ska samråd ske med Domstolsverket, Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen samt med de tingsrätter, åklagarmyndigheter, länsstyrelser och polismyndigheter som berörs av verksamheten.

Kriminalvårdsstyrelsen har nyligen remitterat sin plan för den fortsatta platsutbyggnaden. Remissvaren har kommit in, och vad jag förstår kommer Kriminalvårdsstyrelsen att omarbete sitt förslag utifrån dem. Jag tycker att detta visar att kriminalvården tar sitt ansvar för att rättsväsendets sammantagna resurser används effektivt på bästa sätt.

Anf. 51 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka ministern för svaret. Dock anser jag att svaret inte ger någon vägledning om Östersund kommer att få ta del av några häktesplatser eller ett häkte i framtiden.

Min fråga gällde just detta, och bakgrunden är att häktet i Östersund lades ned 1996. Sedan dess har antalet häktningar i Jämtlands län ökat med 10 %. I dag är det Härnösand som är häktesplats för de häktningar som förekommer i Jämtland. Vad som sker när den häktade ska till Härnösand är en väldigt lång resa. Det är en resa, enkel väg, på 23 mil. Mot bakgrund av dels resans längd, dels risken för en dålig handläggning när det gäller advokater med mera, dels den ökade kostnad det innebär med bilresorna vill jag fråga: Är det inte rimligt, ministern, att häktesplatser i någon form kommer att upprättas i Östersund? Kostnad och rättssäkerhet borde ju rimligtvis vara de vägledande faktorer som är en grund för att ett häkte eller häktesplatser i Östersund kommer till stånd.

Anf. 52 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Jag vill också tacka för svaret. Om det ska tolkas positivt, och det vill jag gärna göra, har inga definitiva beslut fattats i frågan utan diskussion och remissförfarande pågår. Därmed har den här interpellationsdebatten också en betydelse.

Det handlar om olika saker. Det är också en principiell diskussion om att myndigheter måste ta ett helhetsansvar och väga in samhällsekonomiska aspekter. Statsrådet har pekat på att det regleras i verksförordningen. Men om man tittar på hur häktesfrågan har hanterats hittills verkar det inte som om det är tillräckligt. I olika omgångar har ganska allvarlig kritik framförts, att Kriminalvårdsstyrelsen endast ser till sin egen verksamhet och inte förmår ta ett helhetsgrepp.

Vi är två från Jämtlandsbänken som har interPELLERAT. Vi är tre som deltar i debatten. Jag vet att samtliga partiets representanter här i riksdagen från Jämtland är överens om att det här är en angelägen fråga. Vi är överens om att vi har starka argument för att få häktesplatser till Östersund.

Vi har pekat på rent humanitära skäl, att häktade i och med den här lösningen får sämre möjligheter till kontakt med sina anhöriga, sämre möjligheter till kontakt med polis som ska utreda ärendet och sämre möjligheter till kontakt med advokater. Det hör också ihop med rättssäkerheten. Det blir sämre förutsättningar för att få en hög kvalitet på utredningar om inte utredare och det som ska utredas finns på samma plats. Poliser i Östersund får använda arbetstid till att pendla mellan Östersund och Härnösand i stället för att ägna sig åt operativt polisarbete. Det är också en fråga om rättssäkerhet.

Sist men inte minst finns det ekonomiska skäl. Där har Länsstyrelsen i Jämtlands län och tidigare Riksdagens revisorer visat att det här inte är samhällsekonomiskt lönsamt. Kriminalvården gör en viss vinst, men polisen får ökade kostnader och samhället totalt får ökade kostnader.

Det är också viktigt, menar vi, att de förslag och initiativ som kommer från regionen får betydelse. Man har visat hur man kan samordna verksamhet med Frösö LVM-hem. Det innebär en kostnadsbesparing men också en kvalitetshöjning, eftersom man kan samordna verksamheter. Man har på ett mycket trovärdigt sätt visat att den lösning som vi förordar, med häktesplatser i Östersund, innebär en besparing med 4 miljoner. De 4 miljonerna ska kombineras med rättssäkerhet, effektivitetsskäl, humanitära skäl och så vidare. Argumenten har vi. Vi har också engagemanget och viljan.

Vi vill nu få ett klart besked från ansvarigt statsråd, eftersom det behövs något initiativ som går utöver Kriminalvårdsstyrelsen. Vi vill kunna känna oss trygga i att det beslut som så småningom kommer att fattas grundar sig på ett samhällsekonomiskt helhetsperspektiv.

Anf. 53 RUNE BERGLUND (s):

Herr talman! Anledningen till att jag ger mig in i den här debatten är att jag vill försöka vara lite konstruktiv i frågan.

När beslutet togs om att lägga ned häktet i Östersund och göra Härnösand till häktesort för Jämtlands län trodde många att det skulle gå bra. Det fanns protester mot beslutet. Men det är vanligt att det är så när statliga verk och myndigheter regionaliserar eller flyttar av andra skäl. Efter en tid brukar verksamheten sätta sig, protesterna klingar av och folk accepterar att det har blivit annorlunda och att verksamheten fungerar på ett nytt sätt. När det gäller häktet i Östersund har det inte blivit så.

Trots att det har gått många år sedan häktet flyttades till Härnösand fortsätter protesterna månad efter månad, år efter år. Riksdagsledamöter, regionala och lokala politiker kommer och går, men protesterna och kritiken mot nedläggningen av häktet består. Det tyder på att beslutet var illa genomtänkt.

När man har 46 mil tur och retur mellan häktet och domstolen som ska pröva den häktades sak blir det tungt och dyrt för de berörda. Det blir tungt för alla som ska transporteras – för försvarare som ska träffa sina klienter, för anhöriga när det handlar om långa häktningstider. Det blir dyrt och tidsödande. Det borde inte behöva ta en hel dag för flera personer att transporteras till en kort domstolsförhandling.

När vi nu är i färd med att skapa en ny domstolsorganisation med färre och större domstolar öppnas nya möjligheter också för en ny och rationell häktesorganisation som har en koppling till domstolsorterna, kanske med polisen som huvudman i de områden av landet där det inte finns närhet till fängelser, kriminalvårdsanstalter eller andra kombinationer.

I dag sitter många människor fast i en transportorganisation i stället för att arbeta med andra viktiga saker inom kriminalvården. Vi behöver ett häkte i Östersund. Jag vill uppmana ministern att föra den diskussionen med kriminalvårdens ansvariga. Gör rationella och koncentrerade kriminalvårdsanläggningar för dem som är dömda. Däremot bör häktesorganisationen decentraliseras och i större utsträckning knyts till domstolarna i framtiden.

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Vi har naturligtvis ett ansvar för att se till att myndigheterna samverkar. Det har vi också givit dem i uppdrag. Vi har ett ansvar för att alla de pengar som nu läggs på rättsväsendet används på bästa sätt. Det kan man göra genom att se till att det lokaliseras på rätt sätt men också genom att till exempel en häktningsförhandling kan hållas på en annan ort även om åtalet sedan prövas av en annan tingsrätt. Det finns flera olika varianter.

Men – och det vill jag understryka – det är inte justitieministern eller någon annan person som sitter enväldigt i Stockholm och bestämmer var häkten och domstolar ska ligga. Detta är någonting som myndigheterna själva ska besluta om, när det gäller häkten.

Jag har inte på något sätt någonting emot att det ska vara ett häkte i Östersund. Men jag har kraftiga invändningar mot att jag eller regeringen skulle sitta med en karta och peka ut var det ska finnas häkten. Myndigheterna har i uppdrag att vara ekonomiskt effektiva. Utifrån det är det till slut Kriminalvårdsstyrelsen som beslutar om det ska vara ett häkte i Östersund eller inte.

Anf. 55 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Det är välgörande att ministern säger just det, att han med utgångspunkt från egen bakgrund som advokat med mera anser att det är en rimlighet att det finns ett häkte i Östersund men att det förstås är myndigheten som i slutändan avgör och fattar besluten. Det är klart att det har en oerhörd betydelse att ministern uttalar just det här, att det är lämpligt, mot bakgrund av de förutsättningar som finns, att häktet kan tänkas bli lokaliserat till Östersund igen som det har varit tidigare.

Vi ska betänka att antalet häktningar inte har minskat; de har ökat. Kostnaderna är i storleksordningen 5–6 miljoner per år. Det är alltså ökningen av kostnader på grund av förflyttningar. Det är klart att det finns en rimlighet i vad vi tycker och det ministern uttalar just i den här debatten.

Anf. 56 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Även jag vill ta fasta på det positiva uttalande som kommer från ministern. Även vi förstår dilemmat, att ministern inte bara

kan kliva in i en myndighet. Samtidigt är det inte så enkelt som att man kan säga att det glasklart är myndighetens eget ansvar.

Riksdagens revisorer har gjort två rapporter om häktesnedläggningen i Östersund, en innan och en efter. Det är ganska skarp kritik som förs fram där. Jag menar att det resonemang man för där också är relevant i dag. Där skriver man att det fanns skilda uppfattningar, att kriminalvården i Östersund och de lokala myndigheterna hade en uppfattning och Kriminalvårdsstyrelsen centralt hade en annan uppfattning. Man konstaterar att det blev en vinst för kriminalvården men att nedläggningen har medfört ökade kostnader för polisen. Det har blivit ökade kostnader för hyror, arrestbevakning och resor som har gett mindre utrymme för operativt polisarbete.

Man konstaterar att häktade från Östersundsområdet inte lika ofta får besök av sina anhöriga som andra häktade. Man konstaterar att de har sämre möjligheter att träffa sin advokat än andra häktade. Man konstaterar också att det finns risk för att utredningskvaliteten har försämrats efter nedläggningen.

Det stora och mycket tunga konstaterandet som Riksdagens revisorer gjorde visar att även regeringen har ett ansvar. Man konstaterar: Det underlag som låg till grund för regeringens beslut att lägga ned häktet i Östersund var ofullständigt och missvisande då det inte täckte de samhällsekonomiska konsekvenserna.

Det är mycket skarp kritik. Vi menar att läget i dag är exakt det samma. Det är här som ministerns ansvar och även riksdagens ansvar träder in att bidra till att det underlag som den här gången ligger till grund för beslut faktiskt tar in de samhällsekonomiska konsekvenserna.

Hur man än vrider och vänder på fakta kan man konstatera att argumenten för häktesplatser med lokalisering till Östersund är mycket starka.

Anf. 57 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill för att det inte ska bli något missförstånd säga att jag inte har någonting emot att det blir ett häkte i Östersund. Det ska inte heller tas till intäkt för att jag på något sätt lägger mig i och beslutar om var det ska ligga. Det är inte jag som ska ha några personliga och egna åsikter om det. Det görs en samlad bedömning av samhällsekonomiska skäl, rättssäkerhetsskäl och humanitära skäl. Nu finns det ett underlag, och det kan kompletteras ytterligare. Sedan får vi se vad det blir för beslut av myndigheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.22 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Svar på
interpellationer

13 § Svar på interpellationerna 2003/04:372 om domstolarna och rättsväsendet i Skåne och 398 om Kalmar läns tingsrätter

Anf. 58 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Carl-Axel Johansson har frågat om jag har gjort någon analys av om handläggningstiden vid brottsutredningar kommer att förkortas med en reducering av antalet domstolar. Han har också frågat om jag har dragit slutsatsen att underlaget ger klart stöd för att det ur ett ekonomiskt perspektiv är mer effektivt med dömande i större tingsrätter än i mindre. Han har slutligen frågat om jag har gjort någon analys av behovet av specialisering inom domstolsväsendet.

Chatrine Pålsson har frågat på vilket sätt behovet av lokal förankring har beaktats vid tingsrättssammanläggningarna i Kalmar län. Hon har även frågat om jag avser att verka för att regeringen ska ändra sin ståndpunkt om antalet tingsrätter i Kalmar län.

Jag vill inledningsvis betona att reformeringen av tingsrättsorganisationen inte görs för att spara pengar utan för att skapa en mindre sårbar organisation som även i framtiden uppfyller högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet.

Vad beträffar tingsrätternas storlek är det inte så att större tingsrätter i sig leder till kortare handläggningstider. De större tingsrätterna har dock bättre möjligheter att organisera arbetet på ett sätt som gör att handläggningstiderna kan minska – detta genom att införa nya och mer effektiva beredningsorganisationer. Det är också viktigt att domstolarna har en sådan storlek att den dömande verksamheten inte påverkas negativt vid exempelvis föräldraledigheter eller sjukfrånvaro. Dessutom bör framhållas att en av målsättningarna med reformarbetet är att öka den geografiska samordningen med rättsväsendets övriga myndigheter. En bättre samordning medför att dessa inte behöver lägga lika mycket tid på resor till och från domstolarna utan i stället kan använda den tiden till sina huvuduppgifter.

När det gäller specialisering är det min uppfattning att det bör ske en mer långtgående specialisering för att domstolarna även i framtiden ska kunna uppfylla samhällets höga krav på rättsskipningen. Det är en tydlig trend att specialiseringen ökar hos dem som agerar i domstolarna. Både åklagare och advokater är specialiserade i betydligt högre grad än tidigare. Det finns självfallet ett behov av specialistkompetens även bland domarna. Jag kan i sammanhanget nämna att Domstolsverket och Sveriges Domareförbund i höstas presenterade en förstudie om specialisering inom domstolsväsendet. Av rapporten framgår att såväl domarna själva som bland annat företrädare för advokat- och åklagarkårerna med flera delar regeringens uppfattning att en ökad grad av specialisering bland domarna är nödvändig.

Vad slutligen gäller tingsrätterna i Kalmar län redovisade regeringen i budgetpropositionen för 2004 sin bedömning av hur dessa bör vara organiserade. Den avvägning mellan olika intressen som därvid gjordes ledde

till slutsatsen att verksamheten bäst främjades om tingsrätterna i länet lades samman till en tingsrätt med kansliort i Kalmar och tingsställen i Oskarshamn och Västervik. Genom inrättandet av de särskilda tingsstäl-
lena kommer allmänheten även i fortsättningen att ha god tillgänglighet till tingsrätten.

I november 2003 ställde sig riksdagen bakom den bedömning som regeringen redovisat. I februari i år beslutade regeringen därför att tingsrättsorganisationen i Kalmar län skulle förändras i enlighet härmed. Det beslutet står fast.

Anf. 59 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag får tacka justitieministern på svaret. Men jag tycker ändå inte att det är så speciellt klarläggande mot bakgrund av mina frågor. Det är ju inte första gången som den kommande domstolsorganisationen varit uppe till debatt här i kammaren. Att frågan ständigt återkommer visar på vikten av att den framtida organisationen ger bättre förutsättningar för en rättssäker och god handläggning, så att vår tilltro till rättsväsendet inte försämras.

Jag är alltså orolig för att en minskning av antalet tingsrätter i bland annat Skåne ger sämre möjligheter för såväl polis som rättsväsendet att skapa trygghet för medborgarna. Statsministern lovade ju också under detta riksmöte att den inre tryggheten skulle skapas. Jag undrar därför: Bli förutsättningarna nu bättre för detta? Tas det ett samlat grepp om tingsrättsorganisationen och den pågående reformeringen så att medborgarperspektivet med tyngdpunkt på lokal förankring och tillgänglighet förbättras? Jag kan inte läsa ut detta ur justitieministerns svar.

I utredningen konstateras att endast 3 % av befolkningen besöker en tingsrätt årligen. Det låter inte mycket, men i Skåne innebär det att antalet besökare årligen är drygt 34 000 personer. Medborgarperspektivet, den lokala förankringen och tillgängligheten lyser trots detta med sin frånvaro i statsrådets svar. I stället förskjuts perspektivet till de kommande tingsrätternas inre organisation. Då menar tydligen statsrådet att verksamhetsmålen kan förbättras.

Men den av Domstolsverket gjorda utredningen för Skåne visar att de största domstolarna i Malmö, Helsingborg och Lund uppfyller verksamhetsmålen sämre än de mindre domstolarna. Den kostnadsbild som utredningen ger uttryck för ger inte heller stöd för att det är mer ekonomiskt effektivt med dömande vid större tingsrätter. Snarast innebär ett färre antal domstolar i Skåne betydande fördyringar på grund av ökade kostnader för advokater och ökade inställesekostnader för andra aktörer.

Vid oförändrade resurser i övrigt skulle dessa pengar kunna användas för till exempel fler domartjänster vid domstolen och därmed till en bättre måluppfyllelse i form av ett rättssäkert och effektivt domstolsagerande.

Såvitt jag förstår saknar Domstolsverkets utredning en kostnadsanalys. Det tycker jag är anmärkningsvärt med tanke på de mål som regeringen har uppsatt för dömandet och som borde vara styrande för Domstolsverkets verksamhet.

Som jag hör av justitieministerns svar menar ministern snarast att en samordning framöver med rättsväsendets övriga myndigheter skulle ge mindre kostnader. Men jag vill fortfarande hävda att en sådan kostnadsa-

nalys saknas i utredningen och förefaller vara ett rent önsketänkande från statsrådets sida.

Är verkligen inställesekostnader, restid, ersättning för förlorad arbetsinkomst beräknade för till exempel vittnen och övriga som kan ha rätt till sådan ersättning? Är de advokatkostnader beräknade som speglar den ökade restiden? Har statsrådet en analys av detta?

Om nu justitieministern och Socialdemokraterna menar något med satsningen på rättsvårdande myndigheter borde Domstolsverkets planer på att lägga ned ytterligare tingsrätter i Skåne inte genomföras.

Anf. 60 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag får väl också tacka för svaret. Det ingår att man ska ha en viss strategi, men jag måste ändå ställa samma fråga till Thomas Bodström som jag tror att min partikamrat Ragnwi Marcelind har gjort ganska många gånger: Av vilket skäl kan regeringen inte fatta ett helhetsbeslut om tingsrättsorganisationen? Är det av feighet som man väljer att besluta om ett län i taget? Protesterna blir då inte så stora om man inte själv berörs.

Jag tycker att det vore rättfärdigt att berätta det här. Det finns hundratusentals människor ute i landet som inte förstår vad det är som pågår och som känner stor oro och otrygghet.

Jag kommer från Kalmar län. Där är det 30 mil från norr till söder. Med endast en tingsrättsorganisation kommer det att bli oerhört långa restider och höga kostnader.

Man kan utan vidare säga att det väldigt många gånger handlar om fyra timmars restid. Det innebär att man kan arbeta effektivt i fyra timmar. Och sedan påstår regeringen att anledningen till att man lägger fram det här förslaget är att man ska få en effektivare organisation! Jag måste då fråga: Vad menar regeringen med detta? Kan det bli effektivare om man arbetar i fyra timmar i stället för åtta? Inte menar väl regeringen att man ska resa på sin fritid? Det förutsätter jag att man inte gör.

Det är viktigt för människor att det finns en trygghet. Väldigt många känner trygghet om det finns en tingsrätt. Många anser att närhet är jätteviktigt. Jag har förstått – åtminstone har det stått så i ett antal propositionen – att också regeringen tycker att närhet är viktigt.

Jag får inte det här att gå ihop riktigt. Ibland kanske justitieministern och regeringen inte ens är medvetna om att vi nästan har Norrlandsavstånd i Kalmar län. Det är väldigt få som tror på dessa tingsställen. Man tror ju att det är en övergångsfas och ingenting annat.

Om man bor i Gamleby som ligger norr om Västervik och ska åka ned till Kalmar för en rättegång – medierna kan inte bevaka rättegången, och närheten när det gäller nämndeman och så vidare finns inte – är det inte särskilt avskräckande, för det är ju ganska anonymt. Jag tror att det är sådana saker det handlar om när vi ska skapa en trygg miljö för människor och att just närheten betyder mycket.

En annan fråga är vittnena, som redan nu är svåra att få till en rättegång ibland. Med de belopp som betalas ut till vittnen nu, som jag tror är max 700 kr om jag inte missminner mig, kommer det att vara billigare att betala ett vite. Jag tänker på en småbarnsförälder som ska färdas två timmar i ena riktningen och två i den andra. Det är ju oerhörda avstånd.

Även domarna och personalen är mycket skeptiska till det här. På vilket sätt kan det här bli effektivare?

Anf. 61 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! I budgetpropositionen för 2004 fanns det ett förslag som innebar att de tre tingsrätterna i Kalmar län skulle slås ihop till en med kansliort i Kalmar och att det skulle bli tingsställen i Västervik och Oskarshamn. Det här är ett förslag som kommer att få långtgående konsekvenser både för medborgarna som är bosatta i den norra delen av länet och för tingsrätternas egen verksamhet.

Som argument framfördes både effektivitets- och kompetensskäl för att skapa slagkraftigare domstolsenheter som är bättre anpassade till framtidens krav, och det har jag naturligtvis inget emot. Det är bra att det finns en vilja att reformera domstolsorganisationen och skapa ett effektivare rättsväsende.

Det är dock nödvändigt att regeringen noga följer de genomförda förändringarna så att de förväntade positiva effekterna uppnås. Det finns faktorer som gör att förändringarna i organisationen kan leda till försämringar i stället.

I Kalmar län innebär förslaget att resvägarna för domare med personal blir upp till 15 mil långa. Då förutsätter jag att man behåller tingsstället i Västervik och åker från Kalmar. Det kan innebära att man får en arbetssituation där man har restider som motsvarar en arbetsvecka i månaden. Detta i sin tur kan enligt min mening resultera i att intresset för att arbeta i domstolen minskar och att effektiviteten och antalet dömda mål sjunker.

Domstolsverket har sett över hela organisationen och tycker att det är tillräckligt med en kansliort för hela Kalmar län. Jag är tveksam till det. Jag tycker att man ska titta på placeringen av kansliort eller kansliorter utifrån hur länet ser ut och minimera de avståndsnackdelar som kan bli resultatet.

Det är också angeläget att den förändring som nu ska ske följs upp av regeringen. Om de positiva effekterna som förändringen syftar till inte uppnås måste regeringen vara beredd att ompröva beslutet.

Anf. 62 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill erinra om det som jag brukar säga i de här debatterna, att det är regeringen som lägger fram förslag och att vi gör det enbart om vi har riksdagens stöd. Det är alltså riksdagen som beslutar om detta. Det tycker jag är viktigt med tanke på att detta är en så djupt demokratisk fråga. Så är det också med de förändringar som har gjorts i Kalmar län. Dem har riksdagen ställt sig bakom. Självklart ska de, som Krister Örnfjäder säger, följas noggrant. Nu har förändringarna ännu inte trätt i kraft så det kan ju inte göras förrän det har skett, men självklart ska det göras framöver.

När det sedan gäller förändringar i varje region är anledningen att varje region har sina speciella förutsättningar, och just för att det här är så viktiga frågor kan man inte bara göra förändringar över hela landet och tro att förutsättningarna är samma i Kalmar län som i Norrland eller i Stockholm för den delen, utan de är olika. Just med tanke på frågornas vikt är det viktigt att man noga följer varje förändring.

Som jag också sagt vid flera tillfällen är inte skälen ekonomiska, utan det är rena verksamhetsskäl. Om det är något plus eller något minus vågar jag inte säga, och det tror jag inte att någon kan säga säkert. Men med tanke på att kostnaderna för rättsväsendet nu är över 26 miljarder kan var och en förstå att det, även om det skulle vara vissa ekonomiska vinster, inte är någonting som kan vara drivande. För min egen del tror jag att det varken är plus eller minus – i vart fall är det försumbart – utan det är rena verksamhetsskäl.

Vad som spelar in är naturligtvis i första hand hur man kan få en så bra verksamhet som möjligt, men även närheten har betydelse. Det är dock i genomsnitt en gång i livet som man besöker en domstol. Vissa besöker den betydligt oftare, men de som är där väldigt ofta brukar komma dit genom samhällets försorg på annat sätt. Självklart måste man också vid den slutliga bedömningen lägga in vad det kan få för konsekvenser för andra av de inblandade, till exempel vittnen, advokater och domare. Vittnen får i och för sig betalt för sina resekostnader. De får 700 kr skattefritt, och sedan får de betalt för sina resekostnader oavsett hur höga de är. Och det är ju inte alltför ofta man vittnar trots allt.

Sammantaget vill jag säga att det är verksamheten, rättssäkerheten, som är det allra viktigaste, men det är också viktigt att man tar hänsyn till de geografiska förhållandena inom varje län. Så kommer vi också att fortsätta arbeta framöver.

Sedan är det viktigt att rättsväsendets olika delar samarbetar. Vi har också gett i uppdrag till de olika myndigheterna att se till helheten och att man också ska samarbeta. Det är också något som vi noga följer och kommer att följa framöver.

Anf. 63 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag är medveten om att det viktigaste egentligen inte är kostnaden, utan det är bra dömande, tillgängligheten, medborgarperspektivet och den lokala förankringen. Det är just det som jag är orolig för att man missar. Ändå är det väl bra om man har någon uppfattning om hur kostnaderna kan förändras i de här sammanhangen.

Jag skulle vilja fortsätta med att ta upp frågan om specialiseringen av domstolsväsendet. Utredningen har alltså inte gett stöd, som jag kan se, för att dömande i större tingsrätt är mer effektivt. Då borde slutsatsen ha varit att ifrågasätta de stora domstolarnas organisation och att kanske fråga sig om verksamheten inte borde decentraliseras i stället för att koncentreras.

Utredningen säger till exempel att Malmö tingsrätt inte borde bli större, men drar inte konsekvensen fullt ut och avfärdar ytterligare domstolsnedläggningar i exempelvis Skåne, utan man tillför ytterligare några verksamheter, som jag förstår det. Man pratar om att domstolarna i framtiden måste kunna specialisera sig och att det kräver större domstolar. Då uppstår det intressanta att inte ens i Sveriges tredje största domstol, Malmö tingsrätt, finns sådan specialisering i dag. Då måste man fråga sig, och jag tycker att också statsrådet borde ställa sig den frågan: Varför har inte de största domstolarna redan genomfört en specialisering om behovet finns? Det kanske är nuvarande regelverk som inte tillåter det. Jag vet inte, men jag kanske kan få svar på det. Man borde väl lösa det i

stället för att förlita sig på att stora domstolar med automatik specialiserar sig.

Det är mot bakgrund av detta viktigt, med sikte mot framtiden, att fastslå att det som är väsentligt för domstolarna är att effektivt och rättsäkert kunna avgöra vardagsmålen. I de relativt få mål som jag inhämtat och som kräver specialkompetens hos domstolarna borde man redan i dag kunna skaffa sig detta, kanske genom adjungering av domare för speciella mål. Den tydliga trend som statsrådet ger i svaret borde alltså kunna lösas genom en adjungering av specialkompetenta domare till redan befintliga domstolar.

Det är, som jag ser det, en utveckling av verksamhetsfunktionen som ska eftersträvas, inte större tingsrättsfastigheter. Kanske borde regelverket ses över även här. En ökad specialisering av domarna behöver väl inte tvunget kräva större tingsrätter med sämre geografisk tillgänglighet och sämre lokal förankring? Adjungering till befintliga tingsrätter skulle kunna lösa detta problem.

Jag är alltså väldigt orolig för att det med Socialdemokraternas rättsväsende blir som med sjukvården, det vill säga att det akuta och speciella omhändertagandet fungerar, men handläggningen av vardagsbrottsmålen kommer att försämrats i likhet med vardagssjukvården, som nu fungerar allt sämre eller inte alls och till och med väljs bort i vissa landsting.

Är justitieministern inte orolig för en liknande utveckling inom domstolsväsendet? En tidig signal blir ökande handläggningstider och därmed än mer bristande tilltro till vårt rättsväsende för vardagsbrotten. Trenden tycker jag mig redan se, där till exempel villainbrott nu i grunden är en försäkringsfråga och polisanmälan sker endast för att kunna reglera inbrottet och ersättning via försäkringsbolaget. Men påföljd utdöms knappast alls om man ens eftersöker förövarna. Det skulle vara intressant att höra statsrådets syn på detta i nästa inlägg.

Anf. 64 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag skulle också vilja fråga justitieministern om han tror att fler brott kommer att klaras upp med den här förändrade organisationen. Jag tillhör dem som skäms över att vi i Sverige inte klarar av att reda ut fler brott än vi gör. Vi får aldrig ge upp. Vårt mål måste vara att vi skapar en sådan trygghet och en sådan rättsstat att näst intill alla mål klaras upp.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga. Thomas Bodström sade att regeringen lyssnar på riksdagen. Men man har haft ett oeftergivligt krav och framhållit betydelsen av en lokalt förankrad domstolsverksamhet. Det aktuella förslag som vi ser för Kalmar län betyder att 100 000 invånare står utan en egen domstol i närheten. Kan man räkna det som att det är en lokalt förankrad domstolsverksamhet?

Beträffande den andra frågan har justitieministern skrivit i sitt svar:

”Dessutom bör framhållas att en av målsättningarna med reformarbetet är att öka den geografiska samordningen med rättsväsendets övriga myndigheter. En bättre samordning medför att dessa inte behöver lägga lika mycket tid på resor till och från domstolarna utan i stället kan använda den tiden till sina huvuduppgifter.”

Då har jag redan talat om att det är långa avstånd i Kalmar län. Och även om bilarna går fort får man inte köra fortare än 90 eller 110 kilome-

ter i timmen i Kalmar län och ingen annanstans heller. Samtidigt har faktiskt Västervik, som jag menar, en fungerande rättskedja med ett lokalt åklagarkontor, en frivårdsmyndighet, ett så kallat lätthäkte och en kriminalvårdsanstalt som kunde tala för att man just håller ihop det när det gäller norra Kalmar län.

Jag hade hoppats att justitieministern skulle komma på att detta inte är så bra genomtänkt och att man har missat något från regeringen. För det är väl så att även regeringen kan fatta felaktiga beslut? Vi är ju trots allt människor. Därför har jag ändå ett hopp om att man så här i elfte timmen, eller kanske till och med tolfte, ska kunna säga: Vi skulle behöva titta över detta igen.

Man har lyssnat på kloka politiker, och man har lyssnat på människor inom domstolsväsendet i Kalmar län. Där har det nämligen skrivits en promemoria om vad de tycker. Jag har den här. Man har lyssnat på hur människor i Kalmar län och på andra orter har opponerat mot detta. Är det då inte så att man som politiker och som regering borde ta sig en funderare till? Det kanske inte är så klokt. Och det hade kanske varit klokare om man hade sett över allt i en helhet utan att för den skull säga att det behöver vara exakt likadant, för så fungerar det inte. Det ser ut på ett annat sätt nere i Oskarshamn än vad det gör i Stockholm, och det ser ut på ett annat sätt i Ystad än vad det gör i Uppsala och så vidare. Men man borde ändå ha helheten att se på.

Det har diskuterats en del om huruvida man skulle kunna samarbeta med något annat län. Har regeringen möjligtvis funderat över det – i Småland är det ganska nära mellan de olika länen – för att hitta närheten som jag tror är en nyckel till ett bra rättsväsende där tryggheten måste stå främst?

Anf. 65 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag vill tacka för beskedet, och jag hade naturligtvis inte förväntat mig något annat än att regeringen kommer att bevaka frågan. Men det är skönt att få höra när orden sägs också.

Att jag har engagerat mig i detta är helt och hållet grundat på att rättsskipning är en av hörnpelarna i bygget av en demokratisk stat. Om inte rättsskipningen fungerar, då fungerar ingenting annat heller. Det gör att man behöver ha en organisation som är uppbyggd för att klara de krav som alla med rätta kan ställa på denna typ av verksamhet.

Jag tror, vilket jag tidigare har gett uttryck för, att det beslut som man tog för Kalmar län inte var ett bra beslut. Jag hoppas att jag har fel, men det återstår att se. Jag och många med mig kommer mycket noga att följa utvecklingen och kommer naturligtvis att höra av oss så fort det blir som vi har befarat, vilket innebär att detta inte gick som man hoppades när beslutet togs.

Men än en gång: Tack för beskedet, och vi ska tillsammans hjälpas åt och kontrollera att det blir bra.

Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Med tanke på att regeringen fattar flera tusen beslut varje år kan det rent teoretiskt vara så att regeringen kan fatta något felaktigt beslut, även om jag inte kan komma på ett enda just nu.

Skämt åsido, självklart kan man inte vara säker. Nu har detta ännu inte trätt i kraft. Vi ska följa frågan precis som vi har gett besked om. Och vi får se vad utvecklingen kommer att leda fram till. Men nu har riksdagen precis ställt sig bakom detta, liksom alla andra förändringar som har gjorts. Vi får avvakta och se. Men självklart ska vi följa frågan, och jag är övertygad om att frågan kommer att följas också av er som känner till de lokala förhållandena mer.

När det gäller specialisering är detta en relativt ny fråga för domarna, och detta förslag om denna förstudie kom i höstas. Och redan nu har flera domstolar anmält sitt intresse. Jag kan hålla med om att Domstolsverket och domarna kanske borde ha tänkt på detta tidigare, och kanske vi också. Men nu har det i alla fall kommit, och det faktum att det är flera domstolar som har anmält intresse visar att domarna också anser att de är i behov av specialisering på samma sätt som åklagare och advokater, som ligger före på detta område. Det säger sig då självt att om det är flera domare är det förstås lättare att kunna ägna sig åt specialisering än om det kanske bara är två tre stycken. Därmed inte sagt att man ska överdriva den betydelsen heller. Det är naturligtvis bara en av flera olika omständigheter, men det är trots allt en viktig.

Anf. 67 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag ska här inte räkna upp alla felaktiga beslut från regeringen, för då räcker inte de minuter som jag har på mig. Men jag får tacka justitieministern för debatten. Det gläder mig lite att det finns lite olika vägar för att lösa frågan om specialisering så att man inte glömmer vardagsbrottsmålen. Det är trots allt väldigt viktigt för att man ska behålla en tilltro till rättsväsendet att inte glömma vardagen och bara gå på specialisering.

Jag måste ändå framhålla medborgarperspektivet, den lokala förankringen och tillgängligheten. Jag är oerhört bekymrad över att detta riskerar att åsidosättas genom ett mindre antal domstolar. Det är viktigt att så inte sker.

Fortfarande måste jag säga till statsrådet att jag inte är övertygad om att handläggningstiderna blir kortare med färre domstolar eller att större tingsrätter blir mer ekonomiskt effektiva. Jag hoppas att statsrådet ser över dessa frågor framöver. Men vi har ändå fått en utfästelse om att så kommer att ske. Men jag tycker att det är lite många ”varför”, ”hur” och ”hur ska det bli” kvar efter denna debatt. Men jag tackar för debatten.

Anf. 68 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Skulle det vara så att regeringen har fattat ett felaktigt beslut i detta sammanhang, vilket jag tror, är Kristdemokraterna inte ett dugg sega, så att säga. Det står nämligen i vårt partiprogram att vi inte är perfekta. Vi är alla inkompleta. Därför förlåter vi gärna, om man bara kommer med ett bra förslag.

Jag vet också att det finns lite olika åsikter om hur mycket vi ska centralisera. Jag har faktiskt varit så ful ibland att jag har talat riktigt illa om den här regeringen och sagt att jag tycker att den har en centraliseringshysteri. Den tror på det centraliserade, och då löses alla problem.

Häromdagen hörde jag – jag vet inte om det är sant – att man tycker att Stockholms tingsrätt nu är för stor. Den ska splittras upp därför att det

inte fungerar. Det skulle vara väldigt spännande att höra om det, för jag tror också att det är så – det finns en gräns.

Domstolsverket tyckte att man skulle ha åtta–tio rotlar. Jusek tyckte att det räckte med sex–åtta rotlar, så det är tydligen lite olika åsikter även i professionen om hur stora de här instanserna behöver vara. I Danmark har man, tror jag, byrätter som är ganska små. Jag tror att rättstryggheten fungerar bättre i Danmark. Åtminstone reder de nog ut fler brott. Rätta mig gärna om jag har fel!

Krister Örnfjäder ska inte behöva be mig mer än den här gången. Jag ska också följa det här, för det är en oerhört viktig fråga för alla oss i det politiska etablissemanget. Många människor hemma i Kalmar län ser oss politiker som en enda samling personer som fattar beslut. Därför har vi all anledning att ta på allvar detta med att det ska bli bra beslut som folk förstår och som gör det bättre, inte sämre. Där hoppas jag att vi i framtiden kan hjälpas åt och göra det så bra som möjligt för alla – oavsett om man bor i Stockholm eller inte.

Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nej, jag anser inte att vi ligger efter Danmark när det gäller rättsväsendet och inte heller så många andra områden för den delen.

Vad jag nu vill svara på gäller det som skett i Stockholms län. Också det är en förändring som riksdagen har ställt sig bakom. Det är alldeles korrekt att Stockholms tingsrätt ansågs för stor. Det är också på det sättet att Domstolsverket ansåg att det skulle göras tre större domstolar, men regeringen – också här med stöd av riksdagen – ansåg att det var bättre att göra ännu fler domstolar. Det var i det slutliga förslaget. Så har det också blivit, och så har det också beslutats. Detta kommer att träda i kraft på så sätt att Stockholms tingsrätt splittras upp därför att den är alltför stor. Det har visat sig att man därigenom är ineffektiv, och det är för långa handläggningstider.

Det är alltså riktigt att vissa domstolar är för små för att vara effektiva, och vissa är för stora för att vara effektiva. Men sedan kommer vi aldrig någonsin att hitta det exakta antalet, utan det skiljer sig naturligtvis från ort till ort.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2003/04:355 om strandstädning

Anf. 70 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Rosita Runegrund har frågat mig om jag på nationell nivå avser att ekonomiskt stötta de kommuner som arbetar med strandstädning exempelvis genom aktivitetsbidrag. Vidare har Rosita Runegrund frågat mig hur jag avser att prioritera strandstädning på internationell nivå.

Låt mig börja med att säga att jag är medveten om att det inte är första gången som denna fråga diskuteras. Trots de mångåriga diskussionerna internationellt, inom ramen för bland annat IMO, Ospar och det så kallade Nordsjösamarbetet om att förebygga dumpning till havs, fortsätter problemen med att skräp flyter i land längs våra kuster. Det är ett

stort problem. Precis som Rosita Runegrund påpekar är det också något som måste lösas internationellt eftersom det handlar om ett gemensamt problem.

Rosita Runegrund nämner aktivitetsbidrag som en möjlighet att på nationell nivå stötta detta arbete med strandstädning. När det gäller den ekonomiska frågan nationellt är det dock kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för renhållningen. Att säkerställa strandstädningen som en permanent verksamhet är därför främst en uppgift för kommunerna. Kommunerna har många ansvarsområden där det finns skillnader i behov av insatser beroende på kommunens geografiska placering, demografiska struktur eller andra faktorer. Strandstädning är en sådan fråga, och en annan sådan fråga är till exempel snöröjning. Även skillnaden mellan glesbygd och tätort påverkar kostnaderna för kommunens renhållning och dess servicegrad. Något ekonomiskt stöd för sådana frågor finns inte nationellt.

Jag anser att en av de viktigaste insatserna som regeringen kan göra är att driva de internationella diskussionerna vidare. Själv avser jag att i Nordsjösamarbetet, där Sverige nu är ordförandeland, fortsätta att driva denna fråga. Vid den senaste Nordsjökonferensen i Bergen 2002 beslutade vi ministrar att arbetet med marint skräp måste prioriteras även fortsättningsvis. Inför nästa ministermöte, som kommer att hantera sjöfartens och fiskets miljöpåverkan, bedrivs just nu ett intensivt förberedelsearbete. En viktig del i förberedelserna är att utveckla begreppet *clean ship*. *Clean ship* är tänkt att ta ett helhetsgrepp om ett fartygs miljöpåverkan och kan därmed innefatta avfall som uppkommer på fartyg. Ett arbete som pågår inom bland annat EU och Nordsjösamarbetet är att se över systemet med mottagningsanordningar i hamnar för fartygens avfall. Syftet är att skapa incitament för fartyg att välja dessa anordningar för det avfall som uppkommer på fartygen.

Även inom Oskar, Oslo–Paris-konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten, pågår ett arbete med marint skräp. Sverige arbetar aktivt med frågan i Oskar och verkar för att frågan ska lyftas upp på dagordningen. Vid det senaste ministermötet i Bremen 2003, där jag själv deltog, beslutades att konventionens parter ska göra sitt yttersta för att förhindra marin nedskräpning. I Bremen beslutades också att parterna ska uppmontra projekt som exempelvis Save the North Sea, ett projekt som framgångsrikt arbetar med att förhindra nedskräpning av Nordsjön.

Sammanfattningsvis finns det inget lämpligt ekonomiskt stöd för denna typ av arbete. Det handlar i stället om att vidta åtgärder för att motverka nedskräpningen på våra stränder, och det arbetet måste främst bedrivas på den internationella nivån. Det handlar om att påverka och ändra attityderna för att långsiktigt förhindra dumpningen av avfall till havs.

Anf. 71 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Tack för svaret, miljöministern! Du slutade med att säga:

”Sammanfattningsvis finns det inget lämpligt ekonomiskt stöd för denna typ av arbete. Det handlar i stället om att vidta åtgärder för att motverka nedskräpningen på våra stränder, och det arbetet måste främst bedrivas på den internationella nivån. Det handlar om att påverka och ändra attityderna för att långsiktigt förhindra dumpningen av avfall till havs.”

När det gäller det sista är vi överens. Det är viktigt med det internationella arbetet. Men jag som riksdagsledamot för Bohuslän och de som är engagerade i miljöfrågorna kan inte stillasittande bara se på hur skräpet år efter år hopar sig på våra stränder. Troligtvis kommer vi att vara tvungna att städa vår kust under en lång tid framöver för att förhindra fortsatta skador på växtlighet och djurliv. Dessutom är nedskräpningen ett stort intrång i människors friluftsliv och ett avbräck för turismen i Bohuslän.

Det allvarliga är att om stränderna inte städas på några år kommer allt det arbete som kontinuerligt under tolv år lagts ned att vara förgäves. Stora arealer betesmark är helt beroende av att de hålls fria från skräp för att inte skada betesdjuren. Många bönder släpper ogärna sina djur på stränder med plastskräp. Vi vet att bönder med betesdjur i dag är oerhört viktiga i den naturvård som staten värnar om när det gäller reservatsskötsel.

Precis som miljöministern säger är det inte första gången som det här diskuteras. Ända sedan 1992–1993 har frågan varit uppe här i kammaren. Den första delen – under de första åren – och den städmiljon som man får genom länsarbetsnämnden kan man säga täckte för några år sedan 50 % av de kostnader som kommunerna har i samband med strandstädningen. I dag täcks 25 %. Det har alltså inte blivit en ökning med tiden sett till de kostnader som är.

Den 16 maj 2000 hade jag en debatt med den nu bortgångne Kjell Larsson. Jag vill säga lite grann om på vilket allvar han tog detta. Han insåg att någonting måste göras och var inte främmande för att långsiktigt arbeta på att finna en lösning. Han sade:

”Jag är öppen för en diskussion. Jag kommer naturligtvis att följa utvecklingen nu i sommar, se hur det ser ut och se om det kommer fram konstruktiva inslag i debatten.”

På ett mycket ödmjukt sätt blev det så. Det blev ett treårigt bidrag, 1 miljon extra under tre år som var till stor hjälp när det gällde att investera i båtar och annat. Men fortfarande kvarstår problemen.

Min fråga till miljöministern är följande. Om det inte skulle gå med det förslag som jag nämnde, skulle en treårig arbetskraftsgaranti genom länsarbetsnämnden, som då skulle vara till stor hjälp, kunna vara någonting som miljöministern kunde ställa upp på?

Min andra fråga är: Har miljöministern varit i de vikar i norra Bohuslän där all denna nedskräpning har skett och sett hur det egentligen ser ut?

Anf. 72 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag så sent som i går vandrade på stränderna i norra Bohuslän och betraktade skräpet som har flutit in där. Så jag är mycket medveten om hur det ser ut och vilka problem vi har utefter den bohuslänska kusten, precis som Kjell Larsson var det. Han tillbringade också sina somrar i Bohuslän. Det handlar nog inte om att vi inte är medvetna om att detta är ett stort problem.

Vad jag tror är viktigt efter alla dessa år av diskussion – samma budskap har framförts från denna talarstol varje gång, också från Kjell Larssons sida – är att fastslå att det i grunden är ett kommunalt ansvar. Där var också Kjell Larsson väldigt tydlig.

Det är utomordentligt att det kan göras och har gjorts insatser inom ramen för exempelvis arbetsmarknadspolitiken. Men vi kommer inte ifrån att detta är ett kommunalt ansvar. Det skulle föra långt att lyfta den här typen av arbete upp till nationell nivå. Det jag försökte klarlägga i dag är att alla kommuner har speciella problem och bekymmer av olika slag. Det här är ett stort bekymmer som Bohuskommunerna har. Andra kommuner har andra bekymmer. Jag tror att det vore bättre om vi kunde utgå från den arbetsfördelning vi har, att detta i grunden är ett kommunalt ansvar.

När detta är sagt är vi också eniga om att staten har ett ansvar, framför allt för att förhindra skräp och för det internationella arbetet. Där är vi helt eniga, så jag ska inte uppehålla mig vid den frågan.

När det gäller i vilken form som staten eller länsstyrelserna periodvis kan stötta nämnde Rosita Runegrund aktivitetsbidrag. Det finns olika typer av stöd och bidrag för att främja särskilda arbetsmarknadsinsatser. Under en period användes det som kallades för garantin som stöd. Det kan i vissa fall vara användbart vid den här typen av projekt och har använts vid tidigare tillfällen framför allt för att erbjuda yngre människor arbeten, speciellt sådana som löper en risk för att bli långtidsinskrivna på arbetsförmedlingen. Det är utmärkt, men det kan naturligtvis inte ersätta en permanent lösning. Det är ingen permanent lösning. Resultatet har blivit att när programmen ändrar form och karaktär kan det direkt påverka den form av stöd som kommunerna kan få.

Jag vill också göra ett klarläggande. Rosita Runegrund talar om aktivitetsbidrag. Det avser egentligen bidrag som kommunerna frivilligt ger till olika föreningar. Jag tror inte att det är det som avses här, utan här avses arbetsmarknadsstöden.

Låt mig avslutningsvis som ett svar på frågan säga att det är tveksamt om det lämpar sig med statligt riktade bidrag för att komma till rätta med strandstädningen i sig, utan det här är i grunden ett kommunalt ansvar. Periodvis kan det vara ett stöd, men det löser inte problemet för kommunerna.

Mitt budskap är att efter alla dessa år med samma besked är det viktigt att kommunerna ser att det här är en del av det kommunala ansvaret och att vi samarbetar och arbetar vidare utifrån den grundläggande arbetsfördelningen.

Anf. 73 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Under alla dessa år har det varit så att staten på omvägar ändå har stött upp genom länsarbetsnämnden. Den så kallade städmiljön gäller till och med 2004. De som ansvarar för att söka denna städmiljön inför 2005 ser svårigheter.

Jag tror att miljöministern har läst den rapport för 2003 som är sammanställd av Väst kuststiftelsen. Jag hade inte den när jag skrev interpellationen. Det man ser sammantaget i den rapporten är att den mängd som städas upp minskar. Vad det beror på är inte klarlagt. Är det så att det är mindre skräp som slängs i havet, är det vindarna som påverkar eller är det så att kommunerna drar in på resurserna? Det är ett mindre antal arbetstimmar. I Sotenäs kommun är det bara en del av stränderna som städas mot vad man gjorde tidigare. Andra miljöfrågor påverkas av detta. Sådana kommuner som är Agenda 21-samordnare kanske drar in. Det

blir en nedprioritering av miljöfrågorna. Är det så att staten på något sätt går in med budgetmedel stöder man kommunerna moraliskt, och man stöder dem också så att de vill fortsätta.

Det kanske är så som miljöministern säger, att man under ett antal år inte kommit vidare. Men jag tror att det hade varit bra om man för ett antal år sedan klart från statens sida hade sagt ifrån att strandstädning är ett prioriterat område och jobbat internationellt men även nationellt, för det här är kopplat till Bohuskusten. Det finns inte någon annanstans. Det kan inte jämföras med de kommuner som har snöröjning till exempel. Där vet man att vissa kommuner är mera utsatta för snön. Det är lite dåligt att jämföra med det, för det här arbetet är internationellt.

Visst jobbar man gentemot skola, fartyg och på många olika sätt för att försöka få ned mängden skräp. Men fortfarande är det ett jätteproblem för Bohuskommunerna. Det är socialdemokratiskt ledda kommuner som i dag är bekymrade. Det finns inte intresse på samma sätt som tidigare att ta hand om skräpet. Jag har varit i kontakt med olika arbetsförmedlingar i dag. Jag har kontaktat Västkuststiftelsen; jag har kontaktat människor som jobbar med strandstädning. Det är inte på samma sätt. Kommunerna väljer andra prioriteringar. När barnomsorg eller äldreomsorg ställs mot strandstädning vinner inte strandstädningen. Jag vet att om jag nämner ordet "strandstädning" drar man på munnen. Det är en väldig okunskap om vad det innebär. Det är samma ute bland kommuninvånarna. Man prioriterar inte strandstädning för att sommarvästerna ska komma till några sköna stränder. Det är några stränder som prioriteras, men inte alla. Det tycker jag är synd, för det är en miljöfråga som man ska ta på allvar från statens sida.

Anf. 74 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag är helt enig om att det här är en miljöfråga som vi ska ta på allvar. Men det är naturligtvis också en miljöfråga som kommunerna måste ta på allvar. Det är här hela problemet ligger, som jag ser det. Kommunerna har ändå det direkta ansvaret här. Det är också viktiga insatser för kommunmedborgare, för turismen, och det har en väldigt lokal prägel.

Jag är bekymrad över att de insatser som staten ändå försökt göra i form av den här miljonen, i form av båtstöd och annat snarare har lett till ytterligare försök att skjuta över ansvaret och säga att ansvaret borde ligga någon annanstans. Det är därför jag vill vara väldigt tydlig. Det är inte aktuellt att lägga statliga pengar på strandstädning. Däremot är vi väldigt intresserade av att bidra på andra sätt.

Vad vi vet i dag är att vi måste få en bild av hur det här utvecklas. Det är därför vi inom Ospar bör försöka svara på den fråga som Rosita Runegrund nämner. Blir det mer eller mindre skräp längs våra stränder? Hur ser utvecklingen egentligen ut? Det är ett projekt som Sverige leder och något som vi försöker få en bild av. Vi har Save the North Sea-projektet, som är oerhört viktigt inte minst därför att det handlar om att höja medvetenheten. Det handlar naturligtvis om attityder, framför allt där det slängs, men också när det gäller hur man ser på strandstädningen.

De rapporter som vi båda har tagit del av lyfter fram de här frågorna på ett utomordentligt sätt och visar vilket problem detta är och vilka enorma kostnader det för med sig, inte minst för fiskenäringen men

också för alla andra verksamma längs kusten. Här tror jag att vi kan göra ytterligare insatser. Naturvårdsverket är berett att ge fortsatt finansiellt stöd från svensk sida till arbetet med Save the North Sea under kommande år. Planer finns på att arbetet ska fortsätta. Här arbetar man också med viktiga insatser inom utbildning – medvetandehöjning på sjöfartsutbildningar till exempel.

Eftersom Sverige nu leder arbetet vid Nordsjökonferensen och kommer att svara för nästkommande konferens mellan Nordsjöländerna har vi också stora möjligheter att driva frågorna. Vi har möjlighet att driva frågan om information och om *clean ship*-konceptet. Hur ska vi tillsammans med redare och andra intressenter kunna utveckla en sjöfart som bedrivs på ett bättre sätt? Vi är naturligtvis öppna för att också diskutera hur vi på ett ännu bättre sätt kan involvera kommuner och visa att det finns ett stöd och ett intresse från statens sida för det här arbetet, även om staten inte går in i det direkta arbetet med renhållningsfrågorna. Det ligger på kommunal nivå.

Jag är angelägen om att visa att detta stöd finns. Jag har också träffat många representanter för kommunerna i Bohuslän och diskuterat frågan, och jag vet vilket bekymmer den är. Ändå tror jag att det är viktigt att vi håller på boskillnaden mellan vad som är statens ansvar och vad som är kommunernas. Jag är övertygad om att vi kan hjälpas åt med att lyfta fram frågan och dess betydelse på olika sätt, och det vill jag gärna medverka till.

Anf. 75 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Det är bra att miljöministern låter hoppfull. Trots allt har några kommuner etablerat detta som ett åretruntarbete. Det pågår alltså, och där hjälpte de extra miljonerna som var ett investeringsstöd till båtar eller till andra saker. I Kungälv kommun och Öckerö kommun till exempel har man åretruntstädning.

Jag tror att miljöministern likaväl som jag själv har ett ansvar gentemot våra egna kommunpolitiker, för inte ens socialdemokratiska kommunpolitiker anser att frågan är prioriterad och så pass viktig. I dag är det trots allt staten som står för en stor del av kostnaderna i och med att länsarbetsnämnderna är involverade och eftersom det är människor som är arbetslösa som tar de här arbetena, och även ungdomar som feriearbetar. Men allt det som finns runtomkring gör att det blir dyrare. Man kan inte ha lager med arbetskläder till exempel. Det finns så många praktiska saker med de här *ad hoc*-lösningarna och feriearbetena. Det är egentligen ingen bra lösning.

Jag hoppas därför att miljöministern gör sitt yttersta för att vi ska hitta en långsiktig lösning när det gäller städning av våra stränder i Bohuslän.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 76 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Karin Svensson Smith har ställt ett antal frågor om de åtgärdsprogram som arbetats fram av länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland för att klara miljökvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar (PM 10).

Karin Svensson Smith har frågat vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta med anledning av länsstyrelsernas förslag till åtgärdsprogram. Vi är just nu inne i ett intensivt beredningsskede med remissbehandling och bedömning av åtgärdsförslagen inför fastställandet av programmen. Jag är därför inte beredd att nu närmare gå in på de enskilda åtgärdsförslagen. Vissa åtgärder råder staten över, såsom vissa frågor om finansiering och förändrad lagstiftning. Andra åtgärder kan och bör vidtas av kommuner eller väghållare.

När det gäller Karin Svensson Smiths fråga om när riksdagen kan förvänta sig förslag från regeringen vill jag påpeka att åtgärdsprogrammen enligt 5 kap. 5 § miljöbalken ska fastställas av regeringen eller av den myndighet eller kommun som regeringen beslutar. Det är alltså inte riksdagen som ska fastställa de enskilda åtgärdsprogrammen. Däremot ska naturligtvis riksdagen besluta om de eventuella nya lagar och lagändringar som det kan bli aktuellt för regeringen att föreslå.

På frågan om min uppfattning när det gäller möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna i Stockholm och Göteborg utan att införa trängsel- eller framkomlighetsavgifter kan jag nämna att trängselskatt är en åtgärd som för närvarande bereds inom Regeringskansliet inför den proposition som ska lämnas till riksdagen för beslut. Den 1 april beslutade regeringen om en lagrådsremiss om trängselskatt för att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag till lagstiftning som föreslås i remissen. I lagrådsremissen lämnas bland annat ett förslag till en lag om trängselskatt.

När det gäller trängsel- eller framkomlighetsavgifternas bidrag till att uppnå miljökvalitetsnormerna kan jag för närvarande endast hänvisa till de förslag till åtgärdsprogram som upprättats av länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götalands län. Länsstyrelsen i Stockholms län föreslår miljö- eller trängselavgifter som en del i åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid och partiklar medan Länsstyrelsen i Västra Götalands län föreslår andra åtgärder. Först efter remissförfarandet kan jag ta ställning till om de åtgärder som föreslås är tillräckliga för att klara av miljökvalitetsnormerna.

Anf. 77 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag tackar minister Sommestad för svaret men är lite förbryllad över hur lite man egentligen kan utläsa ur de rader som har skrivits.

Till att börja med gäller det själva tidsaspekten. I januari 2005, alltså nästa år, träder PM 10, normen för partiklar, i kraft. Ett år senare är det dags för motsvarande när det gäller kvävedioxid. Det var därför jag frågade när vi kan förvänta oss ett förslag från regeringen. Hur ska myndigheter och andra kunna anpassa sig till eventuella åtgärder om de inte vet vilka de blir? Jag upprepar frågan om vilken tidsplan regeringen egentli-

*Svar på
interpellationer*

gen har för sitt arbete och hoppas på att få ett besked här i kammaren i dag.

Man kan förstå om regeringen har svårt att fatta beslut om frågor som brådstörtat hamnar på dess bord, men så är ju inte fallet här. I juni 2000 begärde Länsstyrelsen i Stockholm hos regeringen att få göra ett åtgärdsprogram för kväveoxider. I november 2001 fattade regeringen ett beslut om att länsstyrelsen skulle göra ett åtgärdsprogram. I juni 2002 hemställde länsstyrelsen om att få göra ett åtgärdsprogram för partiklar. I juni 2003 redovisade länsstyrelsen sitt program för kvävedioxid, och i januari 2004 motsvarande för partiklar. Sedan dröjer det två månader tills regeringen remitterar det hela.

Jag upprepar: För att man ska ha en rimlig chans att anpassa sig till det som behövs för att klara miljö kvalitetsnormerna behövs det ett besked.

Man kan ta ett steg tillbaka och undra varför miljö kvalitetsnormerna har inrättats. Syftet är att skydda människors hälsa och miljö. Jag röstade själv nej till ett svenskt medlemskap i EU delvis därför att jag är mycket negativ till den stora ökningen av vägtransporter som blir följden av att EU:s ekonomiska politik har varors fria rörlighet som ett överordnat mål, där man inte tar hänsyn till transporternas miljökonsekvenser. Tyvärr har farhågorna besannats därvidlag.

Men allt i EU är inte dåligt för miljön. Från miljökommissionär Margot Wallström och EU-parlamentets miljöutskott har det kommit flera positiva initiativ för att värna miljön. Miljö kvalitetsnormerna skiljer sig från den lagstiftning som vi har haft tidigare i Sverige. Miljöskyddslagen och liknande byggde på en avvägning mellan vad som var miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Men miljö kvalitetsnormerna är absoluta, och ingen avvägning ska göras gentemot andra intressen. Det är positivt för miljön.

Men vad innebär det om vi inte klarar att få fram ett bra förslag? Jo, det innebär faktiskt att trafiken måste stoppas i Stockholm nästa år när partikelnormerna överskrids. Blir nästa år som de år som varit hittills är det risk för detta under 36 dygn. Det finns också en risk för att ett över-skridande av normen leder till att angelägna bostadsbygganden inte blir av. Därför upprepar jag min fråga. Även om man inte vet någon exakt tidpunkt när det kan fattas beslut måste det finnas en tidsplan. Jag är tacksam för att få ett svar på frågan hur den ser ut.

Anf. 78 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag nämnde ingen exakt tidpunkt, men däremot förklarade jag att vi är inne i ett intensivt beredningsskede. Vi har fått in huvuddelen av remissvaren. Vi väntar på ytterligare en del när det gäller partiklarna. Vi bearbetar alltså det här materialet för att kunna lämna förslag till riksdagen på de åtgärder där sådana beslut behövs. Det är min förhoppning att det ska kunna ske så snart som möjligt. Det är rimligt att det sker till hösten. Så ser vår tidsplan ut.

Många av de förslag som har inkluderats i de här åtgärdsprogrammen är dock ganska stora och komplicerade. En hel del av dem kräver just riksdagsbeslut. Man kan välja att lägga upp åtgärdsprogram på olika sätt. Många åtgärder kan också vidtas av kommuner utan riksdagsbeslut. I de åtgärdsprogram vi har är det en hel del som kräver den typen av beslut.

Jag håller helt med om vikten av miljö kvalitetsnormer, betydelsen av dem och den skärpa som ligger i miljö kvalitetsnormerna. Jag tycker att det arbete som utförs med åtgärdsprogrammen på ett väldigt tydligt sätt visar vilket resultat det får när man sätter ett skarpt mål och säger att detta måste vi klara av. Nu handlar det om att få fram förslag på hur det ska gå till.

Det är mycket riktigt så att miljö kvalitetsnormer överskrids. Det är naturligtvis vår ambition att vi genom de här åtgärderna ska kunna komma åt detta och att det ska ske så snart som det över huvud taget är möjligt. Det är med den ambitionen som vi nu arbetar.

Anf. 79 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag tackar för det beskedet men måste konstatera att det har gått långsamt i handläggningen av det här ärendet när det gäller att fatta beslut om åtgärdsprogrammen. Vissa kan man ju fastställa. Allting behöver inte gå som lagförslag via riksdagen. Det är ett hinder för att genomföra en del av de planerade åtgärder som finns inom ramen för de här programmen.

Det finns till exempel en förberedelse för att ha en informationskampanj för dem som ska köpa dubbdäck till hösten. Det finns ett program färdigt, men det väntar på klarsignal i form av ett regeringsbeslut. Bostadsbyggena i Hammarby sjöstad i förlängningen av Essingeleden med mera lever under ett hot om att de här byggena kan bli avbrutna därför att man kommer att alstra mer trafik, och man klarar inte normerna som det ser ut i dag.

Designen och upplägget av försöket med trängselskatter i Stockholm hade mått ganska bra av om regeringen hade fattat beslut dessförinnan. Upplägget i lagrådsremissen och den diskussion som förs i Stockholms stadshus och även här i riksdagen hade kanske sett lite annorlunda ut om det hade funnits ett förslag dessförinnan.

Vi hade en hearing i trafikutskottet om miljö kvalitetsnormer. Då var tjänstemän från länsstyrelserna i Västra Götaland och Stockholm här. Jag frågade dem båda om det är möjligt att klara miljö kvalitetsnormerna utan införande av trängselskatter. Jag fick ett mycket tydligt nej från båda de här länsstyrelserna. Det här måste vara en bland flera komponenter för att man ska klara det. Jag undrar om miljöministern har tagit del av den hearingen och det resultatet och delar deras uppfattning eller om miljöministern sitter inne med någon information som talar för att de här tjänstemännen som representerade länsstyrelserna hade fel i sitt svar till oss att trängselskatter är en bland flera nödvändiga åtgärder för att klara normerna.

Storleken på trängselskatten, det vill säga vilken nivå man ska lägga sig på, beror delvis på vad man vill åstadkomma. Både Länsstyrelsen i Västra Götaland och Länsstyrelsen i Stockholm föreslår ju olika former av åtgärder, och vilken mix man väljer beror ju på vad man vill uppnå. Hade de här programmen varit framställda hade diskussionen om vilken nivå på trängselskatten som behövs kanske sett annorlunda ut.

Jag vill återkomma till den här frågan igen utan att förbigå regeringens beslut. Har ministern tagit del av resultatet från den här hearingen? Har regeringen tillgång till någon annan kunskap än den vi i riksdagens trafikutskott har som talar för att länsstyrelserepresentanterna i Västra

Götaland och Stockholm inte hade på fötterna när de sade att trängselskatter är en nödvändig ingrediens för att klara normerna?

Anf. 80 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Man kan naturligtvis alltid önska att man hade kommit längre i en process och att vissa förslag och beslut hade varit enklare, till exempel när det gäller trängselavgifter. Men det är just det faktum att de här åtgärdsprogrammen måste ses som en helhet och att olika förslag kan vara beroende av varandra, att de är en mix som måste ses som en helhet, som också är bakgrunden till hur vi hanterar den här frågan i Regeringskansliet. Vi har nu noga sett igenom de förslag som föreligger och hur de olika förslagen ska hanteras. Vi vill se det som en helhet.

Det hindrar inte att åtgärdsprogram kan fastställas innan alla processer är klara och alla beslut är fattade i riksdagen, men vi behöver något mer tid på oss för att se över de här förslagen och programmen från de två länen.

Jag har inte tagit del av hearingen i trafikutskottet. Jag konstaterar att man inte föreslår miljöavgifter eller trängselavgifter i Västra Götalands län, medan man däremot föreslår sådana i Stockholm. För båda länen gäller att alla åtgärder som föreslås är en liten del i ett större pussel för att det här ska gå ihop. Det är det stora sammanhanget som vi nu tittar på för att se om detta är tillräckligt för att vi ska nå de mål som är uppsatta och de normer vi har.

Anf. 81 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Flera av förslagen till åtgärder i de här länen berör olika beskattningsfrågor, till exempel kilometerskatt, fordonskatter och så vidare. Det ligger inom ramen för vägtrafikbeskattningens uppdrag. Jag sitter i den parlamentariska beredningen av detta. Vi kommer att vara färdiga med vårt betänkande inom en månad, och det ska ut på remiss. Det skulle vara väldigt bra om de remissinstanser som ska yttra sig om detsamma också hade en *hint* om vad regeringens uppfattning om detta är. Annars finns det risk för att man behöver ytterligare en omgång innan man kan hitta en lämplig avvägning mellan de olika instrumenten för att nå det man behöver när det gäller miljö kvalitetsnormerna och övriga miljömål inom trafiksektorn.

Det finns också ett annat område som hade mått ganska bra av att vara mer påverkat av hela diskussionen om miljö kvalitetsnormer. Regeringen fattade nyligen beslut om väg-, järnvägs- och länsplaner, det vill säga investeringar med ofantliga summor, totalt 381,5 miljarder. Här finns det en mix av väg- och järnvägsinvesteringar, och jag pratade mycket om miljö kvalitetsnormer i förhandlingsrummet. Det är rätt viktigt att man har det i bakhuvudet när man bestämmer investeringar med mycket lång räckvidd framöver där möjligheterna för trafiken att gå i harmoni med vad miljön behöver är ganska stora.

Jag vill avslutningsvis önska miljöministern lycka till i beredningen och slutförandet av det här arbetet. Jag väntar med spänning på när riksdagen kan få ta del av de här åtgärdsprogrammen när ni har fastställt dem.

Anf. 82 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! I vår beredning av detta måste vi invänta remissvaren när det gäller själva åtgärdsprogrammen. Jag instämmer med Karin Svensson Smith i att de här olika frågorna hör samman. Vägtrafikskatteutredningens förslag är oerhört viktigt, och det ska sedan ut på remiss. Vi ska självfallet beakta på vilket sätt de här processerna kan beröra varandra. Vi kommer att komma med förslag så snart det är möjligt, men vi måste invänta vår egen remissprocess. Vi måste behandla förslagen klart innan vi kan gå vidare.

Jag kan konstatera att redan i de förslag till program som har lämnats in från berörda länsstyrelser ser man väldigt tydligt vilka typer av åtgärder de vill ha. Det är naturligtvis utifrån de här förslagen som vi nu arbetar. På det sättet är det ju redan känt på vilket sätt man planerar och tänker i storstadsregionen kring vad som är viktigt att göra för att vi ska nå miljö kvalitetsnormerna.

Låt mig säga att det naturligtvis gäller även de övriga frågor som Karin Svensson Smith nämner. Det hade varit bra att det här hade varit klart, visst, och nu gör vi det klart så fort det över huvud taget är möjligt, och vi får i gång en bra process. Vi har redan ganska mycket på bordet som visar vart vi är på väg och vad vi behöver uppnå.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2003/04:337 om Djurskyddsmyndigheten

Anf. 83 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Holger Gustafsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att hos lantbruksföretag, kommuner och djurskyddsinspektörer skapa förtroende för Djurskyddsmyndigheten, vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av vad som anförts om tjänstemannaagerande på Djurskyddsmyndigheten samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att Djurskyddsmyndighetens beslut är i överensstämmelse med regerings- och riksdagsbeslut.

Djurskyddsmyndigheten har nyligen inrättats och börjat sitt arbete den 1 januari 2004 i enlighet med riksdagens beslut. Enligt miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03: MJU5 bör den nya Djurskyddsmyndigheten bland annat ges möjlighet att, efter regeringens bemyndigande, bevilja tillstånd, meddela föreskrifter med mera.

Djurskyddsmyndigheten har den mycket angelägna uppgiften att stärka djurskyddet enligt de mål som satts upp i djurskyddslagen. I lagen anges bland annat att djur ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom samt hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

Djurskyddsmyndigheten är en självständig förvaltningsmyndighet. Liksom andra myndigheter ska Djurskyddsmyndigheten följa verksamhetsordningen och den instruktion som regeringen har beslutat. Som central förvaltningsmyndighet inom djurskyddsområdet ska myndigheten enligt sin instruktion bland annat följa och utvärdera tillämpningen av djurskyddslagen och vid behov föreslå ändringar av lagen eller av bestämmelser utfärdade med stöd av lagen samt meddela föreskrifter inom sitt

ansvarsområde. Vid myndigheten ska finnas rådgivande organ, bland annat ett djurskyddsråd. I instruktionen anges vidare att råden ska vara allsidigt sammansatta och innefatta representanter för myndigheter och organisationer. Eftersom myndigheten så nyligen inrättats har den ännu inte formellt hunnit bilda de rådgivande organen, men den djurhållande näringen kommer att vara företräd i såväl myndighetens djurskyddsråd som dess råd för alternativa behandlingsmetoder.

Även myndighetens styrelse är sammansatt av företrädare för olika myndigheter och organisationer, till exempel Statens veterinärmedicinska anstalt och LRF. I styrelsens roll ingår att pröva om myndighetens verksamhet bedrivs på ett effektivt sätt och i överensstämmelse med syftet med verksamheten.

Innan Djurskyddsmyndigheten beslutar föreskrifter eller allmänna råd måste den, i enlighet med verksförordningens bestämmelser, noga överväga om detta är den mest ändamålsenliga åtgärden, utreda föreskrifternas eller de allmänna rådens kostnadsmässiga och andra konsekvenser samt ge bland annat organisationer som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan.

Jag har fullt förtroende för att Djurskyddsmyndigheten inom sitt givna ansvarsområde arbetar enligt de befogenheter som riksdagen har beslutat och enligt vad som anges i myndighetens instruktion, regleringsbrev samt i verksförordningen och att detta sker i en konstruktiv dialog med alla organisationer som berörs. Jag ser därför ingen anledning att vidta någon särskild åtgärd beträffande Djurskyddsmyndigheten.

Anf. 84 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret på interpellationen, även om jag tycker att precisionen kanske lämnar mycket i övrigt att önska.

Kristdemokraterna är för Djurskyddsmyndigheten. Vi har varit engagerade för den. Anledningen till min interpellation är att jag som medborgare och konsument är mån om djurens välfärd, men också om livsmedelsproduktionen såtillvida att den ska kunna ske ekonomiskt effektivt och på ett sätt som gör att svenska bönder ska kunna fortsätta sin kvalitetsproduktion så att den inte blir utkonkurrerad. Detta kräver en samverkan mellan myndigheter och djurhållare med ett ömsesidigt förtroende.

Jag förutsätter att jordbruksministern har följt den debatt som under de första månaderna har stormat kring Djurskyddsmyndigheten. Jag tog med bara några exempel som visar detta: "Djurskyddsmyndigheten vill förbjuda spaltgolven", "Hon ger minkfarmarna kort frist" – det handlar om någon tjänsteman – och "Inspektörer sågar det nya djurskyddet". Jag har betydligt fler exempel än så i min bänk. Det här är bara några exempel på hur debatten har gått mellan organisationerna, institutionerna och den nya myndigheten.

Kritiken går alltså ut på dels att myndigheten agerar långt utöver sina befogenheter, dels att man är svåråtkomlig för dialog med näringen. Detta bekymrar mig mycket.

På detta svarar då jordbruksministern med att räkna upp vad som gäller för en myndighet, och det är naturligtvis bra i det här läget, eftersom myndigheten själv kanske inte är riktigt klar över det. Därutöver säger jordbruksministern att detta ska ske i en konstruktiv dialog med alla

organisationer som berörs. Trots att detta då inte sker betygar jordbruksministern sitt fulla förtroende för myndigheten.

Jag måste då fråga: Innebär detta att jordbruksministern är helt nöjd med starten för den nya myndigheten?

Anf. 85 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! Även jag konstaterar att jordbruksministern har fullt förtroende för Djurskyddsmyndigheten och dess ledning. Hade det varit på något annat sätt skulle naturligtvis hela den här kammaren varit förvånad, för då borde ju ministern vidtagit åtgärder allaredan nu. Jag anser nog att det hade behövts.

Fru talman! Jag ska uppehålla mig vid myndigheten och generaldirektörens uttalanden när det gäller pälsdjursuppfödning i Sverige.

Jag har viss erfarenhet av pälsdjursuppfödning eftersom jag är född och uppvuxen och bor på Listerlandet i Blekinge, den del av landet där en stor del, för att inte säga den största delen, av Sveriges pälsdjursuppfödning sker. Både min far och min svärfar har fött upp mink, och själv har jag haft många sommarjobb i yngre dagar i minkfarm.

I interpellationen pekar interpellanten på generaldirektörens uttalande i nr 3 av årets Från riksdag & departement. Där står det att han ser som sin uppgift som myndighetschef att ”omsätta frågor som jag jobbat med politiskt i myndighetsutövning, att göra praktik av politiken”.

Fru talman! Tycker inte jordbruksministern att ett uttalande av detta slag är olämpligt för en svensk myndighetschef?

Myndigheten har dessutom för avsikt att lägga fram förslag om föreskrifter om minkuppfödningen som går längre än vad regeringen och riksdagen har uttalat. Detta kan väl inte ligga i myndighetens uppdrag? Jag utgår från att jordbruksministern tar avstånd ifrån att en myndighet agerar på detta sätt. Bör inte Djurskyddsmyndigheten avvakta den statliga utredning som har gjorts under Eva Erikssons ledning, och där i dag 34 av 39 remissinstanser faktiskt har ställt sig neutrala eller ställt sig bakom utredningen?

Fru talman! Det är mycket viktigt att skilja på farmade minkar och vilda minkar. Ett vilt djur och dess tamform har inte samma biologiska grund för sitt beteende. Dagens svenska mink är farmad sedan mer än 60 år. De första på Listerlandet kom på 30-talet. Den svenska minken hämtades från tamvarianter i Nordamerika, där man i dag har 150 års farming bakom sig. Experter beräknar att farmade pälsdjur är domesticerade, det vill säga anpassade till ett liv som husdjur, redan efter 10–15 generationer. Vi måste alltså slå fast att det inte är några vilda djur man föder upp.

Djurskyddsmyndighetens generaldirektör har tvärsäkert uttalat sig om att minken har simhud mellan tårna. Han har många partivänner som i denna kammare har gjort samma tvärsäkra uttalande trots att de aldrig har sett en mink, trots att de aldrig har sett sim huden. Det vore önskvärt att en generaldirektör inte uttalade sig om saker och ting som han inte känner till. Detsamma gäller påståendet att minken måste ha tillgång till vatten att simma i. Det finns ingen på Djurskyddsmyndigheten som är expert på pälsdjursuppfödning. Ändå är man så väldigt tvärsäker. Det är helt otroligt.

Man uttalar sig mycket tvärsäkert om hur den farmade minken mår utan att ha någon vetenskaplig grund att stå på.

Jag anser att man har rätt att kräva att en statlig myndighet förankrar sina uttalanden i fakta och inte i tyckande. Det är rimligt att man hänvisar till forskning. Sverige har varit framstående på det området. I dag är det mest Danmark, och där finns nästan halva världsproduktionen.

Jag vill avsluta med några frågor till ministern.

Fru talman! Anser jordbruksministern att det är fel på dagens regler för djurhållning? Anser jordbruksministern att en myndighetschef ska använda sin gd-post till att driva egna politiska idéer?

Anf. 86 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag är glad över att jag är överens med Holger Gustafsson om att det är bra att vi har fått den nya Djurskyddsmyndigheten. Jag vet att vi också är överens om att det var önskvärt att den nya myndigheten skulle få rätt att utfärda föreskrifter. Det ger en bra grund för att bygga en bra djuromsorg. För mig handlar en bra djuromsorg inte bara om att vi inte ska utsätta djuren för lidande. I och med att djuren har en bra hälsa kan vi också få säkra livsmedel. Vi får högre kvalitet i våra livsmedel. Vi får också en bättre ekonomi i djurhållningen. Det är inte bara konsumenten som vinner i och med de etiska värdena. Producenten vinner också på den här djurhållningen. Därför är jag glad över detta.

Både Holger Gustafsson och Jeppe Johnsson drar stora växlar på vad som har stått i olika medier. De visar upp olika klipp med klatschiga rubriker. Djurskyddsmyndigheten har funnits i knappt ett kvartal. Min bild är att uppbyggnadsarbetet fungerar tillfredsställande.

Från riksdagens och regeringens sida har vi sett till att regelverket har kommit på plats. I det regelverket har vi också preciserat att det ska finnas kontakter med olika intressenter. Det står i instruktionen och i regleringsbrevet. Intressena finns företrädna i styrelsen. Vi har också preciserat vilka intressen som ska vara företrädna i de olika råd som myndigheten har. Nu är det upp till myndighetschefen att se till att uppbyggnadsarbetet går vidare, enligt verksförordningen och förvaltningslagen. Där finns ett antal krav på myndigheten. Det är myndighetschefens uppdrag att se till att arbetet bedrivs effektivt enligt de reglerna.

Jag ser inget konstigt i att Matz Hammarström har gjort vissa uttalanden i Från riksdag & departement där han menar att det är en värdefull erfarenhet att ha varit politiker när man sedan får ett sådant här uppdrag. Jag tycker att det är värdefullt att vi har olika roller, att vi inte bara är politiker eller bara är verkschefer. Jag har haft möjligheten att pröva på de rollerna själv, och jag tycker att det har varit berikande för mina möjligheter att göra olika typer av bedömningar. Man ska inte se detta som att man blandar ihop den politiska rollen med rollen som verkschef.

Matz Hammarström är verkschef, och han har ett uppdrag. Den åtgärd jag kan tänka mig att vidta, vid sidan av de åtgärder som regeringen har vidtagit när vi har skapat förutsättningar för den här myndigheten, är givetvis att föra en aktiv dialog med Djurskyddsmyndighetens chef på det sätt som jag för en aktiv dialog med andra myndighetschefer.

Anf. 87 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Vi är säkert överens om målet. Men om resultatet ska bli bra är det oerhört viktigt att det sker ett samarbete mellan Djurskyddsmyndigheten och dem som ska utöva djurskyddet. Annars tror jag inte att framkomligheten finns. Det är därför jag försöker lyfta fram den här frågan. Jag står inte här som böndernas representant utan som konsumenternas. Det är viktigt för oss att vi har en miljö där vi kan producera svenska livsmedel med kvalitet under konkurrens.

Jag vill vara väldigt konkret. En tjänsteman krävde att lantbrukarna ska betala höjda tillsynsavgifter. Det sker i en redan snedvriden skattесituation, utan att vare sig riksdag eller regering har sagt det. Jag är tveksam till det agerandet. Man har också luftat frågan om förbud mot spaltgolv inom nötköttsproduktionen. Det handlar kanske om miljardkostnader. Jag är tveksam till om det är myndigheten som ska lyfta fram den typen av frågor.

Vi har haft uppe generaldirektörens tidigare diskussion. Den tar jag inte upp mer, för det räcker så. Det har skett uttalanden från myndigheten om minknäringen, att kommande föreskrifter kan gå längre än vad regering och riksdag har uttalat. Det har generaldirektören sagt trots att en utredning har visat att det faktiskt är emot grundlagen att förbjuda en sådan verksamhet. Då måste riksdagen ha någonting att säga om det.

Det har varit en dålig förankring hos djurskyddsinspektörerna. Därmed raserar man lätt det som andra myndigheter och lantbrukare i samverkan under en lång tid har byggt upp, en djuromsorg i världsklass. Det är en förtroendefråga att man inte konfronterar utan samarbetar. Det är detta som bekymrar mig.

Man kan tala om en överkörning av kommunerna genom ett uttalande där man säger att kommunerna ska ta ut sina avgifter. Vi tycker att kommunerna ska sköta detta själva. Visst ska de ta ut sina avgifter, men det är en kommunal fråga.

Sist men inte minst vill jag ta upp de svårigheter att få kontakt med myndigheten som har framkommit i debatten, i tidningar och i personliga kontakter. Man stänger om sig och bedriver sin propaganda. Det är inte bra, inte ens i början av en myndighets arbete.

Jag vill precisera frågan till jordbruksministern igen. Det som jag har läst upp, är det ett exempel på den konstruktiva dialog som jordbruksministern själv kräver, som åligger myndigheten?

Anf. 88 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! Jag tar inledningsvis fasta på det jordbruksministern säger om olika roller som politiker och myndighetschef. Det är just det vi trycker på. Nu är Matz Hammarström myndighetschef och ej politiker. Då ska han vara i den rollen och inte i sin gamla roll.

Jordbruksministern tar också upp att det är viktigt att man har hög kvalitet i djurhållningen. Jag vågar utan att darra på rösten säga att den svenska minknäringen har den högsta kvaliteten i världen på sin uppfödning. Det är därför den är så framgångsrik. Man använder utsidan av djuret, inte insidan. Det går inte att få ekonomi i ett misskött djur, ett djur som har mått dåligt. Den svenska pälsdjursuppfödningen är, tillsammans med den danska, den absolut bästa i världen. Jag hävdar nog att den

svenska är något bättre än den danska. Här finns ingen dansk som kan säga emot mig.

Fru talman! På fyra år har vi i det här landet fått 50 nya myndigheter. I dag var en av nyheterna att det är dyrt för Sverige med många myndigheter. Det var Ekonomistyrningsverket och Statskontoret som kom med det. Man borde nog ha tagit sig en funderare innan man införde den här myndigheten. Vi moderater var, i motsats till Kristdemokraterna, motståndare till att införa myndigheten, inte därför att vi inte vill ha en god djuromsorg och en god kvalitet på djuruppfödningen utan kanske tvärtom.

Här lägger man 65 miljoner om året på en toppstyrande myndighet. Vi ville hellre att de pengarna hade gått ned till golvet, om man nu kan tala om golv här. Med golvet menar jag den dagliga verksamheten med tillsynen ute i kommunerna. Det är den man borde förstärka och inte bilda ytterligare en myndighet och ge en förläning till en trogen bundsförvant.

Anf. 89 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Återigen tycker jag att både Holger Gustafsson och Jeppe Johnsson drar långtgående växlar på det som har stått i olika medier. Låt mig kommentera frågan om djurskyddstillsynen. Den är väldigt viktig och central.

Vi behöver förstärka både livsmedelstillsynen och djurskyddstillsynen. Det handlar inte om att nu på något sätt lägga avgifter på det som tidigare inte har varit avgiftsbelagt. Det handlar om att hantera ett problem. Problemet är att vi har olika kvalitet på tillsynen i kommunerna. Det måste vi göra någonting åt.

Vi har också olika förfaranden när det gäller att avgiftsbelägga eller inte avgiftsbelägga. Det gör att det blir en ojämlig konkurrenssituation för företagen. Därför har regeringen tagit initiativ till att få fram ett underlag för att kunna förbättra både livsmedelstillsynen och djurskyddstillsynen.

En departementspromemoria är på remiss för närvarande. Syftet med den är att göra det bättre för företagen genom att få en jämnare kvalitet i landet, hjälpa kommunerna så att kommunerna får bättre förutsättningar att sköta uppdraget och också lägga vissa ytterligare krav på de centrala myndigheterna för att de ska kunna stötta i arbetet.

Jag är överens med interpellanten om att det är en viktig fråga. Men jag tycker att ni ger en felaktig beskrivning av hur Djurskyddsmyndigheten har agerat.

Jag går sedan över till frågan om spaltgolv. Där kom kommissionens vetenskapliga kommitté redan år 2001 med en rapport om djurhälsa och djurvälstånd. Där pekar man just på det problem som vi har med spaltgolv och att det finns andra lösningar som är bättre för djurvälståndet. Jag tycker inte att det är konstigt att Djurskyddsmyndigheten reflekterat kring de frågorna.

Vi kommer då till frågan om föreskriftsrätt och rakt in i en annan specifik fråga. Vi ska väl inte ha en debatt om minknäringen här, utan vi ska tala om Djurskyddsmyndigheten och dess förhållningssätt till bland annat jordbruksnäringen.

När det gäller djurskyddet och minknäringen har Djurskyddsmyndigheten enligt de befogenheter som vi har givit till myndigheten möjligheter att utfärda föreskrifter. De baserar sig givetvis på ett antal paragrafer i djurskyddslagen. Det är bland annat 3 § djurskyddslagen som är uppföljd i 4 § djurskyddsförordningen.

Det handlar om att Djurskyddsmyndigheten ska tolka vad det som står i de paragraferna betyder för djuromsorgen och för djurväl-färden. Det skulle vara ministerstyre om jag går in och säger att det inte ska vara det ena eller det andra. Det är upp till Djurskyddsmyndigheten enligt de mandat som vi har givit Djurskyddsmyndigheten att tolka de paragraferna i djurskyddslagen och i djurskyddsförordningen.

Sedan gäller ett antal regelverk för myndigheten som jag redan har berört som myndigheten ska utgå ifrån. Det är förvaltningslagen och verksförordningen när det gäller hur man ska förhålla sig till berörda intressenter och vilka kostnader detta kan medföra.

Vad gäller frågan om Djurskyddsmyndighetens isolering och att Djurskyddsmyndigheten inte skulle vara en öppen myndighet är jag lite förvånad över det. Jag har en lång lista på olika kontakter som generaldirektören har haft och kommer att ha under april månad. Här finns alla berörda organisationer på jordbrukssidan nämnda. Det är bara generaldirektören. Sedan finns det ett antal anställda som också har kontakter med näringen.

Jag tycker att det är en bra början. Det kan säkert bli ännu bättre.

Anf. 90 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka för diskussionen och debatten i det här ärendet. Det har gett ett tillfälle för jordbruksministern att tala om vad som gäller. Jag hoppas att det hörs ända ut i jordbrukarstallarna och vid köksborden ute i Sverige så att vi vet vad som gäller för myndigheten framöver.

Jag tycker att det är jätte viktigt att vi sköter detta på ett bra sätt så att vi får ett samarbete. Det är viktigt för att vi inte ska bli vare sig dyrare eller omständligare än vad som är nödvändigt så att vi kan vara konkurrenskraftiga gentemot omvärlden. Vi ställer större krav i Sverige. Vi ska göra det på ett rationellt sätt så att vi kan fortsätta att producera livsmedel i Sverige.

Det är väldigt angeläget. Det är inte en bonde- och jordbrukarfråga att producera svenska livsmedel. Det är en medborgar- och konsumentfråga att ha kontroll över basprodukterna i svensk livsmedelsproduktion och veta att de kommer från Sverige och att vi har kontroll över deras produktion. Därför måste det ske på ett effektivt sätt.

Anf. 91 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag är överens med Holger Gustafsson om att det är en medborgarfråga och en konsumentfråga. Jag menar att näringen också har nytta av en god djuromsorg produktionsekonomiskt men också rent marknadsmässigt. Det ger mervärden i förhållande till konsumenterna.

Som jordbruksminister och ansvarig för Djurskyddsmyndigheten har jag givetvis krav på myndigheten. Jag tycker att förvaltningslagen och det förvaltningspolitiska program vi har väldigt väl sammanfattar vilka krav vi har på våra myndigheter.

Myndigheterna ska ge god service. De ska vara tillgängliga. De ska arbeta med god rättssäkerhet. De ska se till att de har kompetent personal och att den personalen har en god ledning.

Detta kan man egentligen sammanfatta i fyra punkter. Myndigheter ska göra rätt saker på rätt sätt vid rätt tidpunkt och med god resurshushållning. Det kravet ställer jag på Djurskyddsmyndigheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2003/04:377 om barnbidrag som ett stöd även till pappor

Anf. 92 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Hillevi Engström har frågat mig om jag gör den bedömningen att det ur jämställdhets- och rättvisesynpunkt är rimligt att frånskilda och ensamstående pappor diskrimineras när de utestängs från en laglig rätt att få del av barnbidrag. Hon har också frågat mig om jag avser att ändra den ålderdomliga lagstiftning som varje dag i Sverige minskar möjligheten för pappor att ta en aktiv del i barnets fostran och umgänge och när riksdagen enligt min bedömning kan förvänta sig initiativ i detta ärende.

Min och regeringens grundläggande inställning är den att föräldrar alltid har ett gemensamt ansvar för sina barns välfärd. Detta bör gälla oavsett om föräldrarna sammanbor eller inte. Också reglerna om föräldrars underhållsskyldighet i föräldrabalken bygger på att föräldrarna har ett gemensamt ansvar för barnens försörjning. Har föräldrarna gemensam vårdnad är utgångspunkten vidare att föräldrarna ska enas i frågor som rör barnet.

I barnbidragslagen står att rätten att uppbära barnbidrag för ett barn tillkommer, där barnet står under föräldrarnas gemensamma vårdnad, barnets moder eller, om föräldrarna gjort anmälan härom, barnets fader. Det finns alltså redan i dag möjlighet för föräldrarna att komma överens om till vem barnbidraget ska betalas ut. Jag anser att de nuvarande bestämmelserna erbjuder en bra grund för föräldrarna att göra upp mellan sig om sitt gemensamma ansvar.

Jag är också medveten om att barnfamiljernas levnadsförhållanden har ändrats över tiden. Familjebildningen ser i dag annorlunda ut än förr. Det är en självklar ambition att hela tiden modernisera socialförsäkringslagstiftningen och anpassa den till den verklighet vi lever i. Därför aviserades i budgetpropositionen för 2004 att Socialdepartementet avser att analysera effekterna av en könsneutral lagstiftning vad gäller barnbidraget och då noga överväga vilka konsekvenser ett delat barnbidrag till barnets vårdnadshavare vid barnets födelse skulle få för barnet. Frågan om separerade föräldrar med barn som bor växelvis hos föräldrarna bör få möjlighet att dela på barnbidraget aktualiseras i det sammanhanget.

Barnets bästa måste dock vara den självklara utgångspunkten för kommande ställningstaganden. Det innebär enligt min mening att barnbidraget så långt som möjligt ska gå till den förälder som har hand om den faktiska vården av barnet.

Anf. 93 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Ja, vad kan man säga om familjeministerns svar? Vakna och välkommen ut i verkligheten! Jag tycker att ministern är på rätt väg, om avsikten är att ensamstående pappor med barn ska tappa sugen, bli bittra och snarare minska sitt engagemang för barnen än öka detsamma.

I mer än 50 år – sedan barnbidraget infördes 1947 – har barnbidraget gått till mamman. På 40-talet var det mycket radikalt. På den tiden var det ju mannen som stod för det avlönade arbetet utanför hemmet. Han hade ansvar för ekonomin och kunde till och med göra avdrag i deklARATIONEN för försörjningsbördan. Kvinnan arbetade oavlönad i hemmet. Då var det radikalt att kvinnan fick pengarna från staten. Men att inte vilja ändra detta system i dag är mycket svårt att begripa. Jag tycker att det är långt ifrån ett modernt och jämställt synsätt som präglar ministerns svar på denna fråga.

Ministern säger: Min och regeringens grundläggande inställning är den att föräldrar alltid har ett gemensamt ansvar för sina barns välfärd och att utgångspunkten är att man ska enas. Ministern säger vidare att nuvarande bestämmelser erbjuder en bra grund för föräldrarna att göra upp mellan sig om sitt gemensamma ansvar.

Men jag säger återigen: Vakna! Den fråga som jag har ställt och utvecklat handlar om par och familjer som inte fungerar tillsammans och som av olika skäl har valt att separera, skilja sig och gå olika vägar. Ofta, nästan alltid, beror det på att de inte klarar av att leva tillsammans. De klarar inte av att samarbeta. Det kan bero på olika bråk av alla möjliga slag.

För de flesta är en separation en väldigt stor, omtumlande upplevelse, ett trauma som för vissa är att likna vid att förlora en nära anhörig. Ministern borde känna till att en separation i många fall är smärtsam, tragisk och konfliktfylld. Delvis av egen erfarenhet vågar jag säga att en separation alltid leder till en försämrad ekonomi för alla inblandade parter, barn, mammor och pappor. Det är sällan som någon blir rik av en separation.

Man skulle kunna tro och hoppas att de flesta frivilligt delade med sig av de pengar som de får, och man skulle kanske kunna önska att givmildheten var större. Kanske är det så att familjeministern själv är mer generös än andra, men verkligheten ser inte sådan ut. När pengar sätts in på ett konto och avsändaren är staten och mottagaren är en vanlig, verklig person med en vanlig, verklig ekonomi – det vill säga en person som har svårt att få inkomster och utgifter att gå ihop – är det ganska orimligt att förvänta sig att den mamman frivilligt sätter in halva summan på sin före detta makes konto som hon kanske har en stor och djup konflikt med.

Nej, jag tycker att det svar som ministern har gett mig i dag är närmast hånfullt för de många pappor som kämpar för att ha ett växelvis boende för sina barn och att vara en lika bra förälder som mammorna förväntas vara.

Det är inte sällan som det är en domstol som har bestämt vad som är barnets bästa. Det kan vara ett domstolsutslag som säger att barnet ska bo växelvis. Föräldrarna är kanske inte alls överens om det. Så ser vår lagstiftning och tillämpningen av den ut.

Jag anser att barnbidragsreglerna ska utgå från barnets bästa och inte från mammornas bästa. Båda föräldrarna borde få samma möjlighet att

köpa kläder till barnen, betala aktiviteter, betala ut fickpengar och allt annat som hör till barnuppfostran.

Det vore en viktig signal från samhället att visa papporna att de är lika värdefulla som mammorna är. Det är viktigt att papporna tar ett stort ansvar för sina barn.

Avslutningsvis vill jag återigen fråga ministern: Varför tillåter inte regeringen och familjeministern att ensamstående pappor har samma möjligheter som mammorna har? Vi pratar ju inte om de familjer där alla är överens. Där fungerar det friktionsfritt. Det är när man inte kan hantera situationen som papporna kommer i ett mycket sämre ekonomiskt läge.

Anf. 94 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! I budgetpropositionen som avlämnades i september förra året uttalade regeringen mycket klart avsikten att pröva frågan om en könsneutral lagstiftning när det gäller barnbidraget. Den beredningen sker just nu i Socialdepartementet. Då är det också väldigt viktigt att överväga konsekvenserna av ett delat barnbidrag. Frågan hur detta skulle gå till är något komplicerad.

Jag vill påminna om att det i dag finns 2 miljoner barn i vårt land, varav 75 % bor med båda sina föräldrar. Det är 85 000 barn som har ett växelvis boende. Det är också viktigt att ha frågans juridiska aspekter klara för sig.

En vårdnadshavare är den som har det juridiska ansvaret för barnet. I den vårdnaden ingår både rätt och skyldigheter att bestämma i frågor som rör barnet som person. Vid gemensam vårdnad har bägge föräldrarna det juridiska ansvaret för barnet. Men vård är inte detsamma som vårdnad, utan med vård avses den faktiska omvårdnaden av barnet.

Den beredning av frågan som nu sker i Socialdepartementet har som utgångspunkt att det ska vara barnets bästa som ska ligga till grund för de ställningstaganden som kommer att göras. Med barnets bästa menas i det här sammanhanget – enligt min uppfattning – att barnbidraget så långt möjligt ska gå till den förälder som faktiskt vårdar barnet. Jag tycker att det är väldigt viktigt att göra den distinktionen. Barnbidraget är till för barnet och för vården av barnet och inte till för föräldrarna.

Så ser situationen ut. Regeringen håller just nu på att bereda den här frågan, och vi har för avsikt att återkomma till riksdagen efter denna beredning.

Anf. 95 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag begriper inte riktigt vad ministern menar med faktisk vård av barnet. De som har kontaktat mig är pappor som har hand om barnet exakt lika mycket som mammorna. Jag anser att de vårdar barnet halva tiden, och att de är lika mycket vårdnadshavare som mammorna är.

Jag har fortfarande inte heller fått något svar på frågan om ministerns intentioner. Är det att försöka att göra lagstiftningen könsneutral? I så fall är vi på rätt väg, även om det har tagit otroligt lång tid. Redan 1990 kom det en rapport från Riksförsäkringsverket om delat barnbidrag. Det är snart 15 år sedan, och det har inte hänt någonting under den tiden. Jag tycker inte heller att frågan är så svår, eftersom den, såvitt jag förstår, redan är löst när det gäller underhållsstödet.

Det borde vara en viktig signal från samhället att det stöd som betalas ut ska vara rättvist. Det måste vara begripligt och legitimt. En pappa som tar samma ansvar som mamman, som skjutsar sina barn, som köper kläder och saker åt dem, som åker på semester med barnen, som ger dem mat, som betalar för aktiviteter, som ger barnen fickpengar och biobiljetter och som inte minst betalar mobiltelefonkostnader, vore det inte rimligt att han i alla fall får hälften av barnbidraget, om han har hand om barnen lika mycket som mamman? Måste inte detta vara intentionen?

Barn är väldigt tacksamma över att få saker och ting. Tonåringar är tacksamma när man går och shoppar med dem. Den som då har hand om barnbidraget blir den som hela tiden kan ge barnen dessa saker. Vore det inte rättvist att både pappan och mamman kunde göra dessa inköp och ha samma förutsättningar när det gäller det statliga bidraget?

Eller är det så – och det hoppas jag att ministern kan förneka – att det här är en viktig maktfråga för kvinnor? Har kvinnor i Socialdemokraternas Sverige gjorts bidragsberoende? Är detta en viktig väljargrupp för Socialdemokraterna och regeringen som man inte vill stöta sig med genom förändringar och försämringar – till förfång för papporna? Jag tycker att det skulle vara otroligt tråkigt om det var på det sättet. Men det är den uppfattningen man får när det inte händer någonting.

Jag vill få regeringens synpunkt på vilken väg man ska gå. Man diskuterar ju att kvotera föräldraförsäkringen, att pappor ska ta mer ansvar från början. Samtidigt säger man att det här inte är en prioriterad fråga, att det egentligen är ganska bra som det är. Om föräldrarna är eniga så är allt gott och väl, om mammorna går med på att dela med sig av pengarna så är allt gott och väl. Men det finns familjer där det inte fungerar, där mammorna inte frivilligt ger bort pengar för att de kanske inte har råd. Är det då rimligt att behålla den lagstiftning vi har i dag? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 96 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Som jag har sagt i mitt svar och i mitt tidigare svar till Hillevi Engström har regeringen redan i budgetpropositionen förra året talat om att vår avsikt är att pröva frågan om en könsneutral lagstiftning när det gäller barnbidraget och överväga vilka konsekvenser det skulle få med ett delat barnbidrag till barnets vårdnadshavare vid barnets födsel. I det sammanhanget kommer vi att se över om det är möjligt att separerade föräldrar med barn som bor växelvis hos föräldrarna delar barnbidraget. Det beredningsarbetet pågår. Själva bakgrunden till det är naturligtvis vår medvetenhet om att familjeförhållandena har förändrats. Familjekonstellationerna ser olika ut. Vi vet att fler barn i dag bor växelvis. Även om de i dag är 85 000 sker det en ökning av den gruppen vad vi kan se. Beredningsarbetet pågår alltså. Men det hindrar inte att man påpekar att föräldrarna har ett gemensamt ansvar för sina barns välfärd och att det gäller oavsett om föräldrarna sammanbor eller inte. Det är också den princip som finns lagfäst i föräldrabalken.

Det är många frågor som kräver lösning i samband med en separation. Jag är naturligtvis väl medveten om att det är många svåra och mycket traumatiska förhållanden som det rör. Många gånger handlar det om ekonomi och ekonomiska förhållanden. Även i frågan om underhållsstödet sker just nu ett beredningsarbete utifrån en utredning. Jag har för

avsikt att återkomma till riksdagen under hösten med en proposition i frågan. Även där finns det frågetecken och problem som kräver ytterligare beredning innan vi kan komma med ett ställningstagande till riksdagen.

För att något problematisera det hela finns det i dag förhållanden där barn delar tiden hos föräldrarna. Det kanske inte är en exakt delning av tiden, utan det kan vara en vecka, några dagar, varannan helg eller den typen av arrangemang som just den familjen tycker fungerar alldeles utmärkt. Det som en del av beredningsarbetet syftar till är att klara ut hur man eventuellt skulle kunna hantera också den typen av situationer.

Barnbidraget är oerhört centralt och viktigt i vår familjepolitik. Det går till barnet och till barnets välfärd. Det är ett av de bidrag som betyder allra mest för våra barnfamiljer i dag. Det finns också en stor uppslutning kring hur barnbidraget har fungerat. Men jag är mycket väl medveten om att den lagstiftning som ligger till grund för utbetalandet av barnbidraget är daterad 1947. Det är också anledningen till att vi ser över frågan.

Beredningsarbetet pågår, och jag vill nu inte föregripa det beredningsarbetet. Men jag har för avsikt att återkomma till riksdagen lite längre fram.

Anf. 97 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Tack för svaret. Jag tycker mig ana en viss optimism när jag hör familjeministern. Men samtidigt kan jag inte låta bli att reflektera över hur det hade varit om förhållandet hade varit det omvända, om det hade varit männen som hade fått barnbidraget sedan 1947 och vi hade stått här i riksdagen 2004. Hade det då inte gått lite fortare med tanke på det jämställdhetssträvande som faktiskt finns och kvinnors rättigheter med mera? Min uppfattning är att det hade gått betydligt snabbare fram om det hade varit det omvända förhållandet.

Ministern säger: Vi ska se över det här om det är möjligt. Jag förutsätter att det måste vara möjligt. Det måste vara en fråga som är ganska så enkel att lösa. Som jag ser det ska man inte redan när ett barn fötts skicka barnbidraget till barnets mamma, för det ger en väldigt märklig signal från början. Det är faktiskt där arbetet börjar med att både mammor och pappor ska ta ansvar och de jämställdhetssträvanden som jag tror att vi båda två är överens om.

Jag tycker att det här är på rätt väg. Men jag skulle avslutningsvis vilja fråga när riksdagen kan förvänta sig ett förslag i den här riktningen.

Anf. 98 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Frågan bereds just nu i Regeringskansliet, och vi har för avsikt att återkomma till riksdagen när beredningsarbetet är avslutat.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 99 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Helena Bargholtz har frågat mig om jag avser att lämna förslag som innebär att försäkringskassan ska lämna dröjsmålsränta till personer som har drabbats av försenad eller felaktig hantering vid utbetalning av pension.

Inledningsvis konstaterar jag att återkrav av för mycket utbetald pension omfattas av de regler som gäller vid återbetalning av statliga fordringar. Hur en myndighet ska gå till väga vid ett återkrav av en statlig fordran regleras inte i lagstiftningen för respektive förmån utan i de lagar och förordningar som gäller indrivning av statliga fordringar. Av dessa bestämmelser framgår till exempel vilken dröjsmålsränta som en myndighet ska använda när en person betalar efter förfallodagen.

Vidare har den enskilde redan med dagens regler möjlighet att få viss ersättning om han eller hon drabbas av att försäkringskassan har handlagt ett ärende felaktigt. Det gäller om den enskilde genom försäkringskassans fel eller försumlighet har lidit ekonomisk skada. I ett sådant fall kan han eller hon vända sig till Justitiekanslern, JK, och begära ersättning för utebliven ränta i form av skadestånd. JK kan då besluta att det ska betalas skadestånd till den enskilde. Härigenom kan enskilda personer sägas vara skyddade vid fel som begås av försäkringskassan eller av andra myndigheter, och jag har för närvarande inte någon avsikt att lämna förslag om en mer generell regel.

Att införa en generell regel om att försäkringskassan ska betala dröjsmålsränta till den enskilde vid långa handläggningstider eller om kassan har utbetalat ett felaktigt belopp skulle innebära att nya moment tillkommer i handläggningen. Vid utbetalningar som inte är periodiska finns det ingen i förväg bestämd dag när utbetalningen ska verkställas. Det finns ingen "förfalldag" för sådana utbetalningar. Ett förslag om att införa en generell regel om ränta skulle kunna innebära att handläggningstiderna förlängs, eftersom kassan i det enskilda fallet måste göra en utredning liknande den som JK i dag gör efter en ansökan om skadestånd.

Anf. 100 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Det föreligger i dag en uppenbar orättvisa i lagstiftningen kring pensionsystemet. Försäkringskassan betalar inte dröjsmålsränta på pengar till pensionärer eller sjukskrivna som kassan av olika skäl har dröjt med att utbetala. Det gäller också när det är försäkringskassans fel att pensionären eller den sjukskrivne inte får rätt summa pengar i tid. Men själv kan minsann försäkringskassan kräva dröjsmålsränta på pengar som folk är skyldiga försäkringskassan. Detta, herr talman, är inte rimligt, och det minskar förtroendet för rättssamhället.

Låt mig få nämna ett exempel. En man som varit sjukpensionär under en längre period fick under lång tid en för låg ersättning från försäkringskassan. Beslutet överklagades efter många år, och då fick mannen rätt till den högre ersättningen. Det visade sig dock att han inte hade rätt till dröjsmålsränta på ersättningen. Ersättningen var av betydande storlek

*Svar på
interpellationer*

så det skulle faktiskt, även med det låga ränteläge vi har nu, ha blivit en anseelig summa pengar. De privata försäkringsbolagen, som If, SPP och KPA, betalar minsann ut ränta till sina kunder i liknande situationer.

Justitiekanslern fick ärendet på sitt bord från den berörda mannen men ansåg inte att försäkringskassan hade handlat fel eftersom myndigheten agerat helt efter gällande regler.

Man kan konstatera att lagstiftningen är skev och att det finns kryphål för staten att slippa betala. Enda möjligheten som den enskilda har är att söka skadestånd av staten. Och det är en mycket lång och besvärlig process. Det krävs också att beslutet föregåtts av fel eller försumlighet vid myndighetsutövning som staten ansvarar för. Och det här är väldigt svårt att bevisa för den enskilda, och det i sin tur kan leda till skyhöga rättegångskostnader om man förlorar mot staten. Detta sammantaget gör att det inte är ett rimligt alternativ för en enskild fattigpensionär att stämma staten.

Herr talman! Det här området måste regleras så att också försäkringskassan blir skyldig att betala dröjsmålsränta liksom varje enskild individ. Till exempel vi två som enskilda individer är skyldiga att betala dröjsmålsränta.

Det är av väldigt stor vikt för människors rättsuppfattning och respekt för myndigheter att lika regler ska gälla för alla. Det är inte rimligt att enskilda ska tvingas till påfrestande processer för att uppmärksamma samhället på att det saknas lagreglering på vissa viktiga områden. Att det saknas reglering kring dröjsmålsränta för för sent utbetalade bidrag är helt oacceptabelt.

Dessa svarta hål i lagstiftningen slukar inte bara den drabbade sjukpensionärens personliga ekonomi utan också hans tro på rättsstaten Sverige. Detta, herr talman, oroar mig väldigt mycket. Och det borde verkligen oroa också statsrådet.

Anf. 101 JAN ERTSBORN (fp):

Herr talman! Jag har valt att delta i den här interpellationsdebatten därför att jag tycker att det är ett principiellt mycket viktigt resonemang om just dröjsmålsräntan. Jag tänker då speciellt på de fall där försäkringskassan kommer till ett beslut som förvaltningsdomstol sedan ändrar till förmån för den enskilda. I dessa fall utbetalas kanske de belopp som förvaltningsdomstolarna kommer fram till år efter det första beslutet i försäkringskassan, men det utgår ingen dröjsmålsränta.

Vi kan jämföra med regleringen beträffande skatter. Där har man i skattebetalningslagen gjort en mycket klar och tydlig reglering där vi som skattebetalare får betala kostnadsräntor om vi betalar för sent, och vi får tillbaka räntebelopp om vi har betalat in för mycket pengar. Och där bygger lagstiftningen på att man har en ursprunglig förfallodag för skatten. Jag förstår av ministerns svar att detta är ett bekymmer. Exempelvis en pension förfaller en gång i månaden. Man kan som exempel också ta ett bostadsbidrag, som försäkringskassan också hanterar. Det förfaller också till utbetalning en gång i månaden. Det borde därför inte vara några som helst svårigheter.

De fall som jag vill tala om behöver egentligen inte bero på att försäkringskassan har handlagt ärendet felaktigt, men man har kommit till

en felaktig bedömning. Och det är inte en skadeståndsgrundande handling som Justitiekanslern kan använda statliga medel till att ersätta.

Jag skulle vilja att ministern direkt svarar på en fråga. När försäkringskassan kräver tillbaka bostadsbidrag som har blivit felaktigt utbetalda kräver man ränta. Är det inte lika självklart att man ska betala ut ränta i de fall som jag talar om, det vill säga när försäkringskassan har fattat ett beslut som förvaltningsdomstol sedan har ändrat till den enskildas förmån?

Anf. 102 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Låt mig påminna om det som jag säger i mitt svar inledningsvis, nämligen att vi inte har någon särskild lagstiftning i detta fall som följer de olika förmånerna, utan hur en myndighet ska gå till väga är reglerat för alla myndigheter och inte särskilt för de olika förmånerna.

Den fråga som jag har fått från Helena Bargholtz gäller pensionerna, en försenad eller felaktig hantering vid utbetalning av pensioner. Låt mig säga att vi inte har någon särskild lagstiftning för respektive förmån, utan allt hanteras på exakt samma sätt för statliga myndigheter.

När det gäller den specifika pensionsfråga som Helena Bargholtz tar upp kan det naturligtvis vara fråga om en rad olika anledningar till att pensionerna har dragit ut på tiden och till att det kräver längre beredningsarbete. Det kan handla om att man ska ta in uppgifter från Skatteverket när det gäller inkomster, folkbokföring och så vidare. Det kan också handla om att ta in uppgifter från utländska kontaktorgan. Det finns pensionsmottagare som har haft anställningar i andra länder, och det kräver också sin tid. Det innebär alltså sammantaget att det inte är säkert att en försenad utbetalning beror på att man har haft en lång handläggningstid just på försäkringskassan, utan det kan faktiskt handla om att utbetalningen blir försenad på grund av att det tar tid att få fram underlag från andra.

Jag vill nog vidhålla det som jag har sagt i mitt svar, nämligen att jag just nu inte ser någon anledning att lämna förslag till någon förändring när det gäller de regler som reglerar just förhållandena för de statliga myndigheterna.

Anf. 103 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag kan inte riktigt förstå att det skulle vara så krångligt som statsrådet säger och att det skulle komma till nya moment i handläggningen om man skulle börja betala dröjsmålsränta till dem som får ut ett pensionsbelopp på grund av att man tidigare felaktigt har beräknat detta belopp, som i det fall som jag berättade om som gällde en sjukpensionär som under en lång tid fick ett felaktigt belopp utbetalt därför att man helt enkelt beräknade fel. Och man medgav detta från försäkringskassan. Men han fick ingen ränta på dessa pengar. Men hade det varit tvärtom och om försäkringskassan hade upptäckt att han hade fått för mycket pengar utbetalade och om han hade varit skyldig att betala tillbaka dem till försäkringskassan, då hade det inte varit några problem att räkna ut dröjsmålsräntan på det som han skulle betala tillbaka.

Jag kan inte få in i mitt huvud varför det är så mycket svårare för försäkringskassan att räkna ut vad den är skyldig att betala i dröjsmålsränta

när man har betalt ett för litet belopp. Men om man har betalt ett för stort belopp kan man räkna ut dröjsmålsräntan.

Det sista är egentligen väldigt hemskt. Vi måste hålla med om att det är väldigt krångligt att veta vilken pension som man har rätt till. Och det var detta som hände i detta fall. Men det kan också vara så att man bedömer att man har rätt till den högre utbetalda pensionen. Men sedan får man ett dråpslag när försäkringskassan kommer och kräver tillbaka alltsammans plus ränta på detta.

Jag nämnde i min interpellation att de privata försäkringsbolagen SPP, KPA och If behandlar försäkringstagarna lika. Om man har fått för mycket pengar får man betala tillbaka med dröjsmålsränta. Och om man har fått för lite får man det belopp som man ska ha med dröjsmålsränta.

Jag kan därför inte förstå att detta inte går att reglera. Det är tydligen lagregleringar och bestämmelser som sätter hinder i vägen. Men det måste man väl kunna ändra. Det kan inte vara så svårt att rätta till detta med lagstiftning. Kan man ta in pengar åt ena hållet ska man kunna lämna tillbaka pengar åt andra hållet.

Anf. 104 JAN ERTSBORN (fp):

Herr talman! Jag har en viss förståelse för att jag kanske ställer en fråga som ligger lite i gränslandet i förhållande till hur denna interpellation är framställd. Men inte desto mindre tycker jag att den är principiellt väldigt viktig.

Här har alltså lagstiftaren infört en lagstiftning som reglerar vilken ränta som enskilda människor ska betala till myndigheterna när fel uppstår. Men vi är överens om att vi saknar lagstiftning som reglerar förhållandet i den andra riktningen, det vill säga när myndigheten har gjort en felbedömning och den enskilda får vänta på sina pengar.

Jag ska inte förlänga den här debatten, men jag ska däremot redan nu tala om att jag avser att skriva en interpellation med min fråga, så får vi se vilken minister den hamnar hos. Jag är nämligen inte helt säker på att den hamnar hos barn- och familjeministern. Men jag ska återkomma på det viset.

Anf. 105 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag tror inte heller att den interpellationen kommer att hamna på mitt bord, utan det är nog någon annan minister som kommer att vara ansvarig för den.

Avslutningsvis ska jag till Helena Bargholtz säga att det finns en möjlighet för den enskilda, precis som jag redogör för i mitt svar, att vända sig till Justitiekanslern och söka rätt den vägen. Och den möjligheten utnyttjas också. Då får man en prövning av frågan om den enskilde har drabbats av att försäkringskassan har gjort fel eller av att man på något sätt har haft ett försumligt uppträdande i dessa frågor. Den prövningen och den möjligheten finns alltså. I övrigt är jag i dag inte beredd att göra något förslag till förändring i denna fråga.

Anf. 106 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Det är beklagligt att statsrådet inte är beredd att fundera på att införa ett likvärdigt system för de här frågorna. För den enskilde måste det vara väldigt svårt att begripa detta. Om jag får ut för mycket

pengar från försäkringskassan måste jag betala tillbaka. Det kan jag förstå. Då betalar jag med ränta. Visst. Det händer ju i många andra sammanhang. Men om jag får för lite pengar och försäkringskassan trasslar till det får jag inte tillbaka pengarna med ränta. Som jag sade i mitt inledande inlägg skapar detta hos människor en väldigt egendomlig inställning till vårt rättssamhälle. Staten tar mer än staten ger så att säga. Det här är naturligtvis helt orimligt.

När det sedan gäller möjligheten till skadestånd är det förvisso inte alldeles enkelt att gå till JK och begära skadestånd. JK företräder ju staten här, och man måste kunna bevisa att det föreligger ett fel. Detta klarar en vanlig människa ofta inte utan måste anlita dyr advokathjälp. Eftersom man många gånger har en knepig ekonomisk situation törs man inte göra det. Förlorar man blir man ju tvungen att betala rättegångskostnaderna gentemot staten.

Den enskilde är alltså verkligen i underläge gentemot staten. Det är inte rättvisa förhållanden. Det är det som jag i det här fallet vänder mig mot.

En annan komplikation som jag vill nämna men som jag vet inte ligger på statsrådets bord har att göra med preskriptionstiden vid skadestånd. Det är nämligen så att man inom tio år från det ögonblick beslut fattas måste väcka skadeståndstalan. Men i det här aktuella fallet där personen upptäckte det hela långt senare var preskriptionstiden redan förbrukad. Han kunde då inte få något skadestånd.

Jag tycker att det är hemskt tråkigt att statsrådet inte är beredd att rätta till denna skevhet i vår lagstiftning. Så väldigt stora kostnader för detta bedömer jag inte att det är fråga om. Däremot har det stor betydelse för människors tilltro till rättssamhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2003/04:388 om barnomsorgen

Anf. 107 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat statsrådet Lena Hallengren vilka åtgärder hon avser att vidta för att uppfylla barnkonventionens intentioner att ge familjen nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta på sig sitt ansvar i samhället, vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att ge föräldrarna större möjlighet att själva ta hand om sina barn samt om statsrådet kan tänka sig att öppna för försöksverksamhet och mer valfrihet i barnomsorgen exempelvis genom att kommunerna inför någon form av kommunalt vårdnadsbidrag. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

En av barnkonventionens grundläggande principer är att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Denna princip kommer också till uttryck i föräldrabalken. Regeringens övergripande ambition är att beakta barnkonventionen i allt arbete som rör barn. Till grund för regeringens politik ligger den strategi för att förverkliga barnkonventionen som godkändes av en enhällig riksdag i mars 1999.

Stödet till barnfamiljerna ges i dag både i form av ekonomiskt stöd och genom tillhandahållande av förskoleverksamhet och skol-

barnsomsorg. Det ekonomiska stödet utgörs av bland annat generella barnbidrag och föräldraförsäkring. Alla barn har rätt att få del av den pedagogiska verksamheten och på det sättet få goda förutsättningar för det livslånga lärandet. Barnomsorgen bidrar till att ge barnen goda uppväxtvillkor. Förutom att stödja familjerna ekonomiskt ger dessa stöd föräldrarna möjlighet att också förena förvärvsarbete med föräldraskap.

Föräldraförsäkring, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg av god kvalitet samt barnbidrag till alla barn har varit och är hörnstenar i regeringens familjepolitik. Utgångspunkten för familjepolitiken är barnets bästa och jämställdhet mellan kvinnor och män samt att utjämna ekonomiska villkor mellan dem som har och dem som inte har barn inom ramen för den generella välfärden.

Regeringen har under de senaste åren lagt en rad förslag som stärker barnfamiljerna ekonomiskt. Bland annat har barnbidraget höjts i flera steg och föräldraförsäkringen förlängts med en månad. Föräldraförsäkringen gör det möjligt för båda föräldrarna att kombinera arbete med familj och underlättar för såväl kvinnor som män att ta ansvar för sina barn. Försäkringen utgår från att barnet både behöver och har rätt till båda sina föräldrar. Försäkringens konstruktion med ersättning för inkomstbortfall och med att reservera tid för båda föräldrarna är viktig i regeringens arbete för jämställdhet.

I Sverige kan kvinnor och män kombinera förvärvsarbete med familj, vilket utgör basen för familjepolitiken. Nästan alla småbarnsföräldrar arbetar i dag utanför hemmet. Med den höga kvinnliga förvärvsfrekvensen följer också höga födelsetal.

Jag vill framhålla att jämställdheten måste vidareutvecklas. Sverige är i dag ett av världens mest jämställda länder. Både mammor och pappor kan kombinera föräldraskap med förvärvsarbete. Sverige har EU:s högsta sysselsättningsgrad bland kvinnor. Ett bidrag för att vårda sitt barn i hemmet under en längre tid skulle innebära ett bakslag för sådana strävanden. De som väljer att på heltid arbeta med att vårda sitt barn blir beroende av andra för sin försörjning. En längre tids uppehåll från förvärvsdeltagande kan också göra det svårare att återgå till arbetsmarknaden och ökar risken för en sämre karriär- och löneutveckling än för dem utan sådant uppehåll.

De flesta föräldrar ser det som en självklarhet att det ska finnas plats i förskoleverksamhet till deras barn när de börjar arbeta efter föräldraleligheten. Barnomsorgen är utformad på sådant sätt att kommunerna är skyldiga att tillhandahålla barnsomsorg till barn i åldrarna ett–tolv år om det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete, föräldralelighet, arbetslöshet eller studier eller till barnets eget behov.

Flera kommuner har ansökt hos regeringen om att få bli försökskommun för kommunalt vårdnadsbidrag. Regeringen har avslagit ansökningarna. Enligt kommunallagens bestämmelser får en kommun inte lämna understöd till enskilda utan särskilt lagstöd. Detta har slagits fast av Regeringsrätten i flera domar. Det krävs alltså en uttrycklig författningsbestämmelse för att kommunen ska kunna införa kommunala vårdnadsbidrag. I dag finns inte en sådan bestämmelse. Regeringen har inte funnit några skäl att föreslå en sådan lagändring.

Det är viktigt att den generella familjepolitiken utvecklas så att möjligheterna ökar för båda föräldrarna att vara hemma med sina barn. Det

är bra för både barn och föräldrar. Båda föräldrarna ska ha möjlighet att kombinera föräldraskap med arbete. Detta är en familjepolitik som vi vill utveckla och som har ett brett stöd bland Sveriges småbarnsföräldrar.

Prot. 2003/04:94
13 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 108 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Den här debatten handlar i grunden om intressekonflikter, om olika intressen som ställs mot varandra. Det är säkert som statsrådet Berit Andnor säger, nämligen att regeringens "övergripande ambition" är att beakta barnkonventionen i allt arbete som rör barn och att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Ändå är det ganska uppenbart att regeringen har misslyckats med denna ambition.

I det beslut som regeringen har fattat rörande den fråga som vi nu debatterar är det något annat som i stället prioriteras och som nu framhålls av statsrådet. Det gäller då jämställdhet och strävan efter högsta möjliga sysselsättningsgrad även om man har mycket små barn. Att införa en större valfrihet för föräldrar till små barn är självklart i barnets intresse, men detta får stå tillbaka för andra prioriteringar.

I den praktiska utformningen av politiken kommer barnets bästa först på andra eller tredje plats eller ännu längre ned. Av Andnors svar framgår att tyngden läggs vid jämställdhet och statsekonomiska intressen. Det är kanske inte något fel med det, men då ska man inte lägga ut dimridåer om att det är barnets intressen som alltid kommer i främsta rummet.

Den här frågan handlar alltså om valfrihet. När ditt och mitt intresse kolliderar, när statens och mitt intresse kolliderar, ska jag då få välja att utforma mitt liv så som jag själv vill, eller ska jag gå i ekonomiskt styrkoppel i förhållande till regeringens uppställda intressen? Just i föräldrars valfrihet och möjlighet att utforma sitt liv så som de uppfattar vara bäst för sig, för sina barn och för sin familj tycks det ligga något skrämmande för regeringen.

Så sent som i mitten av mars svarade statsrådet Lena Hallengren på en fråga från Ann-Kristine Johansson när det gäller familjedaghem – tidigare kallat för dagmammor: Så länge som föräldrar efterfrågar familjedaghem menar jag att de har en given och viktig plats i barnomsorgen. Så svarade statsrådet. Här är det alltså föräldrarnas efterfrågan som är helt central. Om föräldrarna som efterfrågar att själva få ta hand om sina barn säger Berit Andnor i stället att om kommunerna skulle ges möjlighet att ge dessa föräldrar ekonomisk ersättning för detta skulle det innebära att bakslag för jämställdhetssträvandena. Återigen hänvisar alltså Andnor inte till barnets bästa utan till andra prioriteringar.

Enligt Skolverket kostar en dagisplats på heltid 126 300 kr. Dessa siffror gällde för 2002. Stödet efter föräldraavgifter uppgick till i genomsnitt 114 933 kr. Men detta barnomsorgsstöd tillfaller endast de föräldrar som utnyttjar kommunal barnomsorg. För dem som stannar och tar hand om sina barn blir stödet noll. Här kan man snacka om klyfta och orättvisor.

Varför värderar regeringen föräldrars önskemål om barnomsorg bara så länge de väljer det som regeringen accepterar? Varför ska dessa föräldrar inte få fatta de beslut som ligger i barnets intresse? Vad är det som är så skrämmande i att ge föräldrar en rimlig valmöjlighet att själva få ta hand om sina barn genom att ett kommunalt vårdnadsbidrag?

Anf. 109 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! En dag som denna borde vi vara glada. Det har varit en stor mottagning i Jönköping i kväll. Men den fråga som vi debatterar tycker jag är lite mer bekymmersam.

Jag såg en gång på en konstutställning en jämlikhetsmaskin. Det var en stor maskin där människorna gick in, väldigt olika – korta, tjocka, långa, smala, runda. Så kom de ut på andra sidan och var alla likadana – samma näsa, samma kroppsstorlek, samma kroppsform – en jämlikhetsmaskin. Sådan tror jag ibland att Socialdemokraternas verklighetsbild ser ut. Alla ska var likadana, och alla ska göra likadant. Åtminstone präglar det familjepolitikens område till väldigt stor del.

Jag har varit ute under hösten och fört en massa lyssnarsamtal. Jag har träffat mängder med föräldrar och frågat dem hur de vill ha sin barnomsorg för att den ska fungera så bra som möjligt för just den enskilda familjen. Jag har fått många olika svar av många olika föräldrar som har olika barn och framför allt olika önskemål. En del skulle vilja börja jobba redan efter en månad. De tycker att det fungerar bra. En del är nöjda med dagens situation. Men jag har träffat väldigt många föräldrar som räknar och räknar på föräldraförsäkringen för att få den att räcka så länge som möjligt. De är matematikprofessorer nästan hela bunten. De är inte nöjda med dagens villkor. Väldigt många uttrycker att de skulle vilja tillbringa mer tid tillsammans med sina egna barn. Det är inte möjligt. Ska man göra det i Socialdemokraternas Sverige måste man vara väldigt rik. Det valet har det inte. Är man mindre bemedlad, vilket de flesta är i det här landet, kan man inte få göra det i dagens socialdemokratiska Sverige. Det tycker man är väldigt orättvist.

I sitt svar åberopar Berit Andnor barnets bästa som skäl. Föräldrarna är då alltså enligt Berit Andnors sätt att se sämre än utbildad personal på att ge barn omsorg, kärlek och uppfostran. De är sämre på att lära barn konflikthantering, sämre på att uppmuntra, sämre på att stärka deras självförtroende. Varför underkänns föräldrarna annars som lämpliga vårdnadshavare till sina egna barn? Varför ska den omsorg som föräldrar ger inte vara något värt alls? Varför törs inte familjeministern tillåta den allra minsta lilla försöksverksamhet som man begär i så många kommuner?

Jag har två frågor till Berit Andnor. Den ena är: Vad är Berit Andnor så rädd för? Är det för att barnen inte får god omsorg? Är det för att kvinnorna ska släpa efter på arbetsmarknaden? För det andra: Hur många kommuner ska behöva starta uppror innan regeringen är beredd att lyssna? Det har kommit in åtskilliga skrivelser redan. Är det 50 kommuner som behövs för att regeringen ska lyssna? Är det 140, eller är det så att man är beredd att köra över folkopinionen i 280 kommuner? Jag ser fram emot svaret.

Anf. 110 ULRİK LINDGREN (kd):

Herr talman! Interpellanten Mikael Oscarsson har ställt några frågor, och svaren på frågorna är den vanliga uppräknningen av vad som finns i Sverige av barnomsorg, skolbarnsomsorg, föräldraförsäkring, barnbidrag med mera och den vanliga redovisningen av den i och för sig gemensamma synen på att de allra flesta på något sätt vill kombinera arbetsliv utanför hemmet, omsorgen om det egna barnet i egen regi och möjlighet-

en att vara hemma så mycket som möjligt. Man vill det på väldigt många olika vis, men det är ändå en gemensam syn som jag tror att vi alla delar.

Jag kan inte säga annat än att det inte är så förträffligt ens i Sverige som man kan tro om man bara läser statsrådets svar. Barnläkare har larmat om den stress som även blöjbarn utsätts för genom för stora barngrupper och för lång vistelsetid i dessa för stora barngrupper i den kommunala barnomsorgen. Därmed blir det för lite tid med familjen i de lugna enklare förhållandena med färre vuxna omkring en. Man larmar om att landets familjedagmammor är på väg att utrotas. Ur medicinsk synpunkt varnar barnläkarna för risken för infektioner. Den är mycket högre på daghem än hos dagmamma.

Det här betyder inte att vare sig barnläkare eller någon annan, till exempel kristdemokrater, tycker att dagis är fel. Men det blir fel om dagis alltid är det enda alternativet för alla barn oavsett vistelsetid, oavsett åldern på barnet, oavsett vilken familj det är fråga om. Barnombudsmanens årsrapport för 2004, som avhandlar 2003, berättar mycket om den stress som många barn upplever och om att de får uppleva för lite tid med sina föräldrar.

Dessutom svarar enligt min mening statsrådet från en helt felaktig utgångspunkt. Det är riksdagen som lägger fast vilken politik som ska gälla, inte regeringen. För ett år sedan bestämde sig en riksdagsmajoritet för ett bifall till reservation 2 i utbildningsutskottets betänkande 2002/03:UbU9. Där anser vi ”att det är viktigt med mångfald och valfrihet inom barnomsorgen. Det som passar den ena familjen passar inte den andra. Därför skall föräldrar ha rätt att fritt välja barnomsorg. Barnomsorgen måste vara väl utbyggd, med olika alternativ. Vi är positiva till olika sorters barnomsorg med olika inriktning, i såväl kommunal som privat eller kooperativ regi. Valfrihet innebär också en möjlighet för dem som vill att i större utsträckning vara hemma med sina barn.”

Enligt min världsuppfattning om riksdagen har regeringen, även om den inte uppskattar beslutet, att verkställa beslutet och röra sig i åtminstone någon riktning på ett års tid eller under mandatperioden eller i en interpellationsdebatt, som vid detta tillfälle, ange att regeringen på det och det sättet ska tillmötesgå riksdagsmajoritetens beslut. Men ingenting av detta syns.

Laghinder förs som trassel för att vi inte skulle kunna förändra någonting. Men då har väl regeringen åtminstone en uppgift att leverera en utredning som undersöker förutsättningarna att undanröja de lagliga hindren. Det finns risk för sämre position för kvinnor på arbetsmarknaden om man skulle tillmötesgå riksdagsmajoriteten, säger man. Så har man försökt att lägga kompenserade förslag för det.

Det avgörande är dock att en riksdagsmajoritet har vägt de här riskerna och utifrån olika utgångspunkter – det kan vara barnkonventioner och internationell rätt – bestämt att balanspunkten måste förflyttas så att mer möjligheter ges för barnfamiljerna. Varför beaktas inte riksdagsmajoritetens beslut?

Anf. 111 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Runtom i vårt land växer upproret mot centralstyrningen av familjerna. Det är en gräsrotternas reaktion. Fler och fler föräldrar vill hitta egna lösningar, inte bara hänvisas till dem som den politiska över-

heten kokat ihop vid sina sammanträdesbord. I en rad kommuner har folkomröstningar om kommunal vårdlön redan genomförts. I samtliga har det blivit bifall till idén att låta föräldrarna bestämma mer över sina barns omsorg. Det är en signal som politiker borde bara lyhörda inför, ta till sig och inte lättvindigt avfärda bara för att de ideologiska skygglapparna inget annat medger.

I mina grannkommuner Surahammar och Västerås har insamlingar av namnunderskrifter gjorts för att visa på behovet av en mer rättvis barnomsorgspolitik som utgår från barnens bästa, och inte från det systemtänkande där alla barn oavsett vilka de är ska underordnas. I Surahammar var det de lagstadgade 5 procenten som ville ha en folkomröstning om en annan barnomsorgslösning. Socialdemokratin, som styr kommunen, sade reflexmässigt och utan vidare motivering bara nej. Det visar hur ideologiskt laddat något så självklart som att barn ska få den omsorg som är bra för dem har blivit.

Barn är olika och unika individer. En del mår bäst av förskolan. Då ska det vara hög kvalitet där. Andra mår bra av familjedaghem, som Socialdemokraterna har bekämpat. En del barn mår bra av att vara hemma längre. Varför ska det vara så kontroversiellt? Varför ska inte föräldrar själva få avgöra vad som är bra för deras barn? Det är inget litet ansvar som socialdemokratin tar på sig när man pekar med hela handen och säger: Alla barn ditåt! Socialdemokraterna fortsätter att lägga hinder i vägen för att vanliga människor, småfolket, ska få det som är självklart för de redan rika – valfrihet.

För Socialdemokraterna verkar det till och med vara okej att i strid med grundlagens principer öppet trotsa de beslut som riksdagen har fattat. Det handlar både om det beslut som riksdagen fattade tidigt förra året, och som vi tidigare har hört om i debatten, och om den översyn av lagen om kommunala folkomröstningar som riksdagen efterfrågade den 4 april 2002. Demokratiminister Sahlin lovade i en debatt med mig här i riksdagen den 4 februari 2003 att det skulle effektueras.

Herr talman! Ännu finns en hel del att göra för att förverkliga barns rättigheter. Fortfarande ser alldeles för många vuxna barns rättigheter som något de ska få – inte något de redan har. Kanske är det förklaringen till att så många regeringar, också den svenska, runtom i vår värld gladeligen trotsar den barnkonvention som de själva har ratificerat och gett åtminstone läpparnas bekännelse.

I stället borde vi forma ett samhälle där det är barnets möjligheter att utvecklas som en egen unik person med unika gåvor och färdigheter som får stå i centrum. Det är en bit kvar för att förverkliga det. Socialdemokraterna drar sig heller inte för att av politiska skäl stryka misshagliga ord, till exempel ”familjen”, när de talar om barnkonventionen och barns rättigheter. Är det männe arvet från Alva Myrdal som spökar rejält?

Herr talman! Det vore intressant att få klara besked från Berit Andnor som socialdemokrat och barn- och familjeminister. Varför ser Socialdemokraterna så oerhört negativt på vanliga människors berättigade önskemål om att få fatta de beslut som de vill fatta om det som är det viktigaste för dem själva, nämligen deras barn?

Anf. 112 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Låt mig börja med barnkonventionen, som vi har ratificerat och som vi även har lagt som grund för den barnstrategi som vi har antagit gemensamt här i riksdagen. Barnkonventionen leder oss också i vårt arbete, och är en utgångspunkt i den lagstiftning som vi har.

Där står det mycket tydligt att det i varje barns grundläggande rättigheter ingår att få omvårdnad, att få växa upp under goda och trygga förhållanden och att få utvecklas i sin egen takt utifrån sina egna förutsättningar. För barnets skull är det viktigt att båda föräldrarna är delaktiga i barnets uppväxt och även tar ansvar för barnet.

Barnkonventionen anger inte specifikt hur bistånd och stöd till föräldrarna ska utformas i respektive stat. Det står varje stat fritt att utforma familjepolitiken som man tycker. FN:s kommitté för barnets rättigheter har heller aldrig kritiserat utformningen av svensk barnomsorg, utom i ett fall. Det gällde diskriminering av barn till arbetslösa föräldrar och deras rätt till barnomsorg. Det hade man en synpunkt på, och det har vi rättat till.

Resonemanget av Torsten Lindström om att vi skulle ha utmönstrat begreppet familj saknar totalt underlag. Det finns inte och har icke funnits på det sätt som Torsten Lindström påstår i svensk lagstiftning.

Först och främst finns det ingen definition i barnkonventionen av begreppet familj, och inte heller i svensk lagstiftning. Vi har aldrig utgått från begreppet familj i vår lagstiftning. Den familjerättsliga lagstiftningen och annan relevant lagstiftning utgår i stället från begrepp som föräldrar, vårdnadshavare och förmyndare. Det är vad som finns i svensk lagstiftning, och det har så varit.

Vi ser olika på hur familjepolitiken ska utformas. Föräldraförsäkringen, barnomsorgen och barnbidraget är tre delar i en familjepolitik som är modern och anpassad till de önskemål som de allra flesta föräldrar har i dag. Den är utformad utifrån barnets bästa, och den har också som sin utgångspunkt att den ska bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män. Den ska även utjämna ekonomiska villkor mellan dem som inte har barn och dem som har barn.

Den här politiken har fått stöd av svenska folket i allmänna val. Den har stöd av småbarnsföräldrar i dag i Sverige. De allra, allra flesta vill ha en möjlighet att kombinera arbete med familj. Man vill ha en barnomsorg och en föräldraförsäkring som är möjlig att utnyttja utifrån de specifika förhållanden som man har i varje familj. Den svenska föräldraförsäkringen är unik i sin längd och sin omfattning. Det finns inget land som betalar föräldrarna så mycket så länge för att vara hemma med sina barn. Den är flexibel, och den gör det möjligt för föräldrarna att kombinera arbete med familj. Det är en fantastisk möjlighet som vi ger våra barnfamiljer. Vi har genomfört reformer under senare år när det gäller maxtaxan, och vi har höjt barnbidraget. Allt detta är reformer som har efterfrågats av de svenska småbarnsföräldrarna.

Vårdnadsbidrag ska betalas. Låt mig bara säga att de pengarna ska tas någonstans. Det skulle innebära betydande nedskärningar i den kommunala barnomsorgen, men också i den privat organiserade.

Anf. 113 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Låt mig först säga till statsrådet Andnor att jag understryker att jag och Kristdemokraterna inte på något sätt är emot dagis. Vi tycker att vi ska ha bra och väl fungerande dagis med inte för stora barngrupper. Det som jag efterfrågar och framför här är alternativen, valfriheten och att myndigförklara föräldrarna. Det är det som driver mig.

Jag råkar själv vara småbarnsförälder, så jag känner mycket för den här frågan. Jag vet hur oerhört många småbarnsföräldrar som vändas över detta och som skulle vilja vara hemma mer än vad man kan i dag. Jag tycker att det är en självklarhet för Sverige att vi bör stödja de föräldrar som vill vara hemma.

Herr talman! Så sent som i onsdags beslutade regeringen om en översyn av föräldraförsäkringen. I de riktlinjer som har dragits upp för utredaren nämns bara inledningsvis och bara med en mening att föräldraförsäkringen ska göras utifrån tanken om barnets bästa och jämställdhet mellan könen. Därefter talas det om jämställdhet i förståelsen av att ett så jämnt uttag mellan mamman och pappan som möjligt ska vara målsättningen.

Herr talman! Medan det finns lagar som stadgar hur länge en arbetstagare får arbeta finns det inga begränsningar för hur många timmar ett barn får vistas inom den offentliga barnomsorgen. I dag förekommer det att små barn är i både nio, tio och upp till elva timmar på dagis. Regeringen borde först och främst tillsätta en utredning för att klarlägga detta. Jag tänker på tre saker, nämligen en reglering om hur länge ett barn får vara på dagis, vilken rätt barn har till föräldrars tid och till sist vilken rätt till semester på sommaren barn som vistas på förskolan har. Jag har fått signaler från människor som är verksamma inom förskolan och på dagis att det finns diskussioner om hur lång tid som barn har rättighet att få vara borta från dagis på sommaren.

Statsrådet Andnor påstår också att detta är en familjepolitik som har ett brett stöd bland Sveriges småbarnsföräldrar. Låt mig påminna om ett fullskaleförsök bland småbarnsföräldrar i Sverige från hösten 1994. Det var drygt sex av tio familjer som valde att ta hand om sina barn på hel- eller deltid med hjälp av vårdnadsbidraget.

Låt mig också påpeka att i Norge nyttjar 83 % av alla familjer som har barn under två år vad som där kallas *barnestötte*. Som statsrådet säkert känner till tog den socialdemokratiska regeringen inte bort det norska vårdnadsbidraget när man tillträdde eftersom det var så populärt. Även i Finland och Danmark har man system som liknar vårdnadsbidraget.

Om det nu är som Berit Andnor säger att det inte finns något brett stöd bland Sveriges föräldrar för att införa ett kommunalt vårdnadsbidrag är det väl ingen fara att införa det. Det skulle ju ändå inte efterfrågas. Men jag tror att det är så att Berit Andnor vet att det är precis tvärtom. Det fullskaliga försök som genomfördes 1994 visar med all tydlighet att en stor del av Sveriges föräldrar vill vara hemma under längre tid och vårda sina barn om de får möjlighet till det.

Anf. 114 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Alla föräldrar är inte nöjda med dagens familjepolitik. Det visar väl alla de uppror som är på gång runtom i landet och alla skri-

velser som kommer in till regeringen, och ändå står ministern här och säger att de är nöjda. Läser ni inte breven? Ser ni inte opinionsyttringarna ute landet? Det verkar som om ni har slagit dövörat till.

Jag skulle önska att ministern hade träffat Katarina Dausch som bor i Anderstorp. Hon berättade för mig om sin livssituation. Utifrån att hennes sambo hade förlorat ett barn växte deras insikt om att de ville tillbringa massor med tid tillsammans med sina barn, följa varje utvecklingssteg och vara med om framstegen under några år. Hon tycker att hon blir orättvist behandlad av dagens regering. Hon tycker att Socialdemokraterna borde ha en sådan syn på rättvisa att alla fick del av barnomsorgsstödet. Hon tycker att hon gör ett jättebra jobb. Visst låter det självklart att det skulle vara värt en ersättning? Hon leder nu familjeupproret i Anderstorp. Det är ett av alla dem som pågår runtom i landet.

Det handlar egentligen om att Socialdemokraterna prioriterar arbetslivet före barn och familjeliv. Här går en skiljelinje mellan socialdemokrater och kristdemokrater. Uppenbarligen kommer det att så förbli om jag har förstår ministrers svar rätt här i dag.

Jag har fortfarande inte fått något svar på hur många kommuner som behövs för att kullkasta den syn som regeringen har. Man kan erkänna att man har haft fel.

Vi vill ha en förbättrad föräldraförsäkring som möjliggör ett större uttag för pappor. Vi vill ha barndagar. Men vi vill också ha ett kommunalt vårdnadsbidrag. Jag ska göra vad jag kan för att underblåsa den präriebrand som faktiskt är på gång i Sveriges kommuner där föräldrar känner sig överkörda av Socialdemokraterna som vill styra och ställa. Det kan bli den brand som kullkastar en socialdemokratisk regering. Jag hoppas innerligt att det ska bli så. Ibland är det inte den förväntade som vinner.

Anf. 115 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! När statsrådet svarar på frågorna fortsätter hon att negligera den grundläggande frågan om vad riksdagen faktiskt har beslutat. Hon berör över huvud taget inte min fråga om varför regeringen väljer, och tycker sig kunna, strunta i det riksdagsmajoriteten faktiskt har beslutat och som jag har citerat ordagrant här. Statsrådet fortsätter att utgå ifrån vad den socialdemokratiska minoritetsregeringen har för utgångspunkter och syn på saken, det vill säga en lösning för alla barnfamiljer. Helst ska alla alltid jobba heltid utom under föräldraförsäkringsperioden. Den enda barnomsorg som ska erbjudas är kommunal barnomsorg.

Därför skriver statsrådet också i sitt svar att regeringen inte har funnit några skäl att försöka komma med några lagändringar som skulle möjliggöra exempelvis ett kommunalt vårdnadsbidrag. Nej, regeringen har inte den synen, men riksdagen har funnit att det finns skäl till en justering för större flexibilitet, för större valfrihet och fler alternativ för de olika familjerna.

Det står varje stat fritt att utforma sin barnomsorg. Så sade Berit Andnor i sitt senaste svar. Det tror jag också. Landets riksdag, det högsta beslutande organet, har alltså funnit ett sätt att utforma barnomsorgssystemet i Sverige. Det har man markerat i ett riksdagsbeslut för ett år sedan. Frågan är varför regeringen tycker att man kan strunta i det, hoppa över detta riksdagsbeslut och säga att det inte finns något skäl att justera någonting över huvud taget och att det är mycket bra som det är.

Frågan kvarstår: När och hur tänker regeringen efterleva riksdagens beslut?

Anf. 116 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Berit Andnor avslöjade sig i sitt inlägg. Bakom mattan av ord kom det. I den socialdemokratiska världen finns inte begreppet familj. I stället talas det om annat. Det är ju just detta som är den ideologiska skillnaden. I den socialdemokratiska världen har socialiseringen gått så långt att den mest naturliga gemenskapen för det lilla barnet har raderats från näthinnan till skillnad från de skrivningar som finns i till exempel FN:s barnkonvention. Där har vi en avgörande skillnad oss emellan. De som betalar priset för den nuvarande politiken i vårt land är, som alltid, ytterst barnen.

När barnfamiljerna omgärdas av morötter och piskor i överflöd som ska få dem att agera på det sätt som den politiska minoritetsregeringen, den politiska överheten, har bestämt sig för är det korrekta, är det inte lätt att agera på det sätt som man själv känner är bäst för de egna barnen. I Berit Andnors värld ska tydligen inte barnfamiljerna få särskilt många möjligheter ens framöver att hitta de lösningar som är bra för de egna barnen.

Herr talman! Det är uppenbart att det behövs en ny politisk inriktning på familjepolitiken med rättvisa för alla familjer där alla barns bästa står i centrum, där barnkonventionen följs och där demokratin respekteras. Än så länge har Socialdemokraterna en bra bit kvar till den politiken. Under tiden betalas priset av barnen. Frågan är om barnen ska behöva vänta på en ny regering.

Anf. 117 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag tycker att Torsten Lindström ska gå hem och studera barnkonventionen och verkligen läsa avsnittet som behandlar det han kallar familjen. Då kommer han att upptäcka att familj definieras mycket vitt i barnkonventionen och kanske inte så som jag tror att Torsten Lindström uppfattar är den enda definition av begreppet familj som finns. Gör det! Studera barnkonventionen!

Kommunala vårdnadsbidrag ska ju betalas. Det finns inga pengar som ramlar ned uppifrån. Det ska betalas, och det ska naturligtvis finansieras genom den barnomsorg som kommunerna har. Detta skulle innebära att man får skära ned i barnomsorgen. Det skulle innebära inskränkningar i den valfrihet som Mikael Oscarsson säger sig värna om.

Det intressanta är ju vad som ligger i begreppet valfrihet. Valfrihet för vem? Är det valfrihet för den ensamstående mamman, valfrihet för de familjer som har ont om pengar eller valfrihet för dem som har väldigt gott om pengar? I Kristdemokraternas familjepolitik är det de som har gott om pengar som har möjlighet att utnyttja det man kallar vårdnadsbidrag. Det är inte en valfrihet för alla utan en valfrihet för ett fåtal. För mig som socialdemokrat handlar det om att ge alla barn goda uppväxtvillkor, att ge alla barn den välfärd som de har rätt att kräva och det stöd som de behöver, och det ska ske utifrån barnens bästa. Det gäller alla barn, inte bara några.

Det är samma sak när det gäller rättvisa. Rättvisa för vem, Mikael Oscarsson? Vem är det Mikael Oscarsson pratar om? De allra flesta barn-

familjer i dag vill ha möjlighet att kombinera arbete med familj. De vill ha den trygghet detta innebär – att ha en barnomsorg som fungerar, en föräldraförsäkring som är unik i sin längd och omfattning, att kunna forma sitt liv utifrån de olika behov och förutsättningar som varje familj har. De vill kunna ha den flexibilitet som denna familjepolitik erbjuder, som gör det möjligt att bygga sitt liv utifrån de olika förutsättningar man har.

Prot. 2003/04:94
13 april

Det är vad denna familjepolitik syftar till, att skapa förutsättningar utifrån barnets bästa men också att bidra till jämställdhet mellan män och kvinnor, att skapa goda förutsättningar för barnfamiljerna och att vi får en omfördelning från dem som inte har barn till dem som har barn.

För mig handlar rättvisa, valfrihet och demokrati om ett ansvar för alla barn, inte bara några.

Anf. 118 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Valfrihet för vem? frågar statsrådet. Det är en fråga som har debatterats mycket, och det har gjorts flera opinionsundersökningar bland svenska folket om vad de tycker. Svenska folket har i flera opinionsundersökningar visat att det finns en stark efterfrågan på att kunna få stöd för att vara hemma de första åren.

Låt mig bara ta ett exempel. Det var en opinionsundersökning som Aftonbladet Kvinna gjorde för några år sedan. Den visade att 79 % av de svenska kvinnorna mellan 18 och 40 år önskade vara hemma med sina barn de första fyra åren.

Inför denna opinion verkar regeringen, avsiktligt eller oavsiktligt, vara fullständigt blind och döv. På samma sätt är man döv för de opinionsyttringar som har kommit. På de tre ställen där det har folkomröstats har det blivit ett klart ja. Det är nu ett tiotal kommuner som har skrivit och bett om att bli försökskommuner. Det finns en kraftig majoritet för valfrihet.

Jag tycker att det borde vara en självklarhet, statsrådet Andnor. Det här borde egentligen inte vara en partipolitisk fråga. Det borde vara så självklart att vi lyssnar på dem vi representerar, de människor som finns i Sveriges land, småbarnsföräldrarna som efterfrågar valfrihet. Det är så uppenbart att vi diskriminerar de föräldrar som vill vara hemma och att vi kväver alternativen.

Jag vill instämma i det som sades förut. Hur många ytterligare kommuner måste kräva det här? Nu är det ett tiotal kommuner. Andra har folkomröstat. Räcker det med 20 kommuner eller 50? Eller krävs det 100 kommuner? Var går gränsen? När ska polletten ramla ned? När ska småbarnsföräldrar få valfrihet?

Som jag ser det är det helt klart: Det krävs en ny regering.

Anf. 119 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag lever uppenbarligen i en helt annan verklighet än den Kristdemokraterna i kväll har visat upp. När jag är ute och reser i landet möter jag krav från föräldrarna på en god tillgång på barnomsorg, en barnomsorg som kanske blir ännu bättre, där vi tillför resurser som innebär att vi kan minska barngrupperna. Vi vet att de på många håll tyvärr är alltför stora. Det är det som är alternativet för mig, att förbättra och utveckla. Om vi har de ekonomiska möjligheterna handlar det kanske också om att bygga ut föräldraförsäkringen ytterligare.

Själva grunden för familjepolitiken ligger fast. Den består av föräldraförsäkringen som är unik i sin omfattning och längd. Det handlar om att ha en bra barnomsorg av god kvalitet där det finns olika former av utförande utifrån vad man väljer. Det handlar om barnbidrag och övriga ekonomiska stimulanser till barnfamiljerna. Denna kombination ger det absolut bästa stödet till småbarnsfamiljerna. Bakom det finns i dag en

stor uppställning hos småbarnsfamiljerna. Man vill kunna kombinera arbete med familj. Det är den politik och de önskemål som jag som socialdemokrat kommer att arbeta vidare med.

Prot. 2003/04:94
13 april

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 20 februari, måndagen den 1 mars och fredagen den 5 mars inkommit.

21 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2003/04:95 till trafikutskottet

2003/04:124 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner

2003/04:K23 till konstitutionsutskottet

2003/04:Fi20 och Fi21 till finansutskottet

2003/04:L16 till lagutskottet

2003/04:Bo4 till bostadsutskottet

2003/04:MJ47 och MJ48 till miljö- och jordbruksutskottet

2003/04:K28 och K29 till konstitutionsutskottet

2003/04:L17–L20 till lagutskottet

2003/04:Fi17–Fi19 till finansutskottet

2003/04:U20 och U21 till utrikesutskottet

2003/04:K24–K27 till konstitutionsutskottet

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2003/04:106 Lag om sjöfartsskydd

2003/04:136 Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät

Skrivelse

2003/04:125 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2003

Redogörelse

2003/04:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under 2003

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2003/04:AU6 Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m. –
förnyad behandling

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2003/04:MJU13 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk

Skatteutskottets betänkanden
2003/04:SkU27 Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullver-
kets omorganisation
2003/04:SkU28 Industrins koldioxidskatterabatt

Bostadsutskottets betänkanden
2003/04:BoU8 Bostadsförsörjningsfrågor
2003/04:BoU7 Mobiltelefonmaster och buller i planeringen m.m.

Justitieutskottets betänkande
2003/04:JuU22 Immunitet och privilegier vid FN-möten i Sverige

Skatteutskottets betänkande
2003/04:SkU29 Vissa fastighetstaxeringsfrågor, m.m.

23 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 5 april

2003/04:415 av *Åsa Domeij* (mp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Den småskaliga livsmedelsförädlingen

2003/04:416 av *Allan Widman* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Försvarsmaktens grundorganisation

2003/04:417 av *Runar Patriksson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Sveriges roll i det arktiska universitetet

2003/04:418 av *Runar Patriksson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Abisko naturvetenskapliga forskningsstation

den 6 april

2003/04:419 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Statsministerns uttalanden och agerande i Europa

2003/04:420 av *Runar Patriksson* (fp) till statsrådet Berit Andnor
Arbetskadade som bor i Sverige och arbetar i annat nordiskt land

den 7 april

Prot. 2003/04:94
13 april

2003/04:421 av *Rigmor Stenmark* (c) till statsrådet Lars-Erik Lövdén

Överförandet av indelningsfrågor från regeringen till riksdagen

2003/04:422 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Vägnätet på landsbygden

2003/04:423 av *Monica Green* (s) till statsrådet Ulrica Messing

3 G-master

2003/04:424 av *Rigmor Stenmark* (c) till justitieminister Thomas Bod-

ström

Tingsrätterna i Uppsala län

2003/04:425 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till socialminister Lars Engqvist

Hjärnskador

den 8 april

2003/04:426 av *Monica Green* (s) till statsrådet Berit Andnor

Våld mot kvinnor som drabbar barnen

2003/04:427 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg

Barn till asylsökande som blir åtskilda från en av sina föräldrar

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 april.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 april

2003/04:1039 av *Per Landgren* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Expertpanel om bankkrisen

2003/04:1040 av *Joe Frans* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky

Ett utvecklande av Sveriges relation med Ghana

2003/04:1041 av *Mariam Osman Sherifay* (s) till statsrådet Berit Andnor

Våra barns olika uppväxtvillkor i Sverige

2003/04:1042 av *Viviann Gerdin* (c) till statsrådet Berit Andnor

LSS-reformen

2003/04:1043 av *Sermin Özürcüt* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

Den israeliska arméns flechettegranater

2003/04:1044 av *Peter Pedersen* (v) till statsrådet Hans Karlsson

Vikarier och andra visstidsanställda

2003/04:1045 av *Annelie Enochson* (kd) till justitieminister Thomas

Bodström

Kriminalisering av deltagande i terrororganisationer

2003/04:1046 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Barnpornografibrott

2003/04:1047 av *Lars Tysklind* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Ekonomisk kompensation till yrkesfiskare

2003/04:1048 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Datum- och kvalitetsmärkning av ägg

2003/04:1049 av *Karin Svensson Smith* (v) till statsrådet Ulrica Messing Bohusbanan

2003/04:1050 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Kampen mot hiv/aids i Sydafrika

den 6 april

2003/04:1051 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Riksfärdtjänsten

den 7 april

2003/04:1052 av *Jan Andersson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Hönsburar

2003/04:1053 av *Sermin Özürküt* (v) till statsrådet Gunnar Lund
Utnämningen av ny chef för IMF

2003/04:1054 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Högskoleinformation till personer med funktionshinder

2003/04:1055 av *Åsa Torstensson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Bohusbanan

2003/04:1056 av *Claes Västerteg* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Underlättande för företagare med utländsk bakgrund

den 8 april

2003/04:1057 av *Tone Tingsgård* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Möjligheten att arbeta med internationella projekt

2003/04:1058 av *Gudrun Schyman* (v) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställdhetsarbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården

2003/04:1059 av *Jörgen Johansson* (c) till finansminister Bosse Ringholm

Schablonmässig försäljning av statlig egendom

2003/04:1060 av *Gudrun Schyman* (v) till socialminister Lars Engqvist
Jämställdhetsarbetet inom hälso- och sjukvården

2003/04:1061 av *Gudrun Schyman* (v) till statsrådet Morgan Johansson
Jämställdhetsarbetet inom socialtjänsten

2003/04:1062 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Användandet av gårdsnamn

2003/04:1063 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Tidsbestämmande av livstidsstraff

den 13 april

Prot. 2003/04:94
13 april

2003/04:1064 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Pär Nuder

Regeringens respekt för riksdagsbeslut

2003/04:1065 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till miljöminister Lena

Sommestad

Hotet mot tumlare i svenska vatten

Frågorna 2003/04:1039–1063 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 april.

Frågorna 2003/04:1064–1065 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 april.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 april

2003/04:987 av *Heli Berg* (fp) till försvarsminister Leni Björklund

Skydd för Kosovostyrka

2003/04:999 av *Anna Lindgren* (m) till kulturminister Marita Ulvskog

Konstnärerna och trygghetssystemen

2003/04:1003 av *Marie Wahlgren* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Dawit Isaak

2003/04:1005 av *Karin Svensson Smith* (v) till statsrådet Ulrica Messing

Nedläggning av Bohusbanan

2003/04:1006 av *Michael Hagberg* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Samordning och förbättring av de svenska hamnarna

2003/04:1010 av *Torsten Lindström* (kd) till justitieminister Thomas

Bodström

Illegala vapen

2003/04:1011 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Flygtrafiken på Åland

2003/04:1012 av *Lotta N Hedström* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds

Säkerhet

för fången Vanunu i Israel

2003/04:1013 av *Annika Qarlsson* (c) till finansminister Bosse Ringholm

Moms på dans

2003/04:1014 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas

Bodström

Tingsrätten i Landskrona

2003/04:1015 av *Tobias Billström* (m) till utbildningsminister Thomas

Östros

Riksintag

2003/04:1017 av *Cecilia Wigström* (fp) till statsrådet Pär Nuder

Europaparlamentets förändrade roll

2003/04:1019 av *Yvonne Ångström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

EU:s regler för transportstöd

2003/04:1020 av *Christer Winbäck* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Mobboffers rättsskydd

2003/04:1022 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Frigivningen av Suleyman Anik

2003/04:1023 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställdhet i riksdagens talarstol

2003/04:1025 av *Åsa Torstensson* (c) till statsrådet Barbro Holmberg
EU-dom C-138/02 och regeringens tal om social turism

2003/04:1026 av *Carl-Axel Johansson* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Point Europa och Carrefour

2003/04:1027 av *Axel Darvik* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Ungdomsarbetslöshet

2003/04:1028 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Hans Karlsson

Arbetslöshet i glesbygd

2003/04:1029 av *Lars Ångström* (mp) till försvarsminister Leni Björklund

Räddningsverkets olycksanalyser

2003/04:1034 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Hot och våld mot vittnen

2003/04:1035 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Överfulla häkten

2003/04:1038 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Satsning på Dalarnas län

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 april.

26 § Kammaren åtskildes kl. 20.55.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.22,

av tredje vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 99 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till finansutskottet.....	1
4 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande.....	1
5 § Meddelande om frågestund.....	2
6 § Meddelande om skriftliga frågor under påskuppehållet.....	2
7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
8 § Svar på interpellation 2003/04:374 om kurderna i Syrien.....	3
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	3
Anf. 2 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	3
Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	4
Anf. 4 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	5
Anf. 5 YVONNE RUWAIDA (mp).....	5
Anf. 6 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	6
Anf. 7 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	7
Anf. 8 YVONNE RUWAIDA (mp).....	7
Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	7
9 § Svar på interpellation 2003/04:383 om krav på Israel att stoppa statlig terrorism.....	8
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	8
Anf. 11 YVONNE RUWAIDA (mp).....	8
Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	9
Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp).....	9
Anf. 14 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	10
Anf. 15 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	10
Anf. 16 YVONNE RUWAIDA (mp).....	11
10 § Svar på interpellation 2003/04:371 om utredning om idrottens skattesituation.....	11
Anf. 17 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	11
Anf. 18 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	12
11 § Svar på interpellationerna 2003/04:360, 365, 361, 362, 368, 363, 364, 366 och 367 om biltullar i Stockholm.....	13
Anf. 19 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	13
Anf. 20 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	14
Anf. 21 BJÖRN HAMILTON (m).....	15
Anf. 22 NILS OSKAR NILSSON (m).....	16
Anf. 23 HENRIK WESTMAN (m).....	16
Anf. 24 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	17
Anf. 25 MARTIN ANDREASSON (fp).....	18
Anf. 26 LARS ÅNGSTRÖM (mp).....	19
Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	20
Anf. 28 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	21
Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	22
Anf. 30 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	23

Anf. 31 BJÖRN HAMILTON (m).....	24
Anf. 32 NILS OSKAR NILSSON (m).....	25
Anf. 33 HENRIK WESTMAN (m).....	25
Anf. 34 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	26
Anf. 35 BÖRJE VESTLUND (s).....	26
Anf. 36 MARTIN ANDREASSON (fp).....	27
Anf. 37 LARS ÅNGSTRÖM (mp).....	28
Anf. 38 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	28
Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	29
Anf. 40 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	30
Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	30
Anf. 42 BJÖRN HAMILTON (m).....	31
Anf. 43 NILS OSKAR NILSSON (m).....	31
Anf. 44 HENRIK WESTMAN (m).....	32
Anf. 45 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	32
Anf. 46 BÖRJE VESTLUND (s).....	32
Anf. 47 MARTIN ANDREASSON (fp).....	33
Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	33
Anf. 49 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	33
12 § Svar på interpellationerna 2003/04:347 och 352 om häktet i Östersund	34
Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	34
Anf. 51 OLA SUNDELL (m).....	35
Anf. 52 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v).....	35
Anf. 53 RUNE BERGLUND (s).....	36
Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	37
Anf. 55 OLA SUNDELL (m).....	37
Anf. 56 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v).....	37
Anf. 57 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	38
Ajournering.....	38
Återupptagna förhandlingar	38
13 § Svar på interpellationerna 2003/04:372 om domstolarna och rättsväsendet i Skåne och 398 om Kalmar läns tingsrätter.....	39
Anf. 58 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	39
Anf. 59 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	40
Anf. 60 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	41
Anf. 61 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	42
Anf. 62 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	42
Anf. 63 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	43
Anf. 64 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	44
Anf. 65 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	45
Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	45
Anf. 67 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	46
Anf. 68 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	46
Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	47
14 § Svar på interpellation 2003/04:355 om strandstädning.....	47
Anf. 70 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	47
Anf. 71 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	48

Anf. 72 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	49
Anf. 73 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	50
Anf. 74 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	51
Anf. 75 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	52
15 § Svar på interpellation 2003/04:357 om luftföroreningar	
orsakade av vägtrafik	52
Anf. 76 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	52
Anf. 77 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	53
Anf. 78 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	54
Anf. 79 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	55
Anf. 80 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	56
Anf. 81 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	56
Anf. 82 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	56
16 § Svar på interpellation 2003/04:337 om	
Djurskyddsmyndigheten	57
Anf. 83 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	57
Anf. 84 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	58
Anf. 85 JEPPE JOHNSSON (m).....	59
Anf. 86 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	60
Anf. 87 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	60
Anf. 88 JEPPE JOHNSSON (m).....	61
Anf. 89 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	62
Anf. 90 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	63
Anf. 91 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	63
17 § Svar på interpellation 2003/04:377 om barnbidrag som	
ett stöd även till pappor	64
Anf. 92 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	64
Anf. 93 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	64
Anf. 94 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	66
Anf. 95 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	66
Anf. 96 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	67
Anf. 97 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	68
Anf. 98 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	68
18 § Svar på interpellation 2003/04:378 om dröjsmålsränta	
vid felaktigt utbetalt belopp från försäkringskassan	68
Anf. 99 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	68
Anf. 100 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	69
Anf. 101 JAN ERTSBORN (fp).....	70
Anf. 102 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	70
Anf. 103 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	71
Anf. 104 JAN ERTSBORN (fp).....	72
Anf. 105 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	72
Anf. 106 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	72
19 § Svar på interpellation 2003/04:388 om barnomsorgen	73
Anf. 107 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	73

Anf. 108 MIKAEL OSCARSSON (kd)	74
Anf. 109 MARIA LARSSON (kd).....	75
Anf. 110 ULRIK LINDGREN (kd)	76
Anf. 111 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	77
Anf. 112 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	78
Anf. 113 MIKAEL OSCARSSON (kd)	79
Anf. 114 MARIA LARSSON (kd).....	80
Anf. 115 ULRIK LINDGREN (kd)	81
Anf. 116 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	81
Anf. 117 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	82
Anf. 118 MIKAEL OSCARSSON (kd)	83
Anf. 119 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	83
20 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden	84
21 § Hänvisning av ärenden till utskott	84
22 § Bordläggning.....	84
23 § Anmälan om interpellationer	85
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	86
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	88
26 § Kammaren åtskildes kl. 20.55.	89

